

ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อ
ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
รัญจนา ประโมจניים

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ธันวาคม 2544
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่าทานประกอบภาพที่มีต่อ
ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
รณจวน ประโมจน์ย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษานปฐมวัย

ธันวาคม 2544

๗๖๑๙๙

รณจวน ประโมจน์ย์. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ , รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมว่ามีความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล อายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 175 คน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสน กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 5 ห้องเรียน และจับฉลากห้องที่สุ่มได้อีกครั้งหนึ่งเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน เพื่อให้เด็กกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ และกฎเกณฑ์การให้คะแนนเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measures ANOVA) และ t – test แบบ Dependent

ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมตลอดช่วง 8 สัปดาห์ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วง 8 สัปดาห์ ยกเว้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เท่านั้นที่มีคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THE EFFECTS OF ILLUSTRATED SEQUENTIAL STORIES ON
PRESCHOOL CHILDREN 'S WRITING ABILITY

AN ABSTRACT
BY
RUNJUAN PRAMOTCHANEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
December 2001

Runjuan Pramotchanee. (2001). *The Effect of Illustrated Sequential Stories on Preschool Children's Writing Ability*. Master Thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong , Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of the research was to study writing ability of preschool children through illustrated sequential stories before and during activities each week and to compare the difference and change of writing ability during each week.

The sample of this study was 175 Kindergarten 1 students aged 4 - 5 year of first Semester In academic year 2001 at Samsen Kindergarten School , Bangkok. The sample was selected by simple random sampling technique by labelling one from five classrooms and selecting ten students from the one classroom labelled as an experimental group which was carried out through illustrated sequential stories for 8 weeks , 3 lessons per week and 20 minutes per lesson.

The instruments were lesson plan for illustrated sequential stories and writing scoring rubric guides , which had reliability of .83. The One - Way Repeated - Measures ANOVA and t - test for Dependent Samples were used for data analysis.

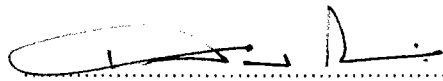
The finding was that Preschool Children ' s writing ability through illustrated sequential stories was significantly different at .001 level with the scores during activities higher than those before activities through 8 weeks. When analysing the changing of Preschool Children ' s writing ability through illustrated sequential stories , the average of mean scores had been higher through 8 weeks , but during the first week , the writing ability of Preschool Children was not significantly different higher.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่าทานประกอบภาพที่มีต่อ
ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ของ
นางรัญจวน ประโมจน์ย์

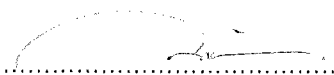
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

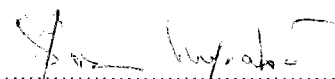

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ผลงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา 2544

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีโดยตลอดมาในการทำปริญญานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ กรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. นิภา ศรีไพโรจน์, อาจารย์อารี เกษมรติ, อาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์สุรินทร์ทราภรณ์ อนันต์มัทพงศ์, อาจารย์มานวิกา ผลพิรุฬห์ และ อาจารย์เกื้อกุล เตชะเสน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนสามเสนฯ อาจารย์เพ็ญพรรณ ยูวะเวส ที่ได้กรุณานุเคราะห์ ด้านสถานที่และอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอบคุณคุณเบญจะ คำมะสอน, คุณเมทินี คำนยังอยู่, คุณชาติชาย ปิลวาสน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านการพิมพ์ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท รุ่นพี่ รุ่นน้องทุกคน ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณนาวอากาศโทวิชญ์ ประโมจน์ย์, คุณอรธ - คุณเอก ประโมจน์ย์ ที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนทุนการศึกษาด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณคุณพ่อล้วน และคุณแม่ วันคำ ทำคือ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้โอกาสแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

รัญจวน ประโมจน์ย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก.....	6
ความหมายของการจัดประสบการณ์.....	6
หลักการจัดประสบการณ์.....	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	9
ความหมายของนิทาน.....	9
ความหมายของการเล่านิทาน.....	9
คุณค่าของการเล่านิทาน.....	10
ประเภทของนิทาน.....	11
หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	12
รูปแบบและวิธีการเล่านิทาน.....	14
นิทานประกอบภาพกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบหนังสือนิทาน.....	18
ความหมายของภาพประกอบหนังสือนิทาน.....	18
ชนิดและลักษณะของภาพประกอบหนังสือนิทาน.....	18
ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือนิทาน.....	20
ลักษณะของภาพประกอบที่ดี.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	23
ความหมายของการเขียน.....	23
ทฤษฎีพัฒนาการเขียน.....	24
ความสำคัญของการเขียน.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 2 (ต่อ)	หน้า
จุดมุ่งหมายของการเขียน.....	25
องค์ประกอบของการเขียน.....	25
พัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก.....	26
ลักษณะและพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	28
ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน.....	28
แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	41
 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	 43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	43
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	43
แบบแผนการทดลอง.....	45
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	46
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 63
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการ.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	70
 บรรณานุกรม.....	 72
 ภาคผนวก.....	 77
ภาคผนวก ก.....	78
ภาคผนวก ข.....	83
ภาคผนวก ค.....	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง.....	94
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	46
2 วันและกิจกรรมที่ทดลอง.....	46
3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเสริมประสบการณ์การเล่นหาคubeภาพ.....	51
4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	55
5 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	56

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปภาพประกอบลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำ.....	29
2 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน.....	29
3 ลักษณะการมีมโนทัศน์เครื่องหมาย.....	30
4 ลักษณะการยืดหยุ่น.....	31
5 คิดสะกดคำ.....	31
6 การสะกดคำด้วยตนเอง มิเชล อายุ 4 ปี “ฉันเป็นลูกกระต่ายน้อย”.....	32
7 การเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน (แคดี้ อายุ 3 ขวบ 8 เดือน).....	32
8 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคดี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน).....	33
9 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคดี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน).....	33
10 หลักการยืดหยุ่น เด็กอายุ 4 – 5 ปี.....	34
11 การเกิดคำ เด็กอายุ 4 – 5 ปี.....	34
12 การคิดแบบของตัวเอง เด็กอายุ 4 – 5 ปี.....	35
13 การเขียนที่แสดงออกให้เห็นความแตกต่าง “This is kookoo” เด็กอายุ 4 – 5 ปี.....	35
14 การย่อคำ “Kentucky Fried Chicken” เด็กอายุ 4 – 5 ปี.....	36
15 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง.....	40
16 ภาพประกอบ 16 แสดงความสามารถด้านการเขียนแนวตั้ง (รายสัปดาห์).....	52
17 ภาพประกอบ 17 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็ก ปฐมวัย.....	57
18 ภาพประกอบ 18 แสดงความสามารถด้านการเขียนแนวนอน (รายบุคคล).....	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการสื่อสารมาก ทำให้ประชาชนบนพื้นโลกติดต่อสัมพันธ์กันได้รวดเร็ว ฉะนั้นการพัฒนาประชากรจึงต้องคำนึงถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสังคมและให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในอนาคต การพัฒนาด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ ภาษา ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อแสดงความรู้สึกแลกเปลี่ยนความคิดและเข้าใจความหมายของคนในสังคม ฮอลลิเดย์ (Morrow. 1993 : 237 – 239 ; citing Halliday. 1975 *Literacy Development in the Early Years*) ซึ่งสอดคล้องกับไวโกตสกี (Morrow. 1993 ; citing Vygotsky. 1978 *Literacy Development in the early Years*) ได้กล่าวว่า เด็กพัฒนาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กจึงต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือ การสื่อสารภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน โดยเริ่มเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูด หรือใช้กิริยาท่าทางหรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียนและการอ่าน

ความสามารถด้านการเขียนเป็นหนึ่งใน 4 ทักษะ ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตเพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และความเข้าใจโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอื่น ได้แก่ ตัวอักษรในการพัฒนาทางภาษาเริ่มจากที่บ้านและที่โรงเรียนแต่เด็กจำนวนมากไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาทางภาษาจากบ้าน และทางโรงเรียนไม่มากเท่าที่ควร จึงมีผลให้เด็กขาดประสบการณ์ทางภาษา (ทิตนา แชมมณี. 2535:137) ในโรงเรียนหลายแห่งก็พยายามจะสอนเด็กให้เกิดทักษะทางภาษาอย่างรวดเร็วและในเวลาอันจำกัด ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การพัฒนาทางภาษาของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน เพราะได้ประสบการณ์ทางภาษาจากทางบ้านมาไม่เหมือนกัน ดังนั้น การสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้เร็วเกินไปเด็กอาจจะไม่ชอบเรียนภาษาอีกเลย การสอนเขียนควรมาก่อนการสอนอ่านและถ้าเขียนไม่ได้ก็อ่านไม่ได้ (เยาวพา เดชะคุปต์.2543:11-12) เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนน้อยมาก เพราะกล้ามเนื้อยังไม่แข็งแรงการไปบังคับให้เด็กเขียนจึงเป็นการทำลายมากกว่าการพัฒนา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542:115-116)

มีนักการศึกษาไทยส่วนหนึ่งได้มองเห็นปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาให้กับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเขียนที่มุ่งให้เกิดทักษะทางภาษาอย่างรวดเร็วในเวลาอันจำกัดเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้ฝึกให้เด็กคิดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมจะทำให้เสียโอกาสที่จะพัฒนาไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น วิธีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของเด็ก และมีความเกี่ยวข้องกับใกล้เคียงกับสถานการณ์รอบตัวมีอิสระอย่างเต็มที่ในการแสดงออกเป็นผู้กำหนดควบคุมการเรียนรู้ของตนเองโดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ ตัวครูและห้องเรียน มีครูคอยเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำกระตุ้นให้เด็กและสังเกตความสนใจของเด็กยอมรับในความคิดความสามารถของเด็กเป็นแหล่งความรู้ของบุคคลจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นเป็นแบบประชาธิปไตย ประการสำคัญครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมในการช่วยให้เด็กระลึกถึง

สิ่งที่กำลังเรียนอยู่การที่ครูยังไม่เปลี่ยนแนวการจัดประสบการณ์ และวิธีการสอนตามเนื้อหาที่ย่อมไม่เป็นที่น่าสนใจของเด็ก เด็กจึงเรียนอย่างน่าเบื่อหน่าย (ภรณ์ คุรุทัศนะ. 2532. 2532 : 3-4 ; สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2538 : 64-65 ; รพีพรรณ เอกสุภาพันท์. 2541 ก: 15;38) ดังนั้น การสอนภาษา ฟัง พูด อ่านเขียน จึงควรเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากสภาพดังกล่าว ในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนความคิดจินตนาการ อาทิเช่น การเล่นกลางแจ้ง การเล่นตามมุม การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่านิทานประกอบภาพ เป็นต้น สำหรับการเล่านิทานประกอบภาพเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาให้กับเด็กเป็นกิจกรรมที่ให้ความสุข สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เด็กได้โดยไม่รู้ตัว และนิทานทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ในระดับหนึ่งตามศักยภาพ (เกริก ยัยพันธ์ 2539 : 18) ตลอดจนนิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2541 : 10) ดังนั้นเมื่อเด็กฟังนิทานเด็กจะวาดภาพในความคิดของเขาซึ่งเมื่อเด็กเกิดความคิดจินตนาการเช่นนี้ ถ้าให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดของเขาออกมาโดยการสร้างสัญลักษณ์ของการขีดเขียนตามความต้องการของเขาเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ในการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดย่อมช่วยพัฒนาความคิดในการเขียน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เด็กสะสมไว้ด้วยการสะท้อนความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ จินตนาการลงในภาพวาด ซึ่งจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อมือให้ไปสู่การพัฒนาเขียนตัวหนังสือ ดังนั้นของมาภาเร็ดแมดทิวและคณะ เรื่องการเตรียมการล่วงหน้าโดยศึกษาการแสดงออกทางด้านการเขียนก็จะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ (MarGaret Martle and Angela Sorsby, 1995) จากการวาดการระบายสีนั้น ไม่ได้เป็นเพียงการสื่อความคิดของเด็ก แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้นผู้ใหญ่อาจจะเข้าใจในขณะที่ยังเป็นตัวแทนสิ่งที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็ก ๆ มักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่องพร้อม ๆ กับรูปภาพ (Machodo.1995 : 347 ; citing Kance.1982 *Helping Children Read and Write.*) จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้วาดภาพเด็กจะมีพัฒนาการด้านการขีดเขียนและสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ ดังนั้น กิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นการกระตุ้นเด็กให้มีความอยากรู้อยากคิดตามเรื่องราวซึ่งเป็นการตอบสนองพัฒนาการตามวัยได้เป็นอย่างดี (วิชัย วงษ์ใหญ่.2539 : 22)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้สร้างความคิด ได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตนเชื่อมโยงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นสู่การเขียนเป็นเรื่องราว จนในที่สุดจะสามารถขีดเขียนและสะกดได้ด้วยตนเอง ถือว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ (Child Centered) ตอบสนองต่อความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การจัดกิจกรรมแบบนี้จะส่งเสริมให้เด็กรักการเรียนรู้ การเขียน และเขียนสะท้อนความคิด ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในชีวิตจริงของเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ได้นำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้จะทำให้ทราบผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เลือกใช้และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น อนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
2. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ หมายถึง การที่ผู้สอนให้ผู้เรียนฟังนิทานที่มีภาพประกอบเนื้อเรื่องสอดคล้องกับหน่วยการสอนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเป็นการจัดกิจกรรมในวงกลมเสริมด้วยการเล่านิทาน ซึ่งเป็น

การจัดกิจกรรมที่让孩子ทุกคนได้รับความสนใจอย่างทั่วถึง และสัมพันธ์กับหน่วยการสอนด้วยวิธีที่มีความหลากหลายและผสมในมุนิทาน การเล่นเกมต่าง ๆ ในมุนิทาน ฯลฯ เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาโดยการฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อม ๆ กัน เด็กได้ถ่ายทอดออกสู่งานเขียนอย่างอิสระตามความสนใจ

3. ความสามารถด้านการเขียน หมายถึง การแสดงออกทางการขีดเขียนของเด็กปฐมวัย ที่ประเมินมี 6 ชั้นดังนี้

3.1 ขีดเขียนแทนเขียน หมายถึง การขีดเขียนเป็นเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนและเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ หมายถึงการขีดเขียนออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนและเชื่อมโยงเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ หมายถึง การขีดเขียนโดยคิดขึ้นเอง และไม่รู้ว่าจะถูกหรือผิดบอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ หมายถึง การเขียนด้วยการคัดลอกจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.5 เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด หมายถึง การเขียนออกมาเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กันกับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง หมายถึง การเขียนที่ไม่เป็นคำหรือวลี แต่เป็นเพียงสัญลักษณ์

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกการเขียนจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพจำนวน 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมในวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 3 วัน และเก็บผลงานการเขียนของเด็กทุกวันมาให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถด้านการเขียนที่เด็กปฐมวัยแสดงออกในขณะที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ โดยแสดงออกมาในรูปของการขีดเขียนในระหว่างช่วงสัปดาห์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เครื่องมือการวัดความสามารถด้านการเขียน หมายถึง เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 0 – 3 คะแนน ดังแสดงในภาคผนวก

กรอบแนวความคิดในการศึกษาค้นคว้า

การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมี 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขีดเขียนแทนเขียน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีความสามารถในการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานเฉพาะดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบหนังสือนิทาน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ได้มีหน่วยงานและนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีจุดหมายให้อ่านเขียนได้ดังเช่นในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐาน หรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527 : 194) ได้กล่าวว่าการจัดประสบการณ์เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะและคุณสมบัติและเหมาะสมจะเป็นประสบการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น และเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดหมายของผู้จัดเตรียม การจัดประสบการณ์ที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยต้องช่วยให้เด็กได้รับความรู้ทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมและสามารถเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529:3)

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.2 หลักการจัดประสบการณ์

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537:18) ได้กล่าวไว้ว่า ควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

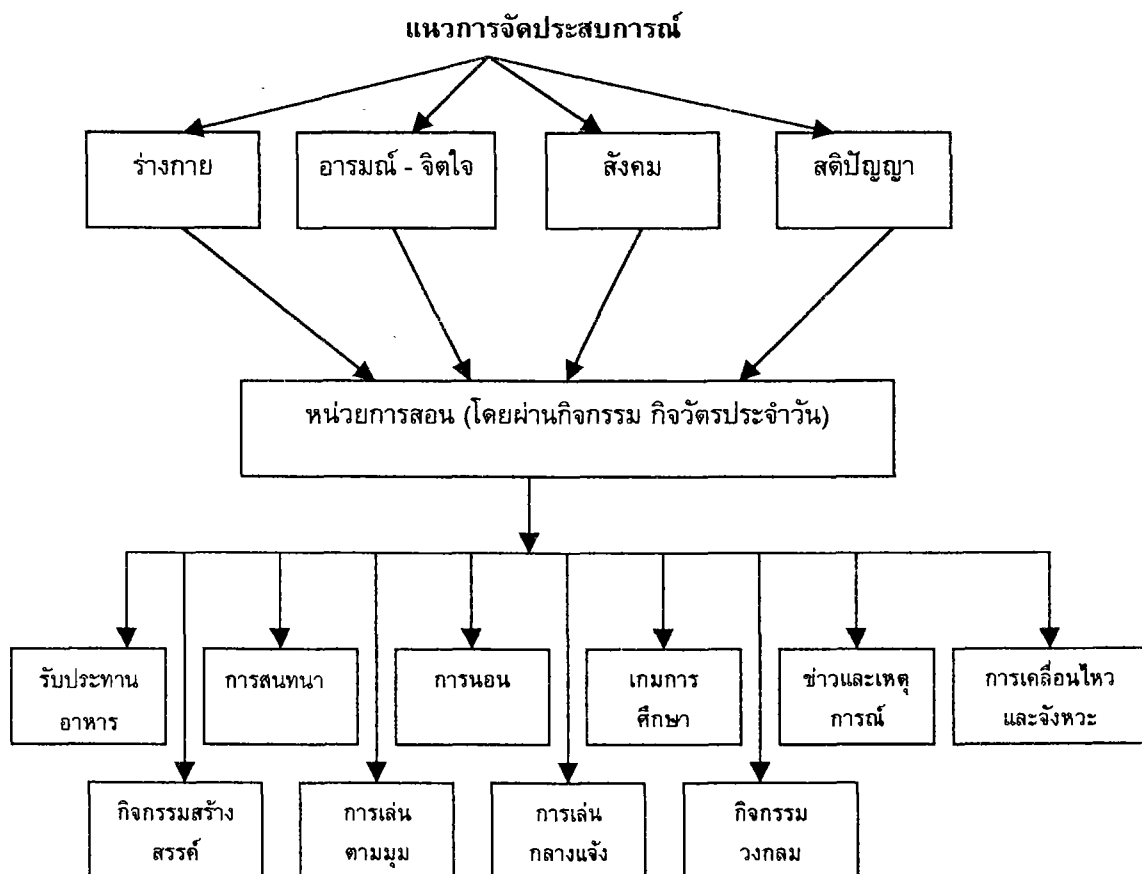
1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่เรียน และควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็นรวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม
4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและใช้แก้ปัญหาได้ในชีวิตประจำวัน

5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ ควรมีวิธีใช้แรงจูงใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียน ไม่ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติและการได้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด

6. การหาแนวทางในการประเมินผลที่เหมาะสม

นอกจากนี้ พัฒนา ชัชพงศ์ (2530: 113-114) ได้เสนอแนะหลักการจัดประสบการณ์ไว้ว่า ควรจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กคำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลักการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ “กระทำ” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ควรเลือกประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมของเด็ก อีกทั้งต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล เพราะเมื่อเด็กมีความสนใจก็จะตั้งใจทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ยิ่งไปกว่านั้นควรจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในหลายรูปแบบ เช่น การปฏิบัติการทดลองการนำไปทัศนศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเล่นเป็นกลุ่มและเดี่ยว ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจมีวิธีการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน ตลอดจนการจัดหน่วยประสบการณ์ให้เด็กนิยมจัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ และเล่นตามมุมกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และเกมการศึกษา

สำหรับแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 4-5) ได้กำหนดการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอนให้เด็กได้ทำกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งได้นำเสนอเป็นแผนภูมิและตารางกิจกรรมประจำวันดังต่อไปนี้

ตารางกิจกรรมประจำวัน

08.00 - 08.15 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบภาพ บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ
08.15 - 03.30 น.	เคารพธงชาติและสวดมนต์
08.30 - 08.40 น.	สำรวจการมาโรงเรียน สนทนาข่าวและเหตุการณ์
08.40 - 09.00 น.	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.00 - 10.00 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม
10.00 - 10.10 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.10 - 10.30 น.	กิจกรรมในวงกลม
10.30 - 11.00 น.	การเล่นกลางแจ้ง
11.00 - 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 - 14.00 น.	นอนพักผ่อน
14.00 - 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า

หมายเหตุ ตารางกิจกรรมประจำวันสามารถปรับให้เหมาะสมกับเวลา เหตุการณ์ ศาสนา วัฒนธรรม
ประเพณี สภาพชุมชนและท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องมีครบทุกกิจกรรม

จากบทที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึงหลักการจัด
ประสบการณ์เป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้
อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเลือกประสบการณ์ที่เด็กสนใจ และสอดคล้องกับพัฒนาการ เพราะเด็กแต่ละคนมี
ความสามารถแตกต่างกัน ตลอดจนเป็นประสบการณ์ที่สร้างความสนใจมีความยากง่ายในแต่ละประสบการณ์
ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจในการทำกิจกรรม และทำให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์

งานวิจัยในประเทศ

ได้นักการศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ

มานวิกา ผลพิรุฬห์ (2533 :81-82) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่องเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการสอน โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองการใช้พื้นที่
ระดับทิศทาง ลักษณะเฉพาะประสาทสัมผัส การสื่อความหมาย และการแสดงละครกับการสอนตามแผนการ
จัดประสบการณ์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะละครสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเล่น
เหตุการณ์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์

วันทนีย์ เหมาะผลกุล (2535 : 66-72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อน
ประถมศึกษา ที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการจัดทำกิจกรรมในวงกลม และเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมี
หลักการใช้คำถามหลังการจัดทำกิจกรรมในวงกลม โดยทดลองกับเด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 32 คน ใช้เวลา
8 สัปดาห์ๆ ละ 5 วัน วันละ 1 ครั้ง ผลปรากฏว่า เด็กก่อนประถมศึกษากลุ่มที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่าง
การทำกิจกรรมในวงกลมมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่ากลุ่มที่ครูใช้คำถามหลังการทำกิจกรรมในวงกลม
แล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮิปเปิล (Hipple. 1985) ได้ศึกษากิจกรรมการเขียนบันทึกกับเด็กอนุบาลเป็นเวลา 1 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กให้ความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวมาก เด็กมีทักษะการฟังการพูด การอ่านและการเขียนสูงขึ้น มีความเข้าใจและพัฒนาการตัดสินใจของตนเอง

ดิกสัน และคนอื่นๆ (Dixon and others. 1977 : 3677-3773) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง หลังจากได้ทำกิจกรรม คือ ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษาสถานที่ หรือแสดงบทบาทเลียนแบบตัวคนอีกกลุ่มหนึ่งฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ผลการทดลองพบว่าการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่า หลังจากเด็กฟังนิทานแล้วถ้าเด็กได้มีการเล่าเรื่องได้ไปศึกษาสถานที่ และได้มีการเลียนแบบตัวละครจะพัฒนาการคิดได้ดีกว่าเด็กที่ฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจะต้องส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และต้องสอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ซึ่งจะต้องมีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมนั้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

2.1 ความหมายของนิทาน

สุชาติ โยพิมล (2532 : 24) ได้ให้ความหมายของนิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกความคิด คุณธรรม อันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็ก และเป็นแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกที่ควรในการดำรงชีวิตในสังคม

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 56) ได้กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานหรือสอดแทรกแนวความคิดคุณธรรมลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสม ในการดำรงชีวิตในสังคม

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2534 : 26) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือแต่งขึ้นโดยอิงความจริงเป็นจินตนาการ มีวัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนานและแฝงความคิดสอนใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เนื้อเรื่องในนิทาน

พจมาน เทียนมณีส (2539 :19) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อิงความจริงหรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนานและคิดสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 8) ได้ให้ความหมายของนิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณเป็นการผู้เรื่องขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ตลอดจนแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำแนวความคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ความหมายของการเล่านิทาน

ลัดดา นิลละมณี (2527 : 24) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานไว้ว่าการเล่านิทานหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการนำมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์และวิธีการที่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็กๆ ใช้ เพื่อเล่านิทานให้เพื่อนๆ ชมและฟังบ้าง เนื่อง

ด้วยเด็กมีจินตนาการและมโนภาพสูงมากอยู่แล้วเด็กสามารถช่วยกันเล่านิทานโดยแต่งเรื่องนิทานใหม่แปลกๆ ขึ้นเอง ซึ่งการเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นผู้เล่านั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบคือ

1. การเล่านิทาน โดยเด็กเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานจากเรื่องที่ไม่จบสมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟัง

ดังนั้น การเล่านิทานจึงหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้เข้าใจด้วยการเล่าโดยใช้ น้ำเสียง ท่าทาง สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

2.3 คุณค่าของการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-6 ปี เป็นวัยแห่งการพ้อฝัน สามารถสร้างจินตนาการมากมายแต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่างๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงควรเป็นวัยที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่านิทานเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่ง ฉวีวรรณ กิณาวาส (2536 : 126) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กก่อนระดับวัยประถมศึกษาการที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยขัดเขยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทาน และความรู้สึกชื่นชมในหนังสือนิทานหรือก่อนที่จะอ่านอย่างเข้าใจ
5. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาหรือซักถามในขณะฟังนิทาน

นอกจากการเล่านิทานยังเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี เราสามารถนำเอาวิธีการเล่านิทานมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้หลายๆ ประการดังนี้ (สรราชย์ ศรีสุข, 2530 : 26)

1. เป็นการลดความตึงเครียดที่จัดความเบื่อหน่ายของนักเรียนในขณะที่เรียน
2. เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน หรือเตรียมความพร้อมเด็ก
3. เป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อผิดๆ บางประการ
4. ใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ใช้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางการอ่าน ช่วยให้เกิดรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวที่กำหนดไว้
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจในตัวครูให้เกิดขึ้นแก่เด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ให้แก่เด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้พอสรุปได้ว่าการเล่านิทานมีคุณค่าในการช่วยพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการอันเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วย

เสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ ดังนั้น การเล่านิทานจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในหน่วยการสอนต่าง ๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์ทั้งในชั้นอนุบาล และเด็กเล็กทั้งนี้เพื่อให้การจัดประสบการณ์นั้นบรรลุวัตถุประสงค์

2.4 ประเภทของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทานมีวิธีกำหนดที่แตกต่างกันที่นิยมมาก คือ การแบ่งนิทานออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน ดังนี้

อรรถัย จันทรวินาญ (2523 : 21) ได้แบ่งประเภทของนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา หมายถึง นิทานที่มีเรื่องเล่าสลับซับซ้อนเป็นเรื่องสมมติทั้งบุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ตัวเอกมีคุณลักษณะพิเศษ เช่น มีเวทมนต์ กล้าหาญ มีไหวพริบ ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2. นิทานท้องถิ่น หมายถึง นิทานที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจริงเป็นหลักตัวละครสำคัญ และสถานที่ที่กล่าวต้องเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องเล่าแฝงความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสัตว์ธรรมชาติ สถานที่วิบุรุษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ทำไมพระราหูกับพระจันทร์จึงเป็นอริกัน ทำไมเสือจึงมีลาย

2.2 นิทานวิบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความกล้าหาญของบุคคล ส่วนมากเป็นวิบุรุษของบ้านเมือง กำหนดตัวบุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนลงไป

3. นิทานเรื่องสัตว์ หมายถึง นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก แต่สมมติว่าความคิดและการกระทำต่าง ๆ อย่างมนุษย์ เป็นเนื้อเรื่องสั้น ๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานชาดก นิทานปัญจাত্রตระ

3.1 นิทานคติธรรม เป็นเรื่องที่กล่าวถึงพฤติกรรมของสัตว์ เล่าเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก นิทาน ปัญจাত্রตระ

3.2 นิทานไม่รู้จบ เป็นเรื่องที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วง ๆ เหตุการณ์จะดำเนินไปซ้ำ ๆ เช่น เรื่องยายกะตา

นอกจากนี้ วรณี ศิริสุนทร (2532 : 13-19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน แบ่งออกเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talk-Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Commutative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Droll or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourgoi Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า "ทำไม.." เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิปาฏิหาริย์ หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีโครงเรื่องง่าย ๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้จะรวบรวมนิทานเทียบสุภาษิต และนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

4. มหากาพย์ และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันที่ตัวละครของนิทานประเภทนี้มนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 27-28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่งมีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็จะแต่งงานกับเจ้าหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องที่พิศดารแต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่น เรื่องพระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าว महाสगरานต์ เมขลา - รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tales) แต่มีความประพจน์เช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fable) คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเองต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formula Tales) เช่น เรื่องยายกะตา มีวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแกล้งแกล่ง การแสดงปฏิภาณไหวพริบ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณี และกิจวัตรนั้นนิทานประเภทนี้ จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟัง และผู้เล่าไม่ติดใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภท โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป ตามรูปแบบของนิทาน

2.5 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ฮัค (Huck, 1979 : 16-17) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทานไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่บอก
3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่องเกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด
5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก
6. สีสานของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย
7. ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

ทิพย์สุตา นิลสินธุ (2523 :80-81) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาวัยเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของนิทานควรเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กในแต่ละวัย

2. เนื้อหาสาระ พิจารณาวัยเด็กมีเนื้อหาและสอดคล้องกับชีวิต ประสบการณ์ และมีคุณค่าเพียงใด

3. รูปภาพประกอบ พิจารณาว่ารูปภาพในนิทานควรมีขนาดเหมาะสม ภาพชัดเจน สีสวยงาม สื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้เหมาะสม มีลักษณะและเส้นมากกว่าภาพเหมือนจริง

พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 104) ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนาบ่อย ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ การกล่าวซ้ำ ๆ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง

7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กเช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้

8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 147 – 148) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้น ๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูน ภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้ายหรืออยู่หน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3:4)

2. รูปเล่มกระตัดรัด ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป อาจใช้สูตร 4 : 3

3. กระดาษที่ใช้กระดาษอย่างดี หนาแข็งแรง อาจจะเป็นหนังสือทำด้วยผ้า

4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย

5. ตัวอักษรไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์

6. ตัวอักษรควรใช้ตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ หรือ (5 ม.ม.)

7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ ต้นไม้ดอกไม้ ปากกา ดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อนส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวก พี่ป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย เป็นต้น

8. ควรเลือกใช้คำศัพท์ต่าง ๆ หรืออักษรซ้ำ ๆ จะทำให้เด็กจดจำได้ เพราะเห็นบ่อย (Repetition)

9. จำนวนหน้าประมาณ 10-20 หน้า

10. เด็กวัยนี้ยังไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี

และในปีเดียวกัน ท้าย ดันหยง (2527 :235-236) และพรจันทร์ จันทวิมล (2534 : 13) เด็กปฐมวัยใช้หนังสือขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17x18.50 ซม. จำนวน 12 หน้า พร้อมภาพประกอบไม่รวมปกหน้าและปกหลัง มีภาพชัดเจน มีตัวอักษรน้อย จำนวนหน้าละ 5 บรรทัด บรรทัดละประโยค ประโยคละ 8 คำ (อย่างสูง) หน้าหนึ่งประมาณ 40 คำ หนังสือ 12 หน้า จะบรรจุคำประมาณ 480 คำ

สำหรับเยาวพา เฉชะคุปต์ (2528 :58-59) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เด็กนึกฝันต่ออย่างสดใส
2. เด็กชอบเรื่องที่จับตัวรูปของกิน เพราะเด็กชอบกิน
3. เด็กชอบเรื่องบันเทิง เรื่องเศร้าเด็กไม่ชอบ
4. ชอบรูปภาพมากกว่าชอบอ่านเรื่อง เมื่อเด็กเปิดหนังสือ สิ่งแรกที่เด็กจะดูคือ ภาพและเด็กจะดูทุกอย่างที่อยู่ในภาพ ดังนั้นในหนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (ในด้านการทำหนังสือ เนื้อเรื่องจะลงมาก่อนภาพ ได้เรื่องเหมาะที่ตีแล้ว บรรณาธิการจะต้องพยายามนำภาพให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องนั้น ๆ)

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2526:127) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือนิทานที่ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียว น่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูตผีปีศาจ
2. เรื่องที่เกี่ยวกับรักใคร่ การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องที่เกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณมีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไป มีการลงโทษอย่าง

เหมาะสมกับความรู้สึกของเด็ก และมีเหตุผลในการลงโทษนั้น และควรมีการให้อภัยซึ่งกันและกันเพื่อให้เห็นว่าความยุติธรรมยังมีในโลก

5. เรื่องที่ผู้เล่า (ครูและผู้ใหญ่) ไม่ถนัดที่จะเล่า จะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้
  6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไปบ่อยเกินไปจนเด็กเบื่อ
- จากที่กล่าวมาสามารถสรุปในการเลือกนิทานให้กับเด็กได้ดังนี้ คือ

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ ประมาณ 10-15 นาทีหรือ ประมาณ 12 หน้า
2. เนื้อหาสาระดูว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับคตินิยมเพียงใด
3. รูปภาพประกอบ มีสีสัน ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบ 60% หรือ 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 :3
4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้า หรือขนาด 17 x 18.50 ซม.
5. ภาษาที่ใช้เป็นภาษาสั้น ๆ ง่าย ๆ ขนาดของตัวอักษรประมาณ 32 พอยท์ หรือ 5 มม. และตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรซ้ำ ๆ จะทำให้เด็กจำได้และเห็นบ่อย
6. การเลือกนิทานต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของเด็กทั้งเนื้อเรื่อง ตัวละคร รูปภาพ ภาษา และความยาวของนิทานก็เหมาะสมกับช่วงความสนใจตามระดับอายุ

2.6 รูปแบบและวิธีการเล่านิทาน

การเล่านิทานถ้าจะเล่าโดยการอ่านหรือการเล่าปากเปล่า โดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการเลย จะทำให้ความสนใจของเด็กลดลง ฉะนั้น ครูจึงมีทั้งรูปแบบและวิธีการที่จะช่วยให้บรรยากาศของการฟังนิทานน่าสนใจยิ่งขึ้น พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525 : 37) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่าให้น่าสนใจ

1. การเล่าโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใด ๆ เลย แต่ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ
2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะที่เล่า
3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละครในเนื้อเรื่อง
4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่าโดยใช้หุ่นตัวละครตามเนื้อเรื่องที่เล่า อาจจะเป็นหุ่นนิ้ว

มือ หุ่นกระบอก หุ่นเงา เป็นต้น

ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (2526:131-132) วิไล เวียงวีระ (2526:70-71) ได้เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การใส่หน้ากาก หรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดไว้บนศีรษะคนเดียว อาจแสดงได้หลาย ๆ บท โดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามตัวละครนั้น ๆ
3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบผู้เล่าจะใช้เสียงเพลง หรือเสียงดนตรีประกอบจะช่วยให้เรื่องสนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น
4. การเล่าโดยใช้นิทานที่ครูอาจจะสร้างขึ้นหรือซื้อ
5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
6. การเล่านิทานโดยการเล่นนิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้น ๆ หรือกลอนสั้น ๆ โดยเด็ก ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่าง ๆ เช่น หุ่นมือหุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ
เกริก ยุ้นพันธ์ (2539:37) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทาน ไว้ดังนี้

1. การเล่านิทาน แบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ

ดังนั้น ในการเล่านิทานแต่ละครั้งของครูควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการอยู่เสมอเพื่อให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การเล่านิทานมีอยู่หลายรูปแบบและวิธีการ (ลัดดา นิลมะณี. 2527 : 248) เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนเกิดความคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรจะมีวิธีการที่จะจูงใจเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การใช้เพลง ใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ร่วมตามเนื้อเรื่องที่เล่าครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้น ๆ ในขณะที่เล่าควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบในขณะที่เล่า ควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก ไม่เน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดความสนุกสนาน

วิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งร่างกาย จิตใจ และเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซาก และจำเจควรพยายามแสวงหาวิธีต่าง ๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจเพื่อให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นวิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความคิดพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง ลิโว และริทซ์ (Livo and Riet. 1986 : 384) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า “ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารรถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้นแต่เป็นการเฝ้าดู อย่างพิจารณาไม่ใช่เพียงการได้รับเท่านั้น แต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกต แต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ๆ ในทันทีทันใด” ดังนั้น การเล่านิทานจะช่วยจูงใจให้เด็กสนใจที่จะฟัง

และคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราว ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิด ที่จะถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการให้กับเด็ก ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 38-39) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานไว้ข้อหนึ่งว่าการให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการในการเล่าเรื่องที่ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการหรือเล่าเรื่องจบแล้วให้ช่วยกันคิดตั้งชื่อเรื่อง จัดว่าเป็นวิธีการเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการเล่านิทานเพื่อให้เด็กได้เกิดความสุข สนุกสนานและได้ประโยชน์จากการฟังนิทานสามารถนำข้อคิดจากนิทานไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันได้นั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยตนเองบ้างตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็กจะทำให้การเล่านิทานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

2.7 นิทานประกอบภาพกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

นิทานเป็นที่ชื่นชอบแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย เด็กและผู้ใหญ่มักจะชอบฟังและอ่านนิทาน ดังนั้นการใช้นิทานเป็นสื่อการสอนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นในการเรียนทุกวิชาโดยเฉพาะในการสอนภาษาไทย การอ่านนิทานก่อให้เกิดความสุขทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ อีกทั้งยังได้รับคุณค่าทางจริยธรรมตลอดจนแง่คิดต่าง ๆ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2540:27) การเล่านิทานจะช่วยให้ ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็ก เข้าใจความรู้สึกของเด็กจากการสนทนาซักถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานกล่าวได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะเด็ก ๆ สามารถนำแนวทางข้อคิดต่าง ๆ ไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบภาพ จะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเป็นเจ้าของความคิดที่จะแต่งต่อเรื่องราวดังที่ ชิพ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2540 : 30 ; อ้างอิงจาก Sipe, 1993 : วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์) เป็นผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปรับรูปนิทานจากการอ่านสู่การเขียนด้วยเหตุผลที่ว่าเด็ก ๆ มักจะรู้จักและคุ้นเคยกับนิทานประเภทต่าง ๆ ครูจึงควรดึงเอาเหตุการณ์บางตอนของเรื่องเข้าสู่มิติใหม่โดยแนะนำให้เด็กสร้างเรื่องของตนเองขึ้นมาด้วยการสร้างจินตภาพจากการอ่านแล้วปรับด้วยการเขียนเป็นเรื่องใหม่

ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานจึงเกิดประโยชน์กับเด็กมาก โดยเฉพาะกิจกรรมเล่านิทานประกอบภาพจะส่งเสริมให้เด็กคิดจินตนาการ และสามารถสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียนนับเป็นการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์ของกรมวิชาการที่กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้เด็กมีความสุขและเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก (กรมวิชาการ, 2540 : 9) และเมื่อเด็กประสบผลสำเร็จจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเองมีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก ตลอดจนจะมีความพยายามในการสร้างชิ้นงานใหม่ ๆ ฉะนั้น การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบภาพสามารถให้เด็กถ่ายทอดความคิด จินตนาการสู่การขีดเขียนเป็นภาพได้อย่างมีความสุข

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยในประเทศ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534:85-89) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจตนเองของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างได้รับการ

ทดสอบและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จันทร์เพ็ญ สุภาผล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนนอนมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนนอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กระดับปฐมวัย เพราะจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน สร้างเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา เราสามารถนำนิทานมาเป็นสื่อเพื่อกระตุ้นให้ได้สะท้อนความคิดจินตนาการออกมาด้วยการสร้างสัญลักษณ์โดยการขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Johnson and Salt. 1997 : 367-379) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่มในจำนวน 3 กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนาหรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงเลียนแบบตัวอักษร และอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุมผลการทดลอง พบว่าในการฟังนิทานนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุดแสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จ และยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

คลอร์ และเบรย์ (Clare and Bray. 1978 : 159) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลอง และการแสดงบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายจำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยใช้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้นเมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันที พบว่า เด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 3 สัปดาห์ทำการวัดอีกครั้งหนึ่งผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคงเด็กชายที่เคยล่าสัตว์เล็กฆ่าสัตว์ โดยแน่นอน ผลการศึกษาค้างนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบหนังสือนิทาน

3.1 ความหมายของภาพประกอบหนังสือนิทาน

จากสารานุกรม Columbia Encyclopaedia. (1993 : 13-14) ได้ให้ความหมายไว้ว่าภาพประกอบ (Illustration) คือ ภาพหรือส่วนตกแต่งที่ไว้ร่วมกับเนื้อหา เพื่อเสริมสิ่งที่ปรากฏหรือทำให้เข้าใจความหมายของเนื้อหา

ฮอฟท์ (Haupt 1975 : 145) ได้ให้ความหมายของภาพประกอบว่า เป็นการแปลข้อความของผู้เขียนเรื่องมาเป็นภาพ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากกว่าข้อความทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (Visual image) เมื่อได้อ่านเนื้อหาแล้ว ดังนั้น การที่ผู้เขียนภาพประกอบหนังสือจะเขียนภาพหนึ่งภาพใดออกมาจึงต้องเขียนให้ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด

รอสส์ (Ross. 1963 :1) ได้ให้ความหมายของภาพประกอบว่า คือ หลักฐานที่จะช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น ทั้งยังเป็นสิ่งช่วยตกแต่งหนังสือให้สวยงามเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่น่าสนใจปลูกฝังความรู้สึกสามารถโน้มน้าความนึกคิดของผู้อ่านเพื่อเกิดอารมณ์ร่วมมีจินตนาการและสนุกกับการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2534 : 64-65) ได้ให้ความหมายของภาพประกอบว่า หมายถึง การนำเอาความรู้หรือประสบการณ์ที่ผู้เขียนมีอยู่เขียนออกมาให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่านโดยคำนึงถึงการใช้คำประโยค สำนวนภาษาที่แจ่มแจ้ง

วิษณุ นาท กตัญญูทวีทิพย์ (2539 : 86) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า หมายถึง ภาพที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบเอกสารหรือหนังสือโดยมีจุดมุ่งหมายที่ใช้อธิบายขยายความหรือข้อเขียนที่ปรากฏร่วมอยู่ในลักษณะ

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า ภาพประกอบหนังสือนิทาน คือ รูปภาพที่เขียนประกอบเนื้อหา เพื่อช่วยให้เด็กได้เข้าใจความหมายในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้สะท้อนความคิดจินตนาการออกมาด้วยการสร้างสัญลักษณ์โดยการขีดเขียนสิ่งต่างๆ ตามความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ชนิดและลักษณะของภาพประกอบหนังสือนิทาน

รัช ตราฐ (2532 : 52-53) แบ่งลักษณะของภาพประกอบตามวิธีการผลิตได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ภาพถ่าย คือ ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพถ่ายที่จะนำมาลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ ควรจะมีการจัดองค์ประกอบที่ดีการให้แสงเงา ตลอดจนการจัดกรอบอันจะทำให้ได้ภาพถ่ายที่มีทั้งคุณลักษณะที่อธิบายเรื่องราว และช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามชวนดูยิ่งขึ้น

2. ภาพเขียน คือ ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึกและสีต่าง ๆ มีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ ตามที่ออกแบบ อาจเป็นภาพเหมือน ภาพจินตนาการภาพที่เกิดการสเกตช์ ภาพการ์ตูนเป็นแผนภาพ แผนสถิติ หรือกราฟ ฯลฯ ซึ่งใช้สำหรับนำลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ที่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้เพื่อการบรรยายหรืออธิบายเรื่องราวและช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามซึ่งการเขียนภาพประกอบโดยทั่วไปทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ภาพวาดเส้น (Drawing) คือภาพที่เขียนด้วย ดินสอ ปากกา พู่กัน เป็นต้น

วิธีที่ 2 ภาพระบายสี (Painting) คือภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สีโปสเตอร์สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน เป็นต้น

3. ภาพปะติด (Collage) คือ ภาพที่ได้จากการนำภาพหรือวัสดุสำเร็จรูปเช่นกระดาษสี เศษผ้า วัสดุเหลือใช้ ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกันหรืออาจเขียนตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเป็นภาพที่ต้องการ

4. ภาพพิมพ์ คือ ภาพที่เกิดขึ้นจากการทำแบบพิมพ์ แล้วนำไปพิมพ์เป็นภาพออกมาด้วยวิธีต่าง ๆ กัน เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์อื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์เป็นแบบต่าง ๆ เหมือนกับภาพเขียน

ภิญญาพร นิตยประภา (2534:63) แบ่งลักษณะของภาพประกอบได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ภาพเขียนเหมือนจริง ให้ลักษณะเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติ อาจใช้ลักษณะवादเป็นสื่อในการแสดงออกความรู้สึกเหมือนจริง นอกจากเขียนให้สมจริงแล้ว ควรเขียนภาพให้มีชีวิตชีวาด้วย
2. ลักษณะสร้างสรรค์หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนของจริงมากนัก เช่น เส้นหรือรูปทรงของสัตว์ต่าง ๆ ประกอบขึ้นมาในจินตนาการมากขึ้น คือ เพิ่มเติมความคิดเข้าไปดัดแปลงหรือประยุกต์ได้
3. ลักษณะการเขียนภาพแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเช่นนี้อาจจะคิดหรือสร้างสรรค์มากขึ้นคือ ใช้รูปทรงเรขาคณิตแทนค่าการจัดภาพเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตคิดจากรูปทรงเหมือนจริง และจินตนาการอาจใช้รูปทรงลักษณะวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม มาประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างเป็นสัญลักษณ์แทนภาพต่าง ๆ อาจจะไม่เหมือนจริงก็ได้

บันลือ พฤกษ์วัน (2534 : 73) แบ่งชนิดของภาพที่ใช้ประกอบหนังสือสำหรับเด็กเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ภาพเขียน อันได้แก่ ผลงานของช่างฝีมือ หรือผู้ใดผู้หนึ่งเขียนขึ้น
  - 1.1 ภาพสเก็ตช์ (Sketch) ภาพลายเส้นหยาบ ๆ แสดงให้เห็นเค้าโครงร่างของสิ่งนั้น ๆ เมื่อระบายสีลงไปย่อมช่วยให้ภาพเหล่านั้น เป็นภาพที่เด่นชัดช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้ง่ายขึ้น ภาพประเภทนี้นอกจากจะช่วยการอ่านแล้วยังท้าทายให้เด็กอยากลองวาด เพราะเห็นว่าเป็นภาพง่ายสามารถทำได้ไม่ยาก
  - 1.2 ภาพการ์ตูน เป็นภาพที่คงลักษณะจุดเด่นของตัวละครไว้ส่วนหนึ่ง และความแปลก ๆ ในสัดส่วน และการแสดงออกในรูปแบบของความรู้สึกนึกคิด ความมีชีวิตชีวาช่วยให้เด็กผู้อ่านเข้าใจอารมณ์นั้น ๆ ได้ดีทั้งยังช่วยสร้างเสริมจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี
2. ภาพถ่าย ใช้เทคนิคการถ่ายภาพจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เพื่อต้องการให้เด็กผู้อ่านได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ได้ถูกต้องสอดคล้องสมกับสภาพความจริง (Authentic) เช่น สถานที่ คน สัตว์ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมาก ๆ เด็กไม่เคยพบเห็นภาพเหล่านี้ การถ่ายภาพหรือใช้ภาพถ่ายในหนังสือย่อมให้ประสบการณ์ที่เสมือนความจริงทั้งยังสามารถที่จะแสดงให้เห็นภาพทิวทัศน์สภาพแวดล้อมจริงได้ดีแต่โดยมากภาพถ่ายมักจะใช้ในหนังสือแบบเรียนมากที่สุด หนังสืออื่น ๆ มักใช้น้อยในเมื่อไม่สามารถจะหานักเขียนที่ดีได้ก็มักใช้ภาพประเภทนี้
3. ภาพไดอะแกรมหรือแผนผัง (Diagram) เป็นภาพแสดงให้เห็นสิ่งที่กล่าวถึงอย่างย่อ ๆ สามารถช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านได้ดี ใช้แสดงการเดินทาง สถานที่ ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เช่น แผนที่แสดงการเดินทางของมาร์โคโพลไปเมืองจีน แผนผังแสดงพระราชวังโบราณ และอื่น ๆ ช่วยในการเรียนภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ได้ดี ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการเขียนแบบแปลนการวางแผนงานและอื่น ๆ ได้ดี ไดอะแกรมดังกล่าวมักจะเน้นในเรื่องของทิศและความสืบเนื่องความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวถึง

จากที่กล่าวมาสรุปรูปแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ คือ

1. รูปแบบภาพเหมือนจริง (Realistic Form) คือ ภาพที่มี รูปร่าง สัดส่วน และรายละเอียดเหมือนจริง มีสีเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพเขียนเหมือนจริง ภาพโครงสร้างเหมือนจริง เป็นต้น

2. รูปแบบภาพเลียนแบบของจริง (Analogical Form) คือ ภาพที่มีรูปร่างอันมีที่มาจากความจริง ได้แก่ ภาพการณฺ์ต้น ภาพไทย เป็นต้น

3. รูปแบบเชิงตรรก (Logical Form) คือ ภาพที่ใช้สัญลักษณ์แทนของจริง ได้แก่ ภาพแผนภูมิ แผนที่หรือกราฟ เป็นต้น

3.3 ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือนิทาน

รอสส์ (Ross. 1963 : 5) ได้เขียนถึงความสำคัญของภาพประกอบไว้ดังนี้

ภาพมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการนำไปใช้ ภาพที่ศิลปินเขียนขึ้นสำหรับใช้ประดับ หรือใช้ประกอบเนื้อเรื่องในหนังสือ ทำให้หนังสือน่าอ่าน น่าสนใจ รวมทั้งสามารถอธิบายเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เราเรียกว่า “ภาพประกอบหนังสือ” ภาพประกอบหนังสือเป็นสื่อสากลที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการตามไปช่วยให้ภาษาที่มีความชัดเจนมากขึ้นภาพประกอบ และข้อความที่มีความผสมกลมกลืนกันย่อมช่วยให้มนุษย์สามารถสื่อสารกันได้บรรลุผลตามต้องการ

สปอลดิง (Spaulding. 1955 : 33-34) ได้เขียนถึงบทบาทความสำคัญของภาพประกอบหนังสือไว้ว่า ภาพประกอบเป็นเครื่องมือในการสร้างความสนใจอย่างได้ผลช่วยให้ผู้อ่านสามารถตีความ และจดจำเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสามารถสร้างสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ภาพประกอบจะได้ผลดีที่สุดถ้าภาพนั้นมีความสัมพันธ์กับชีวิต และความสนใจของผู้อ่านรวมทั้งมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อความสะดวกในการอ่านอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 62) แบ่งความสำคัญของภาพประกอบที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น
2. จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยเสนอเป็นภาพซึ่งเด็กอาจไม่เคย

เห็นมาก่อน

บันลือ พฤษะวัน (2534 : 71-72) ได้ให้ความสำคัญของภาพประกอบไว้ดังนี้

1. ช่วยเสริมแต่ให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่าน ผู้พบเห็น

1.1 การออกแบบปกหน้า สี ชนิดของภาพ เป็นเครื่องดึงดูดใจให้เด็กอยากอ่านแม้ว่าหนังสือบางเล่มเนื้อในไม่ดีนักแต่ภาพปกดี สวย ย่อมช่วยให้ชวนซื้อไปอ่าน

1.2 ถ้าเป็นหนังสือ นวนิยายเทพนิยาย อันเป็นเรื่องที่ชวนให้ผู้อ่านเพื่อฝึกฝนภาพการตูน ย่อมช่วยสร้างจินตนาการแก่เด็กได้มาก

1.3 ถ้าเป็นหนังสือร้อยกรอง คำกลอน ภาพย่อมจะช่วยให้ท่วงทำนองของคำกลอนกลมกลืนกัน

1.4 ภาพที่ได้รับการตกแต่งอย่างดี ย่อมช่วยให้เห็นสัญลักษณ์ของเทศกาล ทิวทัศน์บ่งบอกความรู้สึก ความทุกข์หรือเศร้าสร้อยก่อให้เกิดอารมณ์ว่าตนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ได้ เทศกาลต่าง ๆ ที่ภาพจัดแสดงได้ชัด เช่น เทศกาลสงกรานต์ ตลาดน้ำ วันปีใหม่การได้พบขุมทรัพย์มหาสมบัติและอื่น ๆ

2. ภาพย่อมช่วยในการแปลความหมาย หรือสร้างความเข้าใจได้มาก

2.1 ภาพช่วยสร้างให้เข้าใจความหมายของคำ เช่น คำว่า มหัตศรรย์ อาจเป็นภาพที่แสดงให้เห็นสถานที่แปลก ตกแต่งอย่างพิลึกพิลั่น เต็มไปด้วยของแปลก ๆ เด็กที่ปรากฏในภาพแสดงตาลูกวาว แจ่มใส ลิงโลด หรือชื่นชม เป็นต้น

2.2 ภาพย่อมช่วยแสดงให้เห็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามคู่มือ หรือแนวปฏิบัติ เช่น ขั้นตอนการพับกระดาษ การต่อเครื่องบิน หรือการประกอบ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้เด่นชัด

2.3 ภาพช่วยสร้างมโนภาพจินตนาการ หรือ ความเข้าใจในสาระสำคัญของเรื่องราวในหน้าหนังสือขณะที่ดูภาพเด็กก็พอเดาเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

2.4 ภาพช่วยสร้างความหมายของคำศัพท์ คำยาก เป็นที่น่าสนใจอยากติดตามเรื่อง เช่น การแต่งกายของกษัตริย์ ภาพจรวด และอื่น ๆ ทำให้เห็นชิ้นส่วน ตำแหน่งที่เรียกได้ถูกต้องเด่นชัด

3. ภาพช่วยขยายประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

3.1 เหตุการณ์ในห้องถิ่นแม้ว่าสิ่งนั้นเด็กจะยังไม่เคยพบเห็นมาก่อน ก็สามารถช่วยให้เด็กได้เห็นสิ่งที่คล้ายความเป็นจริง เช่นภาพพุทธหัตถ์ ภาพพระแสงดาบดาบค่าย เป็นต้น

3.2 ภาพช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากอ่าน อยากค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

3.3 ภาพช่วยสนองความต้องการในด้านอารมณ์ ส่งเสริมให้เกิดภาพพจน์ หรือเข้าใจ ซึ่งมีอิทธิพลในการทำให้เกิดความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านได้มากขึ้น

3.4 ลักษณะของภาพประกอบที่ดี

ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ ถูกต้องฮอร์น (Home. 1970 : 7) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพประกอบที่ดี ของหนังสือเด็กไว้ดังนี้

1. ภาพประกอบต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. ภาพประกอบช่วยให้เกิดจินตนาการ
3. ภาพประกอบช่วยให้เนื้อหาชัดเจน
4. การจัดภาพประกอบเป็นไปอย่างสวยงาม
5. กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ
6. มีคุณสมบัติด้านศิลปะ และมีเทคนิคการสร้างที่ดี
7. ต้องมีเนื้อหาของภาพเป็นเอกภาพ
8. ในภาพจะต้องให้รายละเอียดไว้พอสมควร

รักพร ชังธาดา (2531 : 44-45) ได้เขียนเกี่ยวกับภาพประกอบที่ดีในหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้

1. ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นภาพเขียนมากกว่าเป็นภาพถ่าย เพราะภาพเขียนผู้เขียนภาพสามารถเขียนภาพประกอบเรื่องได้อย่างกว้างขวาง เก็บรายละเอียด และเน้นบางส่วนที่ต้องการได้ดีกว่าภาพถ่าย อีกทั้งภาพเขียนมีความสวยงามน่าสนใจให้จินตนาการ และอารมณ์ขันได้ดีกว่าภาพ

2. ภาพประกอบจะต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
3. ภาพประกอบที่ดีเมื่อเด็กดูแล้วสามารถที่จะเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี
4. ภาพประกอบที่ดีสามารถเล่าเรื่องในตัวของมันเอง

5. ภาพประกอบมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหวอยู่ในภาพประกอบที่ดีแล้วต้องให้ความรู้สึกก่อให้เกิดจินตนาการที่แปลกใหม่เป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน

6. ควรมีภาพประกอบทุกหน้าในหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
7. ขนาดของภาพสำหรับเด็กเล็กควรใช้ภาพขนาด $\frac{3}{4}$ ของหน้ากระดาษ ตัวอักษร $\frac{1}{4}$ ของหน้ากระดาษ และลดขนาดของภาพให้เล็กลงเมื่อเด็กโตขึ้นตามลำดับ เช่น เด็กระดับ ป. 3-4 อาจใช้ภาพขนาด $\frac{1}{2}$ ของกระดาษ และตัวอักษร $\frac{1}{2}$ ของหน้ากระดาษ
8. การให้สีภาพ ควรให้สีสดใสสวยงาม เพราะเด็กชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็กชอบภาพที่ใช้สีสดใสประเภทแมสซี โดยไม่คำนึงถึงรายละเอียดและความเป็นจริง เช่น ชอบภาพควายสีแดง สีเขียว เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะชอบสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ และความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ
9. เป็นภาพง่าย ๆ ขนาดใหญ่และชัดเจนไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดในภาพมากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กเล็ก
10. ภาพจะต้องถูกต้องตรงตามความเป็นจริง โดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็กภาพไม่ควรจะให้ขาดหาย เช่น ภาพคนไม่ควรใช้ครึ่งตัว เพราะเด็กเล็กไม่สามารถที่จะเข้าใจภาพที่ขาดหายครึ่งตัวได้

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า หนังสือนิทานประกอบภาพมีความสำคัญกับเด็กมาก สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก เด็กอายุน้อยภาพต้องมีมาก เด็กอายุมากภาพต้องมีน้อย หนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับเด็กจะเน้นภาพมากกว่าเนื้อเรื่อง ภาพประกอบที่ดีจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้รวดเร็วและสะท้อนความคิดจินตนาการสู่การเขียนได้เป็นอย่างดี

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ

งานวิจัยในประเทศ

บันลือ พงษ์สุวรรณ (2521: 71) ได้กล่าวถึงคุณค่าของภาพประกอบหนังสือว่ามี 3 ประการคือ

1. ช่วยเสริมแต่งหนังสือให้เป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่านและผู้พบเห็น
2. ช่วยแปลความหมายและสร้างความเข้าใจ
3. ช่วยขยายประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวาง

เรวัต การพจน์ (2524:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก” ผลการวิจัยพบว่า ภาพการ์ตูน ศิลปินมีความเห็นว่ามีเหมาะสมที่ระดับมากที่สุด กับเนื้อเรื่องประเภทขบขัน และมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทร้อยกรองและบทกล่อมเด็ก ภาพลายเส้นศิลปินมีความเห็นว่ามีเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติ นิทานสอนศีลธรรม และมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทนิทานชาวบ้าน ภาพสีน้ำ ศิลปินมีความเห็นว่ามีเหมาะสมที่ระดับมากที่สุดกับเนื้อเรื่องประเภทจินตนิยาย และมีความเหมาะสมที่ระดับมากกับเนื้อเรื่องประเภทเรื่องสมจริงเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ตลอดจนมีความเหมาะสมที่ระดับพอควรกับเนื้อเรื่องประเภทสารคดีและเรื่องผจญภัย

งานวิจัยต่างประเทศ

เวอร์นอน (Vernon 1960 : 23) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของภาพที่เด็กวัยต่าง ๆ ชอบและสามารถเข้าใจได้ พบว่า เด็กเล็กชอบภาพเกี่ยวกับสัตว์มากกว่าภาพเกี่ยวกับคนแต่ภาพคนมีอิทธิพลต่อตัวเด็กมากกว่าภาพสัตว์และได้เสนอหลักการสำหรับสร้างภาพสำหรับเด็กว่าภาพสำหรับเด็กควรเป็นภาพง่าย ๆ ชัดเจน ยิ่งเด็กเล็กเท่าใดยิ่งต้องใช้ภาพประกอบง่ายยิ่งขึ้นเท่านั้น อาจเขียนเป็นภาพลายเส้นเน้นเฉพาะส่วนที่เด่นจริง ๆ รายละเอียดต่าง ๆ ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามวัยและพัฒนาการของเด็กที่รับรู้ได้

โกรปเปอร์ (Groppe. 1966 :37-69) ได้ให้ความเห็นสรุปผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับภาพว่ารูปภาพช่วยให้เด็กระดับประถมศึกษาสร้างความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้ง่ายกว่าการสอนด้วยถ้อยคำ รวมทั้งช่วยในการตอบสนองและถ่ายทอดการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ ได้ง่ายขึ้นด้วยการที่รูปภาพส่งผลออกมาเช่นนี้ เนื่องจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กนั้นสิ่งเร้าที่เป็นวัตถุรูปธรรม เช่น รูปร่าง รูปทรง ขนาด สี ฯลฯ มีความเข้มในการเร้ามากกว่าสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรม เช่น ถ้อยคำ ดังนั้นกระบวนการในการแยกความแตกต่าง (Discriminations) และการสรุปเชื่อมโยง (Generalizations) ไปสู่สถานการณ์อื่น จึงเกิดกับสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพได้ดีกว่าและง่ายกว่าสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรมอื่น ๆ

คอปเพิน (Coppin. 1972 : 5) ได้วิจัยแบบของภาพที่เด็กชอบแล้วได้ผลสรุปออกมาว่าเด็กเล็ก ๆ ควรใช้ภาพจินตนาการ (Imaginative Pictures) เมื่ออายุมากขึ้นจึงใช้ภาพที่แสดงความจริง (Factual Pictures)

จากการวิจัยสรุปได้ว่าภาพประกอบหนังสือนิทานมีความสำคัญกับเด็กมากโดยเฉพาะให้เด็กปฐมวัยรูปภาพให้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เราให้เกิดการอภิปราย ช่วยให้เห็นปัญหา เพิ่มพูนความรู้ ความคิด จินตนาการออกมาโดยการสร้างสัญลักษณ์ด้วยการขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจอย่างมีศักยภาพ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

4.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ซึ่งมีความสำคัญ ใช้ในการถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ โดยมีผู้ให้คามหมายของการเขียนไว้ดังนี้

เพ็ตตี (Petty. 1985 : 185) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะทางภาษา ที่มีความยุ่งยากเพราะต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคน

จอห์นและแมรี (John and Mary. 1995:232) ได้ให้ความหมายการเขียนของเด็กปฐมวัยว่า หมายถึง รอยขีด ๆ เขียน ๆ ซึ่งมีความหมายอาจจะเขียนเหมือนตัวอักษรจริงหรือไม่ก็ได้ การเขียนจะมีความก้าวหน้าเป็นขั้น ๆ กระบวนการที่ใช้ในการมีความหมาย ผู้เขียนใช้การเขียนเป็นสื่อในการเสนอความคิด

พรรษา นิลวิเชียร (2535 : 8) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการแสดงออกถึงความรู้สึกความต้องการและความคิดโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่ ตัวอักษร สาระสำคัญของการสื่อสารคือการสื่อความหมายที่เด็กตั้งใจจะส่งมายังผู้รับ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 172) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย คือ การจับปากกา หรือ ดินสอลากไปมาบนกระดาษ แล้วสามารถบอกได้ว่ารอยขีดนั้น คืออะไร และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

สนธิ นิยมเล็ก (2540 : 180) กล่าวว่า การเขียนหมายถึงการที่มนุษย์ประสงค์ที่จะ ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความในใจของตนออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึกนึกคิดและความในใจเหล่านั้น

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึงการที่เด็กขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหมือนตัวอักษรจริงหรือไม่ก็ได้เป็นการสื่อที่แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกออกมาในงานเขียนสามารถอธิบายสิ่งที่ขีดเขียนให้ผู้อื่นเข้าใจได้

4.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน (Theory of Writing Development)

ฮอลล์เคย์ (Morrow. 1993 : 237-239 ; citing Halliday. 1975 *Literacy Development in the Early Years*.) กล่าวว่า การพัฒนาภาษาของเด็ก สามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงความรู้สึกแลงเปลี่ยนความคิด และเข้าใจความหมายของคนในสังคม

ไวโกตสกี (Morrow. 1993 ; citing Vygotsky. 1978 *Literacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า เด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจ และสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งคือการพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารก เรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทาง หรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียนและการอ่าน

ไดสัน (Morrow 1993 : 293 ; citing Dyson. 1985 *Literacy Development in the Early Year*) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาเพื่อที่จะเรียนรู้การรู้หนังสือ นั่นคือ เด็กต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญลักษณ์และติดต่อในสังคมโดยใช้สัญลักษณ์แยกเป็นระยะได้ดังนี้

1. พัฒนาการรู้หนังสือโดยผ่านพัฒนาการทางภาษา
2. พัฒนาทางภาษาโดยผ่านพัฒนาการทางสัญลักษณ์
3. พัฒนาการทางสัญลักษณ์โดยผ่านพัฒนาการทางสังคม และการเข้าใจ วัฒนธรรม

เด็กส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีช่องว่างระหว่างระยะใด ระยะหนึ่ง และมีทิศทางของแต่ละคน พัฒนาการรู้หนังสือของเด็ก เริ่มจากการเรียนรู้ที่ติดต่อกับคนอื่นขั้นแรก คือ การพูดที่ไม่มีความหมาย พัฒนาสู่การพูดที่มีความหมาย พัฒนามาสู่การเล่นกับสัญลักษณ์และในที่สุดคือ การเขียนระยะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากระยะก่อน ๆ ทั้งนี้เพื่อจะหารูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสาร

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าพัฒนาการทางด้านการเขียนของเด็กมาจากการสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกโดยเด็กจะค้นพบรูปแบบการเขียนสื่อสารได้และจะสามารถพัฒนาการสะกดคำด้วยตนเองได้ในที่สุด

4.3 ความสำคัญของการเขียน

นกดล จันทรพิชญ (2531 : 19) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์

วรรณ โสมประยูร (2537 :139) กล่าวว่า การเขียนเป็นเครื่องสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่านช่วยให้การระบายอารมณ์พัฒนาทางสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เช่น ใช้บันทึกสิ่งที่ได้จากการฟังและการอ่านนอกจากนี้ยังช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี เช่น รู้จักสังเกตพิจารณามีความตั้งใจ มีความแม่นยำ ความเป็นระเบียบความรอบคอบ และทำให้เกิดนิสัยรักสวยรักงาม

ภรณ์นิการ์ พวงเกษม (2532 :31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลให้เด็กเป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรียะ และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเป็นทางที่จะระบายอารมณ์ เป็น

การเพิ่มความเชื่อมั่นให้มีขึ้นในตนเองครูความต้องแนะนำให้เด็กรู้จักเขียนโดยใช้ความคิดใช้ประสบการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของตนเอง

จากที่นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าการเขียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารที่จำเป็นเพราะทำให้ทุกคนสามารถถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนต่อผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนว่าจะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม และเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งบุญยงค์ เกศเทศ (2524 : 6-7) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความหมาย เช่น อธิบายคำที่มักเขียนผิด
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่าง ๆ
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลงบทความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการเช่น เรื่องสั้น นวนิยาย
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฉ่งแฉิด
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น การวิจารณ์หนังสือ
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การเสนอข่าว
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบกัณฑ์ การเขียนจดหมาย

ผกาศรี เย็นบุตร (2526 : 95) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้ง ไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบาย เป็นการบอกเล่าให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิดประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
2. เพื่อพรรณนา เป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความคิดประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่ต้องการ เช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

จากแนวคิดของนักศึกษาดังกล่าวได้สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนคือ สิ่งที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงก่อนที่จะเขียน เพราะจะต้องสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ สำหรับเด็กปฐมวัยสิ่งที่เด็กขีดเขียนเป็นภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

4.5 องค์ประกอบของการเขียน

สนธิ นิยมเล็ก (2540:181-182) และวรรณิ โสมประยูร (2537:142) กล่าวได้สอดคล้องกันว่าการเขียนมีประองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้เขียนหรือผู้ส่งข่าว ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียนที่ช่วยให้เกิดงานเขียน ได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเป็น ความสามารถในการใช้ภาษาลำดับความลักษณะท่าทางเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียนและความมีมารยาทในการเขียน

2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษาทั้งแบบแผน และภาษามีแบบแผน สามารถสอนผู้เรียนเขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดการสื่อสาร คือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ หรืออื่น ๆ ที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลายมือ ถ้าลายมือสะอาดเรียบร้อย ถูกต้อง และชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียน คือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภาษา วิธีเขียน รูปแบบการเขียน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้อ่าน จึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้อ่านเข้าใจความหมายจากงานเขียนได้ตรงกันกับที่ผู้เขียนต้องการ ดังนั้นครู ผู้ปกครอง ควรสนับสนุนให้เด็กได้สื่อสารโดยการถ่ายทอดความคิดสู่งานเขียนเป็นภาพตามความคิดและจินตนาการ

4.6 พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก

ประเทิน มหาพันธ์ (2519 : 113) และทัศนีย์ สุภเมธี (2534 : 71) กล่าวสอดคล้องกันว่าการเขียนเป็นงานที่ยาก และสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่าน เพราะในการอ่านนั้นเด็กเพียงสังเกตความแตกต่างของตัวอักษรแล้วแปลความหมายของตัวอักษรนั้น ๆ ออกมาสายตาและสมองจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เด็กจึงอ่านหนังสือออกส่วนการเขียนนั้นมีความสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านหลายเท่า นั่นคือ ผู้เขียนต้องมีการประสานกันระหว่างสมอง สายตา และ มือเป็นอย่างดีจึงจะเขียนได้ ในการเขียนที่ไม่ใช่การคัดลอกเด็กต้องใช้สมองเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียน เมื่อลงมือเขียนเด็กต้องควบคุมกล้ามเนื้อให้ลากดินสอตามที่ต้องการ สายตาก็มองพิจารณาว่าถูกต้องตามที่คิดไว้หรือไม่

พัชรี สวนแก้ว (2536:68) กล่าวว่า การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เป็นการสร้างความพร้อมในการเขียนเป็นการฝึกทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

ดวงเดือน ศาสตราภรณ์. (2537 :399 – 400) กล่าวว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก คือ ความสามารถในการใช้มือ และนิ้วมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้ตา พัฒนามกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยแบ่งตามอายุ ได้ดังนี้

วัย 2-3 ปี เด็กวัยนี้มีความสามารถ ดังนี้

- เรียงไม้ซ้อน 3 ชั้น เป็นสะพานได้
- แกะห่อของเล็ก ๆ ที่ผูกไว้หลวม ๆ ได้
- หมุนลูกบิดเพื่อเปิดประตูได้
- ป้อนอาหารตัวเองได้ดีขึ้น
- เริ่มหัดแต่งตัวเองแต่ยังไม่ดีนัก
- ตัดดินน้ำมันนุ่ม ๆ ด้วยมีดทาเนยหรือไม้บรรทัด
- ร้อยลูกปัดที่มีขนาด 1 นิ้ว
- ชอบฝึกกระดาษ เล่นกับนิ้วมือโดยมีเพลงประกอบ
- สามารถเขียนรูปร่างกลมนบนกระดาษหรือบนพื้นทรายได้ตามแบบสามารถจับกรรไกรได้
- เลียนแบบการขีดเส้น

วัย 3-4 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กวัยนี้มีความสามารถดังนี้

- ต่อแ่งไม้ลูกบาศก์ได้ 9-10 ก้อน
- วาดรูป Δ และ $\bigcirc$ ลงในแผ่นไม้ตามมุมได้
- ใช้ค้อนตอกตะปูลงบนไม้ หรือตอกหมุดไม้ลงในช่องแบบ 5-6 ตัว
- หมุนเปิด - ปิด ฝาเกลียวที่มีขนาดใหญ่ 1 นิ้ว
- การวาดรูปรู้จักลงน้ำหนักเส้นที่ลากดีขึ้น เขียนรูปหัวและตัว หรืออาจจะส่วนอื่นๆ ของ

ร่างกาย

- รู้จักพับกระดาษ
- ไขลานของเล่นได้
- ร้อยลูกปัดขนาดเล็ก 1 นิ้ว ได้อย่างน้อย 5 เม็ด
- หยิบเข็มกลัดขนาดยาว 2 ซม. ได้โดยใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้
- คัดแยกวัตถุที่ไม่เหมือนกับของในกองออกได้
- รู้จักแต่งตัวใส่ ถอด เสื้อผ้าเองได้ ถอดถุงเท้ารองเท้าได้
- สามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นเส้นยาว ๆ เองได้
- บันดินน้ำมันเป็นเส้นยาว บ้นเป็นรูปกลม แล้วแผ่เป็นแผ่นกลม
- จับดินสอได้ถูกต้อง
- ลากเส้นเป็นรูปหลามตัด (Diamond)
- เขียนแบบเขียนเส้นตรง ๆ ได้ เช่น $\uparrow \downarrow \rightarrow \leftarrow$
- เขียนแบบเขียนรูป $\times$ และฟันปลา
- ระบายสีได้โดยออกนอกเส้นขอบรูปไม่เกิน 1-2 ซม.

วัย 4-5 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

- เสียบกระดาษลงบนกระดาษ
- จับดินสอด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
- พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ และใช้นิ้วรีดตามรอยพับ
- ประกอบภาพตัดต่อ 6-10 ชิ้น ลงในกรอบ
- มีความคล่องในการจับกรรไกร ตัดกระดาษเป็นรูป $\bigcirc$
- บันดินน้ำมันเป็นรูปร่างหายาบ ๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
- เขียนรูป $\square$ หรือ Δ ตามแบบได้
- สามารถเขียนเส้น (เส้นตามรอยประ)
- วาดรูปแบบหายาบ ๆ ของสิ่งที่คุ้นเคย
- วาดลายเส้นเหมือนกับตัวแบบที่ให้
- วาดรูปคนที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- วาดรูปบ้านแบบง่าย ๆ
- ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระง่าย ๆ ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
- สามารถพับนิ้วมือของตน เอาขึ้นหรือหกดลงทีละนิ้ว
- สามารถกะขนาด รูปร่างของสิ่งของรู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย 5-6 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็กได้ ดังนี้

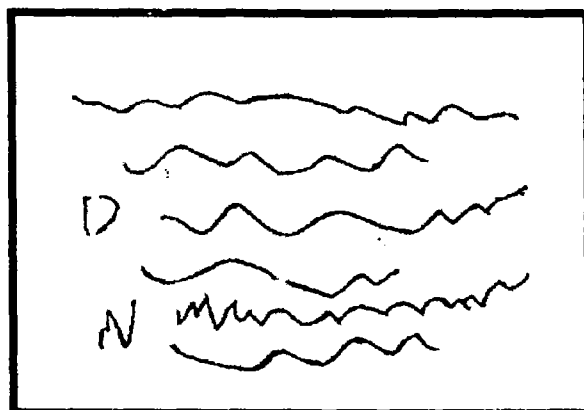
- สามารถรับลูกบอล ที่โยนจากระยะไกล 1 เมตร
- ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเล่นดินน้ำมัน เช่น ขวด มีพลาสติก ตัวพิมพ์รูปต่าง ๆ
- กรอกน้ำ ทราวย ลงในภาชนะและเทออกได้
- ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
- เปิด-ปิด เข็มกลัดที่มีขนาดใหญ่
- ตัดกระดาษเม็ดเล็ก ๆ ของเส้นหรือชุด
- ร้อยด้ายขึ้น – ลงผ่านรูที่เจาะบนกระดาษฝึกการเย็บ
- ต่อแท่งไม้เป็นรูปต่าง ๆ
- ประกอบภาพตัดต่อ 16-20 ชิ้น เข้าด้วยกันลงในกรอบ
- ใช้กรรไกรได้ ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่าง ๆ ได้
- บันทึกลงดินน้ำมันเป็นรูปร่างของสิ่งที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ
- วาดรูปคนซึ่งมีรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ และสวมเสื้อผ้า
- เขียนรูป Δ ตามคำสั่งโดยไม่มีแบบ
- ลอกแบบตัวพยัญชนะตามรอยประได้
- เขียนชื่อตัวเองได้
- ระบายภาพที่มีความละเอียดเล็กโดยอยู่ในขอบเขต

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กมีความสำคัญควรจะได้รับพัฒนาตั้งแต่ในระดับปฐมวัย โดยการเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งจัดในรูปแบบที่หลากหลายให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจ เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4.7 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

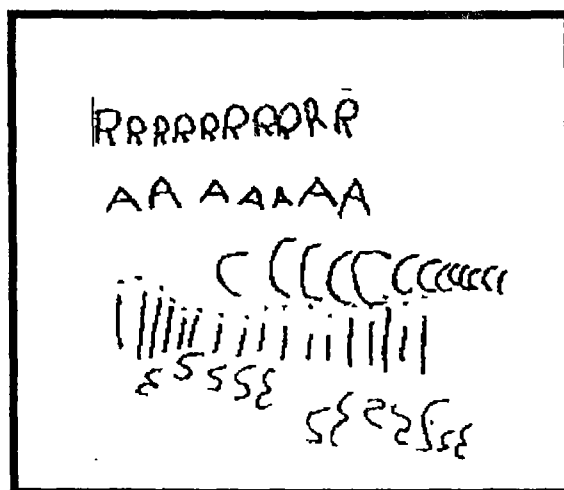
หรรษา นิลวิเชียร และ พรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก : 93 ; อ้างอิงจาก หรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร. 2534. *ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็ก*) ได้ศึกษาลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กปฐมวัย ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 193 คน มาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่เทมเพิล และคณะ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ข : 28 ; อ้างอิงจาก Temple and others. 1980. *The beginnings of writing.*) ได้ศึกษาไว้ซึ่งปรากฏผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของเทมเพิลและคณะ เป็นการเขียนด้วยตัวของตัวเอง ไม่มีการดูแบบอย่างไม่คำนึงถึงการเขียนให้ถูกต้องเหมือนแบบและไม่ได้รับการสอนเขียนจากครูมาเลย ปรากฏผลดังต่อไปนี้คือ

1. กฎการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ (Recurring Principle) ลักษณะการเขียนของเด็กในชั้นนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างการเขียนกับการวาดภาพเด็กจะสังเกตเห็นว่าการเขียนมีลักษณะการ ซ้ำ ๆ กันของเครื่องหมาย ซึ่งอาจประกอบด้วย เส้นโค้ง เส้นตรง และมีลักษณะ เป็นแถว ๆ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 1 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำ

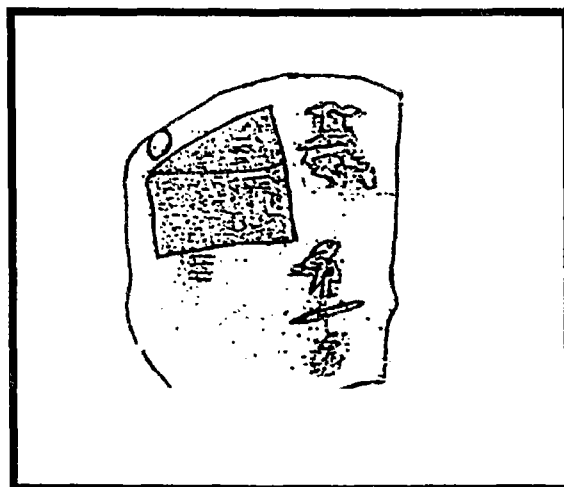
2. กฎการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน (Generative Principle) เป็นการค้นพบว่าการเขียนประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ถึงจะมีการซ้ำ แต่ก็ซ้ำในลักษณะการประกอบของเครื่องหมายที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าเด็กจะเขียนด้วยกลุ่มตัวอักษร ไม่ก็ตัวก็ตามดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 2 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน

3. มโนทัศน์เครื่องหมาย (Sign Concept) คือ การที่เด็กเรียนรู้ว่าเครื่องหมายใช้แทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีเหตุผลว่าทำไมตัวอักษรชนิดนั้นใช้แทนความหมายนั้น ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่แต่ละชาติ แต่ละภาษาคิดกำหนดขึ้นมาและได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งนี้เองเป็นเครื่องหมายของความแตกต่างระหว่างการเขียนกับรูปภาพ เราเรียนรู้ว่าตัวอักษรใช้แทนคำ และคำใช้แทนความหมายบางสิ่งเด็กจะ

เกิดการเรียนรู้ว่าการเขียนก็คือ ใช้แทนความหมายบางสิ่งเด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่าการเขียนก็คือ การใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงถึงบางสิ่ง ความเข้าใจของเด็กเช่นนี้ก็คือ เด็กมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมายนั่นเอง

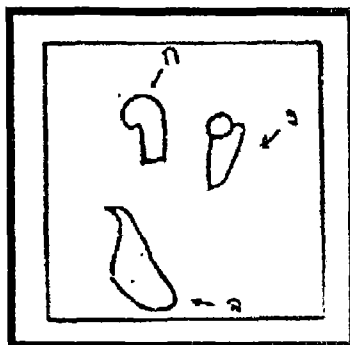

ภาพประกอบ 3 ลักษณะการมีมโนทัศน์เครื่องหมาย

เด็กใช้ตัวอักษร ก และ ข เป็นตัวแทนความหมายของ ชื่อตัวอักษร คือ ก ไก่ กับ ข ไข่ โดยเล่านิทานว่า “ก ไก่ กับ ข ไข่ เป็นเพื่อนกัน นี่เป็นบ้านของชาวนา คนจะมาทำลายไก่อกับไข่ เสร็จแล้วมันกลัวชาวนาจะเอามันมาจับ เสร็จแล้วก็หนีไป” “ลักษณะการเขียนเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเด็กเขียนโดยใช้มโนทัศน์ชื่อตัวพยัญชนะ (Letter name concept) ซึ่งภาษาไทยจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษาอังกฤษ คือ คำว่า ไก่ ไข่ เปรียบเสมือนเป็นชื่อเดียวกับตัวพยัญชนะนำหน้า

4. กฎการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) เด็กเรียนรู้ตัวอักษรจากครอบครัวย่อย จากโรงเรียน และจากสังคมจากโรงเรียน และจากสังคม การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายที่เป็นที่ตกลงกันในสังคม เช่นภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว มีเส้นพื้นฐานที่ประกอบกันเป็นตัวอักษร 13 เส้น ตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิด ที่มีรูปร่างต่าง ๆ กัน ระหว่างที่เด็กเรียนรู้การทดลองเกี่ยวกับตัวอักษรนั้น เด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรอื่น เช่น ก ฅ ฌ ฎ ฏ ดังนั้น บางครั้งเด็กก็จะคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากตัวอักษร ที่มีอยู่ หรือ ดัดแปลงตัวอักษรเดิมให้แตกต่างออกไปจากเดิมนั่นก็คือ เด็กค้นพบกฎเกณฑ์การยืดหยุ่นนั่นเอง

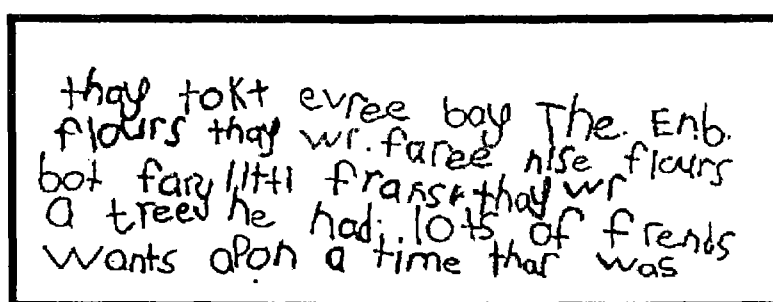
ตัวอย่างที่ 1 เด็กขีดเส้นปิดตัวอักษรทุกตัวพร้อมกับระบายสีภายในกรอบ เช่นเดียวกับการระบายสีรูปภาพอื่น ๆ

ภาพประกอบ 4 ลักษณะการขีดเขียน

5. ขั้นคิดสะกดคำ (Transitional Spelling) เพราะเด็ก ๆ เรียนเรื่อง ระบบภาษาเขียนเพิ่มขึ้น ดังนั้น พวกเขาเริ่มที่จะเรียนรู้ใช้ภาษาเขียน พวกเขาเริ่มสะกดคำบางคำด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าการสะกดคำในขั้นนี้ของเขาจะเป็นไปตามเสียงตัวอย่างที่ดีตัวหนึ่ง คือ คำว่า "Love" เพราะเด็ก ๆ แสดงคำนี้บ่อยมากพวกเขาจึงเริ่มที่จะสะกดคำนี้ตามแบบของตัวเองและ THE ก็เช่นกัน

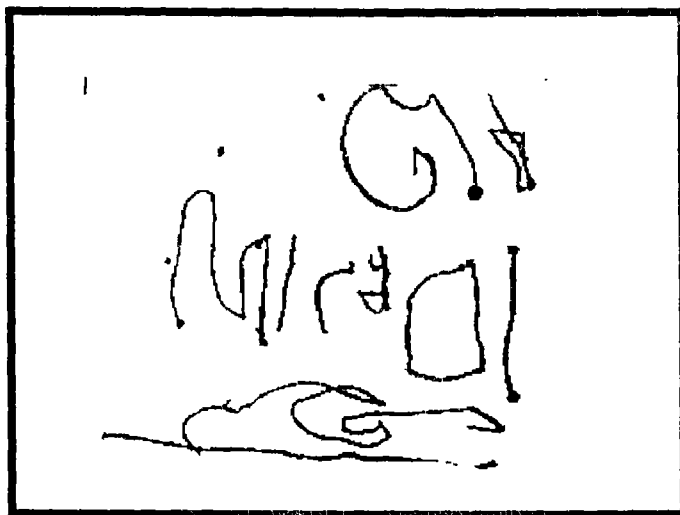
ขั้นคิดสะกดคำนี้เพื่อบ่งชี้ว่าเด็ก ๆ กำลังเคลื่อนย้ายการสะกดตามเสียงให้เป็นการสะกดตามมาตรฐานอย่างมาก หรือเป็นการสะกดด้วยตนเองดังรูปเป็นตัวอย่างการสะกดคำ เริ่มจากล่างซ้าย ตัวอย่าง Once upon a time there was a tree. He had lots of friends, but very little friends. There were flowers. They were very nice flowers. They talked every day. The end." เด็กเริ่มเรื่องจากด้านซ้ายไปขวา แต่พอจะเขียนต่อ เด็กก็จะใช้ที่ว่างส่วนที่เหลือเขียนโดยไม่คำนึงว่าจะเรียงบรรทัดหรือไม่แต่จะใส่ไปตามใจตนเอง

ภาพประกอบ 5 คิดสะกดคำ

คุณครูและพ่อแม่ สามารถสนับสนุนการเขียนอย่างมีอิสระในขั้นนี้ โดยถามเด็ก ๆ ว่า พวกเขาคิดว่า คำต่าง ๆ สะกดอย่างไร โดยใช้ข้อมูลที่จำเป็นและโดยการสนับสนุนเด็ก ๆ ให้ช่วยเหลือและกันในกระบวนการเขียน คำสั่งในการสะกดคำเป็นเรื่องที่แยกออกไปไม่จำเป็นในจุดนี้ เด็ก ๆ จะเรียนสะกดคำด้วยตนเอง เมื่อเขาต้องการเขียนดังรูป การเขียนส่วนมากถูกต้อง คุณครูควรจะเน้นในสิ่งที่เด็กรู้ให้มากในขั้นนี้ มากกว่าการสะกดคำที่ถูกต้องที่พวกเขาไม่รู้

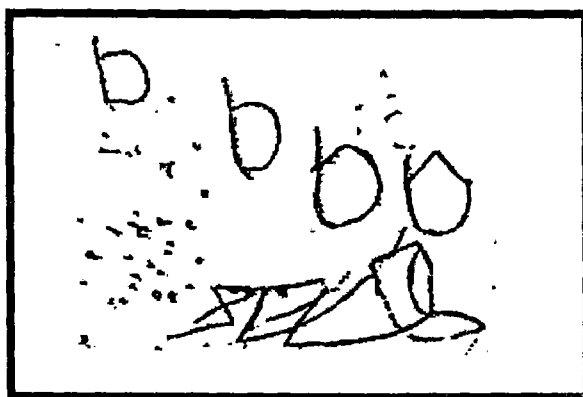
6. การสะกดคำด้วยตนเอง (Conventional Spelling) ในที่สุดเด็ก ๆ ประสบความสำเร็จในการสะกดคำทั่ว ๆ ไปด้วยตนเอง เพราะว่าเด็ก ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ จากการพูดที่ไม่มีความหมาย จนกระทั่งเป็นการพูดแบบผู้ใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องการเวลาและความพยายามอย่างมากจากผู้เรียนที่จะเปลี่ยนจากการขีดเขียน จนกระทั่งมีความพร้อมที่จะเขียนได้ด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 6 การสะกดคำด้วยตนเอง มิเชล อายุ 4 ปี “ใจเป็นลูกกระต่ายน้อย”

เครย์ (Linda Miller 1995 ; citing Clay. 1975 *Towards reading.*) ได้แบ่งการเกิดของการเขียน และพัฒนาการเขียนของเด็ก ๆ อายุ 3 ขวบ 8 เดือน ถึง 7 ขวบ มีลักษณะดังนี้

1. หลักการเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน (Recurring Principle) ในระยะนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 3 ขวบ 8 เดือน เด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการเขียน และการวาดซึ่งเป็นการเขียนในลักษณะที่ซ้ำ ๆ กัน เช่น การวาดรูปของคน หรือเขียนเส้นอักษร ดังในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 7 การเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน (แค่ดี อายุ 3 ขวบ 8 เดือน)

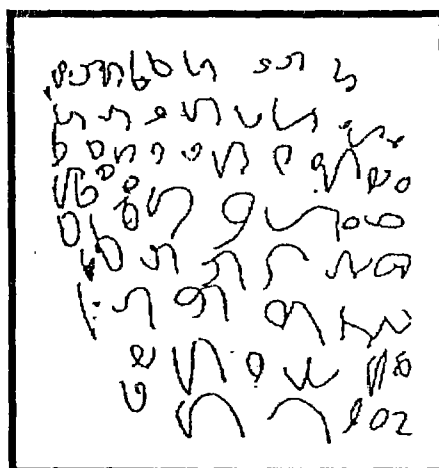
2. หลักการเขียนอย่างมีทิศทาง (Directional Principle) เด็กเล็กจะเขียนตัวอักษร และเครื่องหมาย
ในที่ต่าง ๆ บนหน้ากระดาษ ดังในภาพประกอบ 2 ซึ่ง แคตี้ได้เขียนชื่อไว้รอบ ๆ ภาพที่วาด

ภาพประกอบ 8 การเขียนอย่างมีทิศทาง(แคตี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

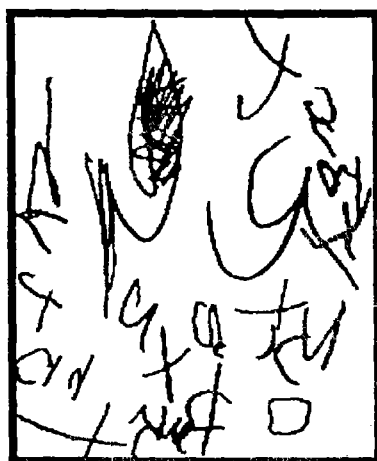
แครี่ได้อธิบาย 4 ขั้นตอน ที่เด็กจำเป็นต้องมีในการเขียน คือ

- 1) เริ่มจากซ้ายบนสุด
- 2) เคลื่อนจากซ้ายไปขวาข้ามคำหรือเส้น
- 3) ลากกลับมาด้านซ้าย
- 4) เริ่มต้นที่จุดใหม่ - ดังในภาพประกอบ

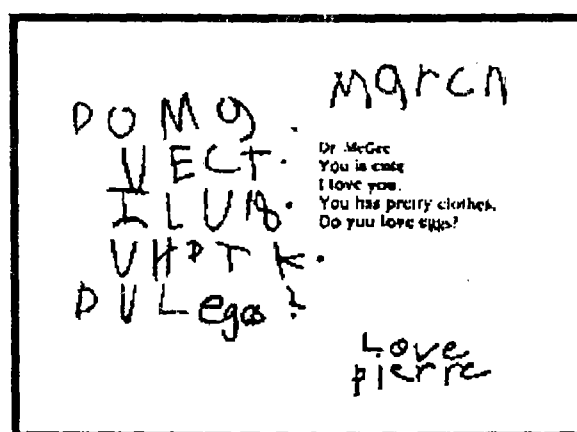
ภาพประกอบ 9 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคตี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

3. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) ลักษณะการเขียนแบบที่เด็กสามารถจำรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องได้ บางครั้งเวลาเรากลับหัวตัวหนังสือ เด็กก็จะทำตามแบบที่วางไว้ ฉะนั้นเราต้องให้เด็กสามารถสร้างหรือเขียนตัวอักษรตามที่ตัวเองรู้ได้อย่างถูกต้องไม่จำเป็นต้องดูตัวอย่างหรือดูตัวอย่างผิดก็สามารถเขียนถูกต้อง

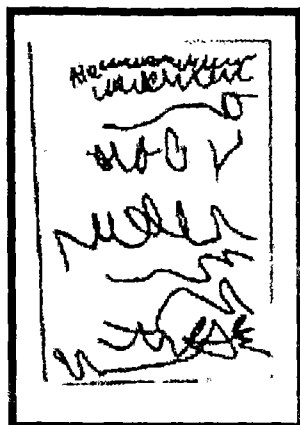
ภาพประกอบ 10 หลักการยืดหยุ่น เด็กอายุ 4-5 ปี

4. หลักการเกิดคำ (Generating Principle) ในระยะนี้ เด็กสามารถเขียนเป็นข้อความสั้น ๆ ได้เด็กจะเขียนจำนวนคำได้จำกัด

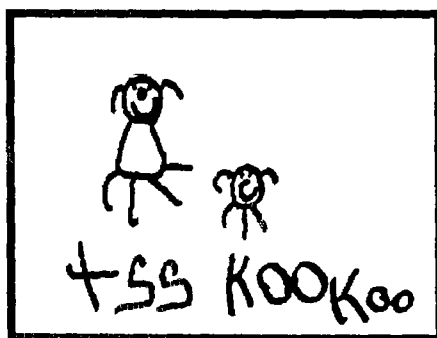
ภาพประกอบ 11 การเกิดคำ เด็กอายุ 4-5 ปี

5. หลักการคิดแบบของตนเองขึ้น (Inventory Principle) ในระยะนี้เด็กจะสามารถเขียนอะไรก็ได้ตามที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ หรือเขียนออกมาด้วยตัวเองของเขาเอง

ภาพประกอบ 12 การคิดแบบของเองขึ้น เด็กอายุ 4-5 ปี

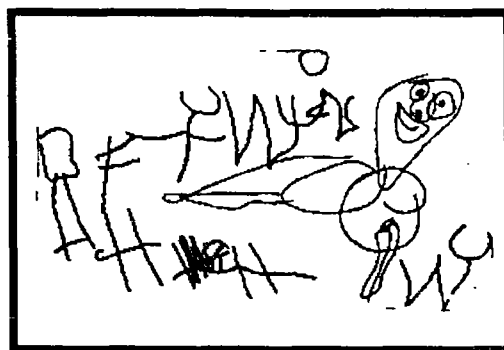
6. หลักการเขียนที่แสดงให้เห็นความแตกต่าง (Contrastive Principle) ในระยะนี้เด็กเรียนรู้ถึงความแตกต่างของคำที่เขียนผิดกับถูก ความหมายของตัวอักษรและถ้อยคำ ยกตัวอย่างเช่น "is" "si" การวาดหน้าคนที่มีความสุขหรือเศร้า และอธิบายด้วยถ้อยคำ

ภาพประกอบ 13 การเขียนที่แสดงออกให้เห็นความแตกต่าง "This is Kookoo" เด็กอายุ 4-5 ปี

7. หลักแห่งการย่อคำ (Abbreviation Principle) ระยะนี้เกิดขึ้นราว ๆ อายุ 5 ขวบ เด็ก ๆ ย่อคำด้วยความตั้งใจ

ภาพประกอบ 14 การย่อคำ “Kentucky Fried Chicken” เด็กอายุ 4-5 ปี

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 178-179) แบ่งได้พัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัยตามวัยได้ดังนี้
เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้ง
แขนขยับเขยื้อน จะขีดเขียนจุดเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตนเอง

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรตัวโต ๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาดและระบายสี

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้ หรือเขียนได้เป็น
บางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาด
รูปร่างกลม และสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางที่เขียน
กลับหัวก็มี สามารถเขียนชื่อตัวเองได้แก่ได้แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดี ๆ จับดินสอ ปากกาหรือฟูกันได้
ดีขึ้นชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพที่สมบูรณ์มากขึ้นชอบเลียนแบบ สามารถ
วาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

4.8 ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน

การพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กนั้น จะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เมื่อเด็ก ๆ ตระหนักว่า
สัญลักษณ์ การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งบุคคลอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้น
นั้นเด็ก ๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ (Martlew and
Sorsby, 1995 ; citing Vygotsky, 1978 *Learning and Instruction*.) ตลอดจนกระบวนการฝึกเขียนจะเป็น
กระบวนการง่าย ๆ ถ้าหากว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ชัดเจน นำขึ้นต้นของชีวิตสำหรับเด็ก เป็นสิ่งที่เปี่ยมไปด้วยภาพ
เสียง และกลิ่นที่มีชีวิตชีวา สิ่งที่เด็กจะต้องจำ ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ การฝึกเขียนจะต้องเชื่อมอยู่กับการวาดรูป
อย่างใกล้ชิด (มัทนี เกษกมล. 2534 : 115) มีนักการศึกษาได้กล่าวว่า การเขียนและการวาดภาพจะเชื่อมโยง
พัฒนาการมีความสัมพันธ์กันดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 49-52) กล่าวถึงการวาดภาพของเด็กเป็นการสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือ
ความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคน แตกต่าง
กัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วยข้อแตกต่างกันนั้น อาจจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด
การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือการจินตนาการข้อแตกต่างกันนี้สามารถพิจารณาได้จากความ
แตกต่างของวัยบุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลากระบวนการทำงานศิลปะนั้นจะเริ่มจากวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประสบ

การบูรณาการความคิด และจินตนาการเข้าด้วยกันแล้วจึงสังเคราะห์เส้น รูปทรง สีในขั้นสุดท้าย และยอมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยอย่างมาก

2. ความเจริญเติบโตทางอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์ และเรียนรู้นั้น นอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่าง ๆ แล้วยังต้องปรับอารมณ์ของเขาอีกด้วย สำหรับพฤติกรรมการวาดภาพเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยมทั้งความสนใจความกระตือรือร้นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาความเชื่อมั่นและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กมีความพร้อมในการเผชิญสิ่งแปลกใหม่ และเกิดรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ

3. ความเจริญเติบโตทางร่างกาย การวาดภาพกับการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกายจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียนเป็นเส้นยู่ ๆ ไปสู่ความสามารถลากเส้นเป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้นและเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหว จะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างง่าย ๆ ไปสู่รูปร่างที่เปลี่ยนแปลงของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัวสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น นอกจากจะเป็นการสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้ว ยังเน้นให้เด็กคำนึงถึงสังคมรอบตัว ความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคม และการทำงานร่วมกันอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตทางการรับรู้ สมรรถภาพทางด้านการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ที่ดีเพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตาโดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนาการรับรู้ ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่าง ๆ จากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรกต่อมา เมื่อเด็กมีพัฒนาการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้พื้นที่ว่างสำหรับวาดภาพ ซึ่งมีความสำคัญเด็กมากเด็กสามารถนำพัฒนาการรับรู้พื้นฐานที่ว่างมาใช้ได้อย่างเหมาะสมสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของภาพ ให้ความหมายและสัมพันธ์กันได้

6. ความเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพ แสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้ บูรณาการประสบการณ์ทั้งมวล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้สามารถที่จะพบได้จากเอกภาพของการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนกันและแสดงซึ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับพื้นที่สำหรับวาดภาพเส้น ลักษณะผิวและสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนา ตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายให้ได้ในครั้งแรก และเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างง่าย ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยาก ๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้นอย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์งานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็กเสมอและยอมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกได้เป็นอย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้ต่อไป

บุญไท เจริญผล (2533:13) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ของเด็กที่จะนำไปสู่การ แสดงออกทางด้านความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเขา และเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต และการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

(ผดุง พรหมผล 2524 ; อ้างอิงจาก วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 11 ศิลปศึกษา) กล่าวว่า การวาดภาพเป็น การเรียนรู้ที่วิธีหนึ่ง เพราะการที่ได้วาดภาพสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างน้อยต้องมีการสังเกต และทำความเข้าใจ จึงจะสะท้อนออกมาเป็นภาพวาดได้

การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกถึงประสบการณ์ของเด็ก เด็กได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ความรู้สึกต่าง ๆ ลงในภาพที่วาด ซึ่งเป็นการตอบสนองตามพัฒนาและความแตกต่างระหว่าง บุคคล ซึ่งการวาดภาพนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการเด็กได้ครบทุกด้าน

การวาดภาพของเด็กปฐมวัยในการแสดงออกถึงประสบการณ์การของเด็ก เด็กได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ความรู้สึกต่าง ๆ ลงในภาพที่วาดซึ่งเป็นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและการวาดภาพ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้าน

บุญไท เจริญผล (2533:18) ได้ทำการศึกษาระดับพัฒนาการด้านศิลปะของเด็กโดยแบ่งขั้นพัฒนาการ ไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุ 4-7 ปี
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี
4. ขั้นเขียนภาพจริง (Drawing Realistic) อายุ 9-11 ปี
5. ขั้นเขียนภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11-12 ปี
6. ขั้นเขียนความคิดสร้างสรรค์ (Period of Decision) อายุ 12-16 ปี

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะขั้นพัฒนาการในระยะ 2-6 ปี ซึ่งมีขั้นพัฒนาการดังต่อไปนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุประมาณ 2-4 ปี ในขั้นเด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ และเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถ ทำนายได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นย่อย ๆ 4 ขั้นดังนี้

1.1 Disordered Scribbling หมายถึง การขีดเขียนที่ไม่เป็นระเบียบ การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงกับสับสนในคำหนึ่งว่าเป็นรูปอะไรแสดงให้เห็นว่าการควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพองถึงไม่สามารถบังคับมือไปตามต้องการได้

1.2 Longitudinal Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็กขีดเขียนเส้นนอนยาว ๆ ได้เป็นขั้นพัฒนา กว่าขั้นขีดเขียน เป็นระเบียบ

1.3 Circular Scribbling หมายถึง ขั้นที่สามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลมเด็กเคลื่อนไหวได้ทั้ง แขนแสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

1.4 Naming Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะให้ชื่อสิ่งที่เขียนนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไรเด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพคน สัตว์หรือวัตถุ สิ่งที่ได้เขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่มีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น ขั้นนี้จะเป็นขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุประมาณ 4-7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกัน เด็กอาจจะเขียนได้หลาย ๆ

แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้ จึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านี้ อยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนและเส้นตามแนวตั้งแทนขาแต่ยังไม่มีรายละเอียดต่าง ๆ ของร่างกาย

3. วัยที่แสดงออกด้วยการเลียนแบบ (Realistic Stage) เด็กอายุ 9-11 ปี เป็นระยะที่เด็กชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก ต้องการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน มีความคิดฝันมากขึ้นการแสดงออกทางศิลปะพยายามใช้เส้นเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดลอมที่ตนมองเห็นได้ การเขียนภาพคนจะเน้นความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงพยายามเน้นความรู้สึกด้วยการใช้สีเริ่มเห็นว่าสีเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกมากขึ้น การเขียนภาพเริ่มแสดงลักษณะการประดิษฐ์ตกแต่งกายเพิ่มขึ้นเด็กมองภาพจริงจากสิ่งแวดลอมรูปทรงจะวางซ้อนกันตามที่มองเห็น

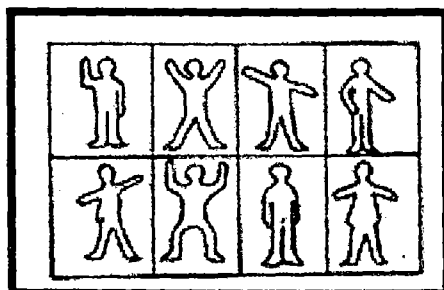
ดังนั้นพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเริ่มจากการที่กลัมนิ้วมือ และตาทำงานประสานกัน ประกอบกับการเรียนรู้สิ่งแวดลอมรอบตัว ความคิดของเด็กวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นหลักเพราะฉะนั้นภาพที่ปรากฏออกมาจึงขึ้นอยู่กับความคิดของเด็กเป็นส่วนใหญ่ความสามารถทางการวาดภาพของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมเพราะเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิดจินตนาการและได้สะท้อนความคิดโดยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นประจำก็จะสามารถพัฒนามาเป็นการเขียนตัวอักษรได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนในระดับอื่นต่อไป

4.9 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

มอร์โรว์ (Morrow, 1993 : 245) กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้เด็กปฐมวัยสามารถทำได้ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดลอมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน
  2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วม เพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงาน และในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
  3. เด็กต้องการโอกาสและวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตัวเอง
  4. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียนอย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
  5. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
  6. ในการเขียนของเด็กโดยมากมักจะมีความหมายในการสื่อสาร ดังนั้นต้องให้ความสนใจ
  7. เด็กควรได้รับความสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มอาจจะโดยการให้เขียนบันทึกเขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพร ในโอกาสต่าง ๆ เขียนคำ เป็นเขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศเขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือ เป็นต้น
  8. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิด ของเด็ก
  9. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
  10. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ
- นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 174-175) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนดังต่อไปนี้
1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นปั้นหมุนบนแผ่นบอร์ด การตัดการต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดชิบ การวาดและระบายสี

2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้สึกและเข้าใจ คำว่า “สูง” “ต่ำ” และทิศทาง รู้จักรูปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขาขึ้นตรงหรือคร่อมขาให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชูให้ดู บัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีท่าทางดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 15 บัตรรูปร่างรูปคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง

การผูกريبินหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก

1. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้วมือ เช่น การตบบล็อกพลาสติกขนาดเล็กและขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดาษแม่เหล็ก

2. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ

3. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดานและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขเรียงบนกระดานนี้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้พลาสติกหรือกระดานแข็ง เพื่อให้เด็กเรียงลากเส้นตามแบบ

4. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่าง และเรียกเด็กให้ชี้พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง

8. การวาดภาพ

8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยิ่งดี

8.2 ให้เด็กลากเส้นตามรอยประ

8.3 ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วเขียนบนพื้นซีเมนต์

8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์

9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียนเพื่อให้เด็กหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาษ ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนต่าง ๆ ไว้เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะเลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวนหรือถ้ามีป้าย “อาสาสมัครในวันนี้” ก็ให้เด็กไปแขวนด้วย

10. ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบ ๆ นั้น หรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ เป็นตัวอักษร การขยี้กระดาษ การสานกระดาษหรือไหมพรมเส้นโต ๆ ก็ได้

นิตยา ประพฤติกิจ กล่าวเสริมว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะและเขียนที่ ข้าวของเด็ก เช่น ตู๊เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้อักษรว่า แบบนี้หมายถึงชื่อของตนครูควรนั่งข้าง ๆ

เด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีตเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ๆ มีความภาคภูมิใจที่เห็นผลงานของตน และต้องการเห็นชื่อของตนเอง ปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็ก และเขียนชื่อตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้ และเขียนอย่างสวยงามด้วย ส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่าจะขยุกขยิกหรือไม่ก็ตาม เพราะนั่นคือ พื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอไว้มากพอ พร้อมเสนอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่ เขียนคำบรรยายตามคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการเขียนจดหมายขึ้นชมลูกเมื่อลูกต้องการขีดเขียน (หรือคำอื่น ๆ ที่ลูกสนใจ) ให้ลูกได้เห็นเป็นต้น

จากที่นักการศึกษากล่าวได้ว่าครูและผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเขียนของเด็ก ต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศที่อบอุ่น ให้กำลังใจไม่บีบบังคับเด็กให้ขีดเขียน ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล

4.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

บลัด (Blood, 1996 A) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้และการส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เนื่องจากชื่อของเด็กจะถูกเรียกเป็นประจำทุกวัน และเป็นคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อของตนเองได้ จะเป็นแนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่น ๆ ต่อไป

மாகาเริต แมททิว และคณะ (1995) ได้ศึกษาการแสดงออกด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี จำนวน 24 คน โดยเด็ก ๆ จะได้รับงานที่เกี่ยวกับ การเขียน 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์

รูปแบบและขั้นตอน

เด็กแต่ละคนจะถูกสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดภายในห้องในโรงเรียน เด็ก ๆ จะได้รับรูปภาพ 4 ชุด ห่างกันประมาณอาทิตย์ละชุด

งานเกี่ยวกับรูปภาพ

ชุดที่ 1 เด็ก ๆ จะได้ยินคำนาม 5 คำ คือ แอปเปิ้ล , ถ้วย , ต้นไม้ , แก้ว และหมวก หลังจากนั้นจะต้องทวนคำที่เขาได้ยินนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปรากฏว่า ไม่มีเด็กคนไหนสามารถทวนคำได้ทั้งหมด ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอยู่ในช่วง 0-4 ผู้ทำการทดลองแนะนำว่าการจดจำคำทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ยาก เด็ก ๆ น่าจะได้ใช้ปากกาและกระดาษจดสิ่งที่จะช่วยให้เด็กจำคำเหล่านั้นลงไปในแบบทดสอบที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับฟังคำนามอีกชุดหนึ่ง คือ ดอกไม้ , หนู , นาฬิกา , กระดาษ และโต๊ะจะต้องทวนคำทั้งหมดที่ได้ยิน โดยสามารถใช้สิ่งที่เขาจดลงในกระดาษช่วยได้หลังจาก 1 อาทิตย์ผ่านไป ได้ก็จะเริ่มทำชุดที่ 2

ชุดที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับกล่องของขวัญ 5 กล่อง และของเล่นชิ้นเล็ก ๆ จะต้องนำมาเล่นที่ได้มาใส่ลงไปในกล่องและห่อของขวัญ แต่ละกล่องนั้นมีลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะรู้ว่าอะไรอยู่ในกล่องไหน แต่เขาจะสามารถทำเครื่องหมายจากฉลากและปากกาที่ครูให้ไปได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะต้องสามารถบอกได้ว่ากล่องไหนมีอะไรอยู่ข้างในบ้าง หลังจากนั้น ผู้ทดลองจะให้เด็ก ๆ ดูแผ่นรูปภาพ 5 รูป คือ รูปรถไฟ , บ้าน , เครื่องบิน , เป็ด และหมีเท็ดดี้ และจะให้ของ 5 ของแก่เด็ก ๆ ด้วยผู้ทดลองจะบอกเด็ก ๆ ว่า จะต้องส่งรูปภาพเหล่านี้ไปกับของขวัญด้วย แต่รูปเหล่านั้นจะถูกนำใส่ซองเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สามารถรู้ได้ว่า

ของไหน เป็นรูปอะไร จากนั้นผู้ทดลองจะขอให้เด็ก ๆ ช่วยทำฉลากติดแต่ละช่อง เพื่อจะรู้ว่าในช่องนั้น ๆ มีรูปภาพอะไร หลังจากเด็ก ๆ ติดฉลากแล้ว ผู้ทดลองก็จะถามว่าของไหนมีรูปอะไร

ชุดที่ 3 เด็ก ๆ จะถูกขอให้ชี้แจงสิ่งที่พวกเขาทำจากบทเรียนชุดที่ 2 และต้องทำงานกล่องให้เสร็จ โดยจะต้องคิดค้นวิธีใหม่ กล่าวคือ ให้คิดว่าไม่มีอะไรอยู่ในกล่อง

จากที่เคยมีมาก่อน การเขียนหรือวาด สามารถทำได้ถ้าจำเป็นจากเสร็จสิ้น เด็กจะต้องชี้แจงผลงานของเขา หลังจากนี้อีก 1 อาทิตย์ ก็จะเริ่มทำชุดที่ 4

ผลการทดลอง การตอบสนองของเด็กที่มีต่อการทดลองแบ่งออกได้หลายประเภท เด็กบางคนไม่มีความสามารถในการสร้างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสิ่งอื่น ๆ ได้และสามารถทำได้เพียงเส้นตรงหรือเส้นโค้ง วงกลม หรือเส้นหยัก ๆ และเด็กบางคนก็ใช้ตัวอักษรที่เหมือนกันและบางครั้งก็แตกต่างกันแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสิ่งที่เขาต้องการสื่อ เด็กที่มีทักษะในการสื่อนั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถอธิบายคำ ศัพท์ที่ได้จากการวาด สร้างสัญลักษณ์รูปภาพ เช่น รูปเขาแทนวัวรูปล้อแทนรถ ใช้สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเอง เช่น เส้นตรงหมายถึง โต๊ะ วงกลมหมายถึง กระทะ สามเหลี่ยมหมายถึง นาฬิกา การเขียนพยางค์ คือเขียนตัวอักษรตัวแรกของคำ นั้น ๆ แทนคำทั้งหมด

จากงานวิจัยสรุปได้ว่าในเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียนได้ด้วยการ ให้เด็กได้จับสัมผัสกับวัสดุอุปกรณ์ ได้ทดลองและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง เด็กจะเกิดความคิดและสื่อสารออกมาเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ การให้เด็กได้วาดภาพบ่อย ๆ จะเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง อันจะเป็น แนวทางการเขียนเป็นตัวอักษรได้อย่างมั่นใจในอนาคตต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 ห้อง เด็ก 175 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างได้มาตามขั้นตอนดังนี้ จัปลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จากทั้งหมด 5 ห้องเรียน ได้นักเรียนห้อง 1/5 จำนวน 35 คน แล้วจัปลากนักเรียนห้อง 1/5 เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นกิจกรรมที่มีหน่วยการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2540
2. เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

- 1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- 1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานประกอบภาพ

1.3 นำนิทานมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น ๆ และสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ตามลำดับขั้นของการสอน

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการประเมินผลจำนวน 3 คน คือ

1. อาจารย์ อารี เกษมรติ	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
2. อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
3. อาจารย์ สุรินทร์ภรณ์ อนันต์มพงศ์	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศ

1.5 นำข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยการปรับแผนให้ผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไข มีดังต่อไปนี้

1.5.1 ปรับการใช้คำถามปลายปิด เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กได้คิดหาคำตอบที่หลากหลาย

1.5.2 ปรับภาษาที่เข้าใจยากเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและใช้ในชีวิตประจำวัน

1.5.3 ปรับเปลี่ยนภาพที่ไม่ชัดเจนเป็นภาพที่มีสีสันสวยงาม และชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการและลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.2 ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) ส.วาสนา ประवाल พฤกษ์ (2539) คู่มือการให้คะแนนงานเขียนของ อริยพร คงนางวัง (2542) และประไพ แสงดา (2543) ได้สังเกตพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี แล้วนำมาสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนให้ครอบคลุมความสามารถด้านการเขียน ได้แก่

1. ชัดเขียนแทนเขียน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

2.3 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน ทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ทำการทดลองโดยผู้วิจัยให้คะแนนผลงานเขียนของเด็กด้วยเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความชัดเจน ของเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.4 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน จำนวน 3 คน คือ

1. อาจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ มาดวิกา ผลพิรุฬห์	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน ฯ

3. อาจารย์เกื้อกูล เตชะเสน อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน ฯ

2.5 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนผู้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับระดับของการให้คะแนนจาก 1 – 3 เป็น 0 – 3 เพื่อให้เห็นคะแนนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.6 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนทดลองใช้ กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ โดยการนำเอากฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาพิจารณาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ลงความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรปรับปรุงขึ้นของการให้คะแนนจากเดิม 1 – 3 คะแนน ปรับมาเป็น 0 – 3 คะแนน ได้ปรับการใช้ภาษาของแต่ละข้อจากขั้นที่ 1 – 6 ให้ชัดเจนขึ้น แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความสามารถด้านการเขียนกับผลงานเขียน (IOC) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526 : 89) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC = 1.00 ซึ่งถือว่าใช้ได้

2.8 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยการนำกฎเกณฑ์การให้คะแนนไปทดลองใช้ กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่เหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ๑ ละ 3 วัน จัดในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี แล้วนำผลงานจากงานเขียนของเด็กที่เก็บมาในวันอังคารและวันพฤหัสบดี รวมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำคะแนนของนักเรียนทั้งหมดหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบ Product moment coefficient correlation ของ Pearson (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2524 :248-249) ได้ค่าความเชื่อมั่น = .80 ถือว่าใช้ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในแบบแผนการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวจากที่เบอร์กและเจล (Barnett and Johnson. 1996 : 31 ; citing Borg and Gall .1989 : *Education Research , An Introduction P. 31 : 692*) ได้กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายในดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง		ขณะทดลอง	
T_0		$X, T_1, X, T_2, X, T_3, \dots, X, T_8$	
เมื่อ	T_0	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินก่อนการทดลอง
	X	คือ	การดำเนินกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้
	$T_1, T_2, T_3, \dots$	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินระหว่างทำการทดลอง
	T_8	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 20 นาที โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบภาพกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน
4. ดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบภาพ กับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๑ ละ 3 วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาที่ทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
กิจกรรมตามหน่วยการสอนปกติ	1 สัปดาห์ สร้างความคุ้นเคย	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี	10.30 – 10.50 น.
กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบภาพอิสระ	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี	10.30 – 10.50 น.
กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบภาพ	8 สัปดาห์ ทำการทดลอง	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี	10.30 – 10.50 น.

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบภาพ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนตามความเหมาะสมด้วยกิจกรรมกิจกรรมหนึ่ง อาทิเช่น การร้อง เพลงท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรือทำใบ้ ฯลฯ

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานประกอบภาพ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องใช้เวลาประมาณ 5 - 7 นาที ในระหว่างการเล่านิทาน ครูสนทนาซักถามเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการตามเนื้อเรื่องในนิทาน
2. เด็กและครูสนทนาซักถามเรื่องราวจากนิทานตั้งชื่อนิทาน
3. เด็กถ่ายทอดความคิดจากนิทานสู่การเขียนเป็นภาพความสนใจของแต่ละบุคคล (ประมาณ 7 นาที)

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนเองพร้อม ครูจดบันทึกลงในแผ่นงานโดยครูเขียนตัวอักษรตัวโตแล้วให้เด็กอ่านตาม
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในมุมนิทานดังต่อไปนี้ เช่น เกมภาพตัดต่อจากนิทานเกมบัตรคำประกอบภาพ เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับตัวอักษรเกมเรียงลำดับภาพเหตุการณ์จากนิทานประกอบตัวอักษร

บทบาทครู

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยมีลำดับดังนี้

1. เล่านิทานที่มีภาพประกอบและมีตัวหนังสือ โดยให้เด็กมองเห็นอย่างชัดเจนและทั่วถึง และสนทนาซักถามเนื้อเรื่องในนิทาน
2. กระตุ้นและให้แรงเสริมเด็กทุกคนเพื่อให้เด็กกล้าคิดกล้าที่จะขีดเขียนผลงานและคอยแนะนำดูแล อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ
3. เมื่อเด็กถ่ายทอดลงสู่งานเขียนแล้วครูกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือในมุมหนังสือเพื่อให้เด็กเกิดความคิด จินตนาการต่อไป
6. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่มโดยสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก 1 สัปดาห์ จัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่เกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ที่เรียนในสัปดาห์นั้นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานแล้วจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์โดยจัดในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 10.30 - 10.50 น. และเก็บงานเขียนของเด็กมาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
7. เมื่อสิ้นสุดการทดลองและผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานเขียนของเด็ก ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลงานเขียนของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำงานเขียนของเด็กมาให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 6 ชั้น ดังนี้
  1. ขีดเขียนแทนเขียน
  2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ

3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

โดยในแต่ละชั้นของคะแนนความสามารถด้านการเขียนผู้วิจัยได้นำมาสร้างกฎเกณฑ์ โดยแบ่งคะแนนแต่ละชั้นออกเป็น 4 ระดับ คือ 0 – 3 คะแนน ซึ่งรายละเอียดดังปรากฏในภาคผนวก

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์
3. เก็บข้อมูลจากงานเขียนทุกวันที่ทำการทดลองมาให้คะแนน
4. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาความแตกต่างของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ขณะจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measure ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ t - test แบบ Dependent ในการคำนวณ โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการเขียนกับงานเขียน (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 85) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการเขียนกับงานเขียน
 $\frac{\sum R}{N}$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
 N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน โดยใช้สูตรของ Pearson (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2524:248-249)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 N แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum xy$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการตรวจครั้งแรก และ
 คะแนนการตรวจครั้งหลัง
 $\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรก
 $\sum y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรกแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $\sum y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลังแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measure ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS ถ้าพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t - test แบบ Dependent ในการคำนวณโดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง การแปลความหมายผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกันดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
***	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

- 1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
- 1.2 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนจากการตรวจชิ้นงานการเขียนของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัย

- 3.1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยระหว่างช่วงสัปดาห์
- 3.2 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยด้านเส้นภาพ
- 3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ในตอนนี้ได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพทั้ง 8 สัปดาห์ มาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

ความสามารถ ด้านการเขียน	Baseline	ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		1	2	3	4	5	6	7	8
M	2.00	2.13	2.80	3.96	5.70	7.96	9.76	12.10	14.00
S	0.00	0.23	0.42	0.71	1.18	1.42	1.73	2.12	1.46

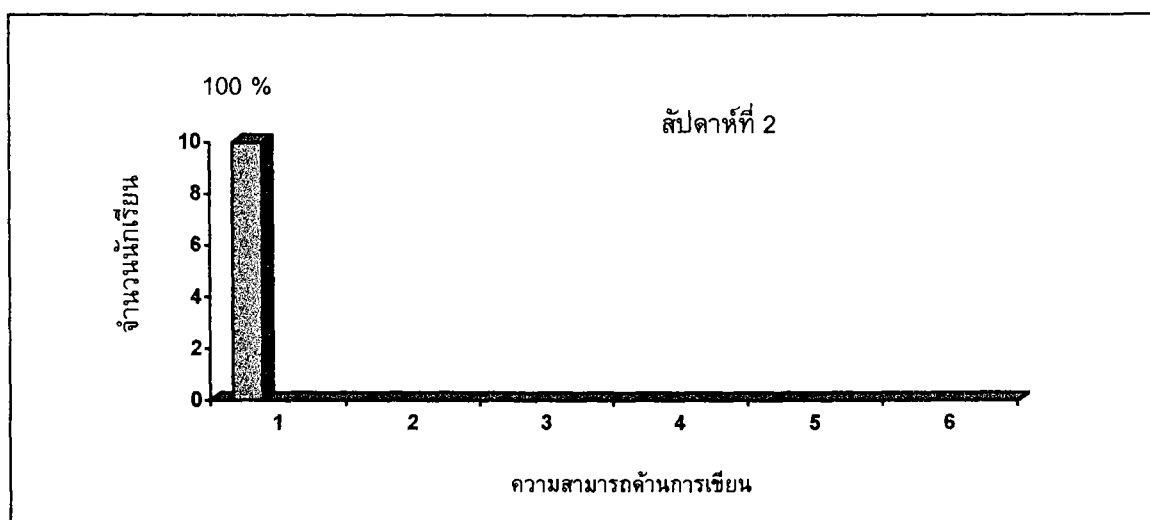
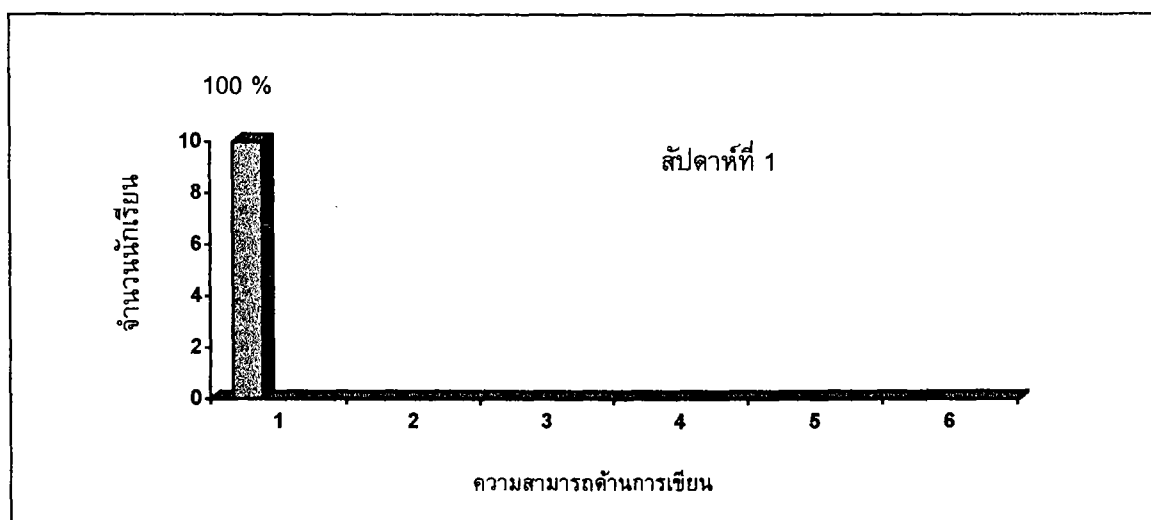
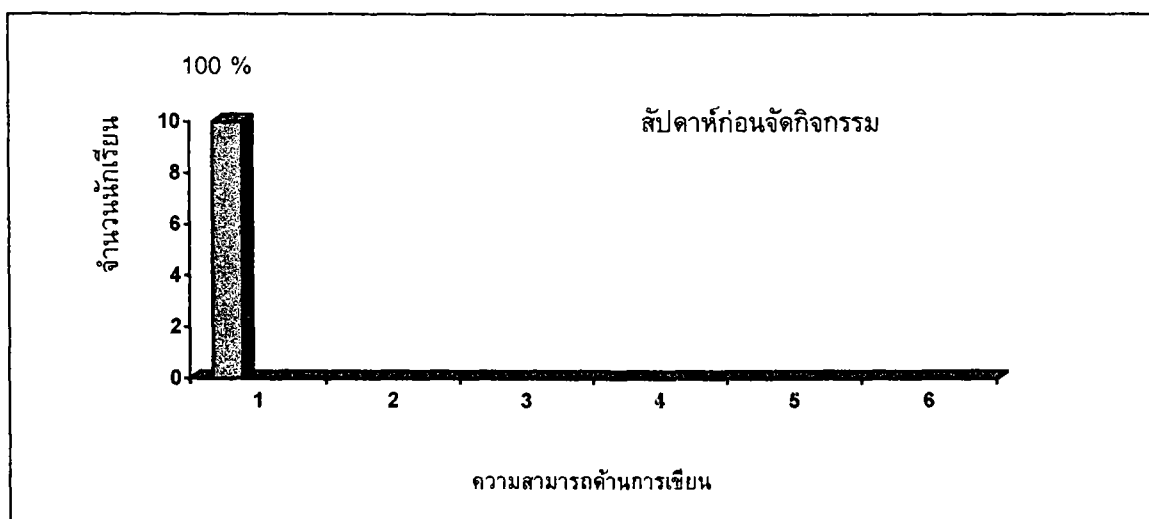
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมมีค่า 2.00 คะแนน และระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีค่า 2.13 , 2.80 , 3.96 , 5.70 , 7.96 , 9.76 , 12.10 คะแนน และ 14.00 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ทดลอง โดยก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (2.00 คะแนน) ในทำนองเดียวกัน ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 2 และช่วงสัปดาห์ที่ 3 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 เช่นเดียวกัน (โดยมีคะแนนเฉลี่ยเป็น 2.13 , 2.80 และ 3.96 คะแนน ตามลำดับ) แต่ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 (5.70 คะแนน) ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 3 (คะแนนเฉลี่ยเป็น 7.96 และ 9.76 คะแนน ตามลำดับ) ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 4 (12.10 คะแนน) และในสัปดาห์สุดท้ายคือช่วงสัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 5 (14.00 คะแนน)

1.2 การวิเคราะห์ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

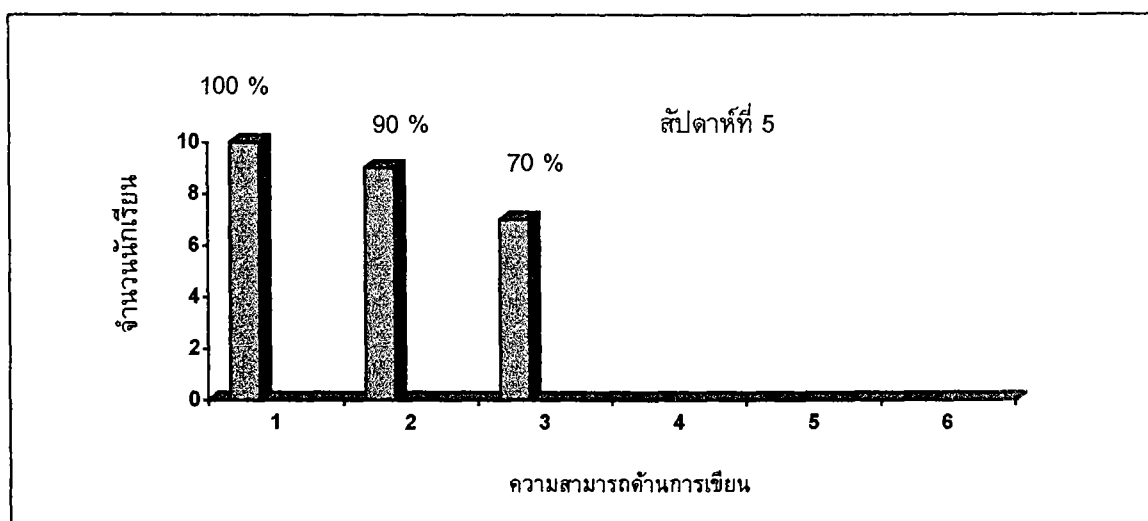
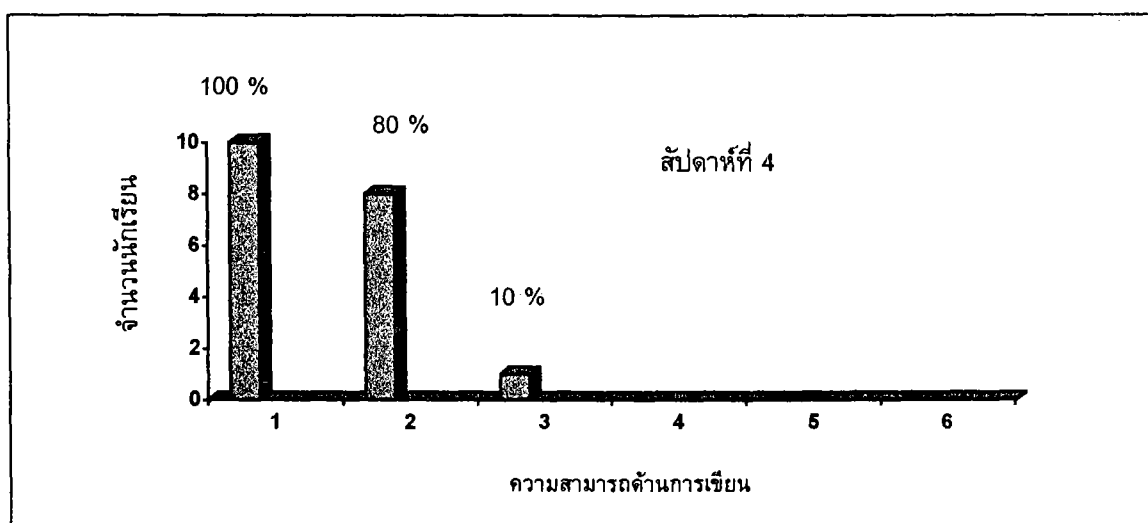
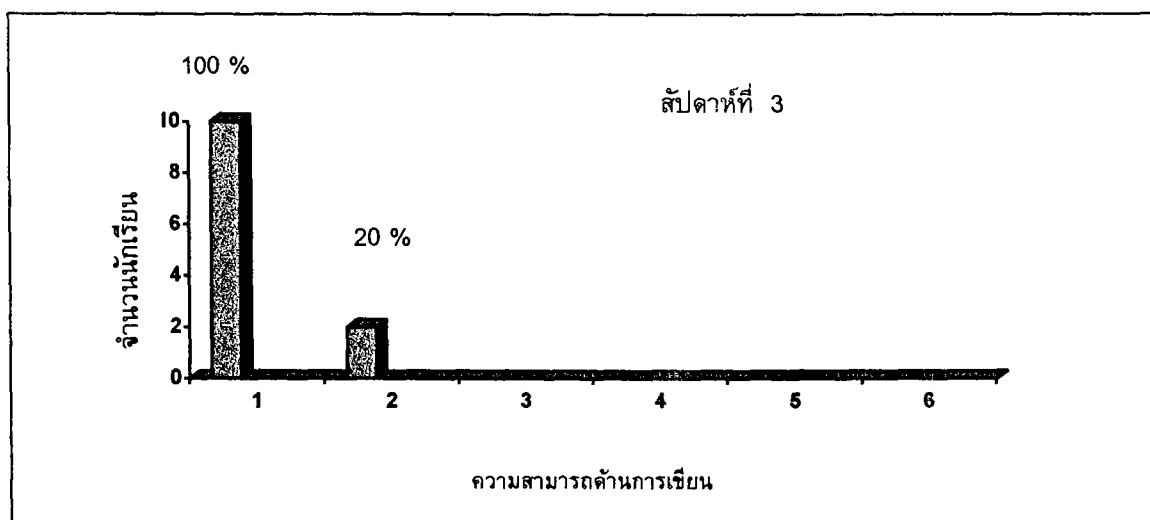
การวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น คือ 1. ขีดเขียนแทนเขียน 2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด 6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง มาแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละในแต่ละสัปดาห์และนำเสนอเป็นแผนภูมิแท่งรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพจนถึงสัปดาห์ที่ 8 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 16

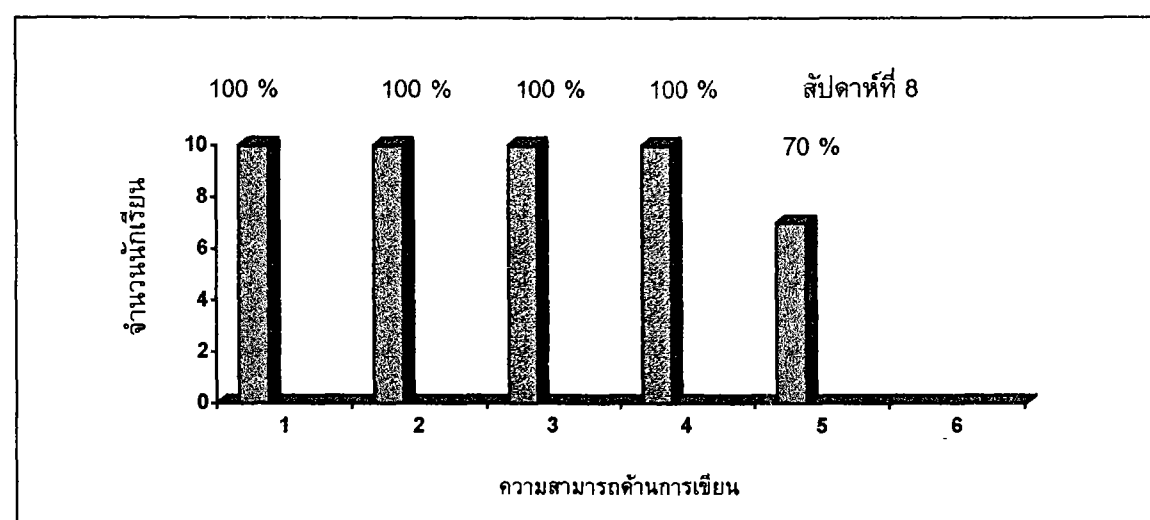
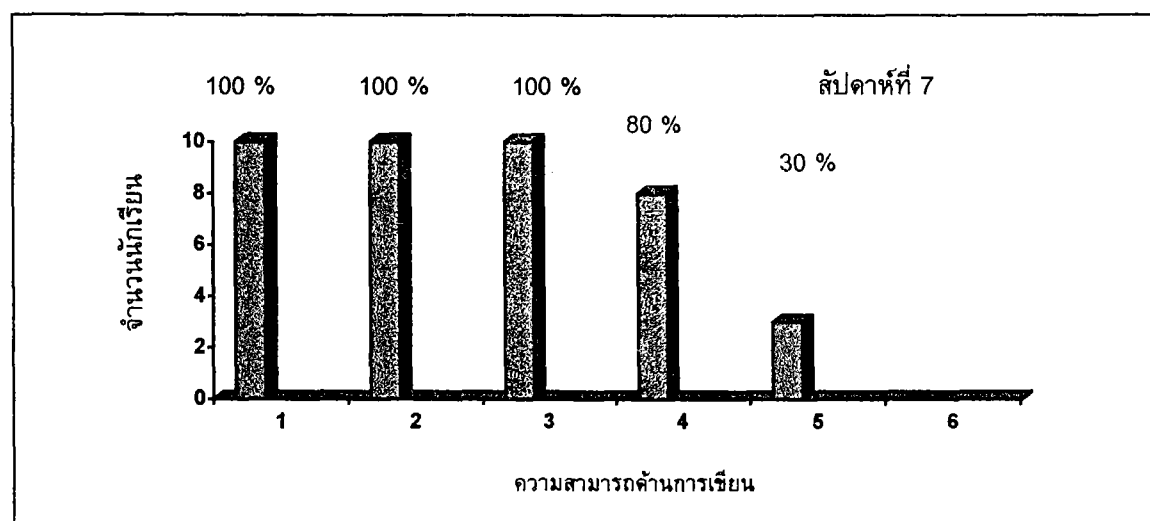
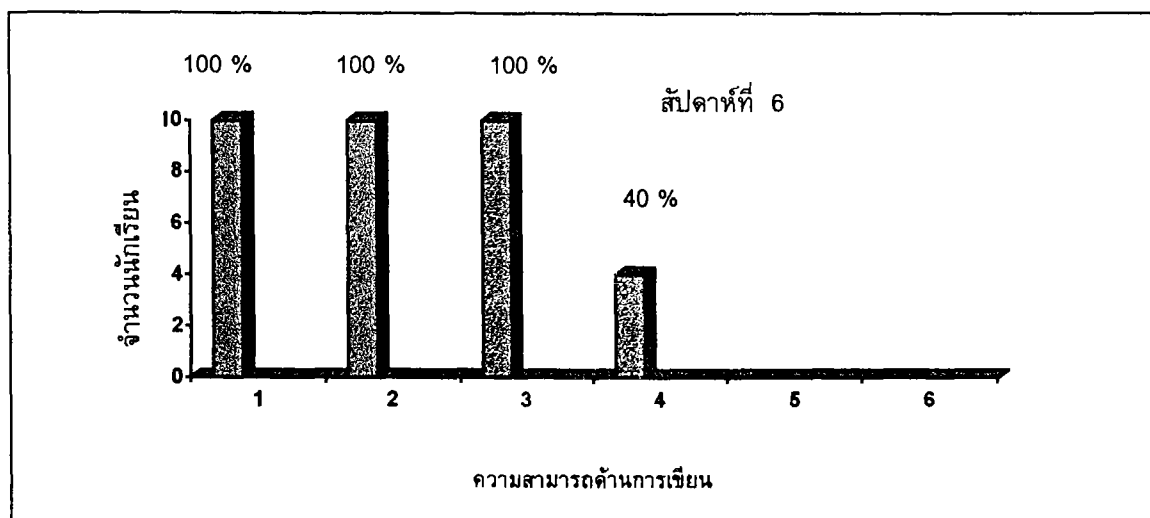
ภาพประกอบ 16 แสดงความสามารถด้านการเขียนแนวตั้ง (รายสัปดาห์)

ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์ตามภาพประกอบ 16 ปรากฏว่า

สัปดาห์ก่อนจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 คือ ขั้นขีดเขียนแทนเขียน โดยไม่ปรากฏว่ามีเด็กปฐมวัยคนใดมีความสามารถในการเขียนสูงกว่าขั้นนี้เลย

สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 คือ ขั้นขีดเขียนแทนเขียนเช่นเดิม

สัปดาห์ที่ 3 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคน และในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็น 20 %

สัปดาห์ที่ 4 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคน และในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็น 80 % และในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นเป็น 10 %

สัปดาห์ที่ 5 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ทุกคน และในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นเป็น 70 %

สัปดาห์ที่ 6 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 , 2 และ 3 ทุกคน และในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นเป็น 40 %

สัปดาห์ที่ 7 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 , 2 และ 3 ทุกคน และในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นเป็น 80 % และในขั้นที่ 5 เพิ่มขึ้นเป็น 30 %

สัปดาห์ที่ 8 ของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 , 2 , 3 และ 4 ทุกคน และในขั้นที่ 5 เพิ่มขึ้นเป็น 70 %

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนจากการตรวจชิ้นงานของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ในตอนนี้ได้นำคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมทั้ง 8 ครั้ง มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

แหล่ง	SS	df	MS	F	P
ระหว่างสัปดาห์	1601.118	8	200.140	239.541	.001
ความคลาดเคลื่อน	60.157	72	0.836		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 ปรากฏว่า ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเฉลี่ยแต่ละครั้งมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยมีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์

ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ใดมีความแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ในตอนต่อไป

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัย

3.1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยระหว่างช่วงสัปดาห์

การวิเคราะห์ในตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์มาเปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t-test แบบ Dependent ดังแสดงผลในตาราง 5 และนำมาแสดงเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 16

ตาราง 5 การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ค่าเฉลี่ย	t	P
Baseline , สัปดาห์ที่ 1	0.13	1.80	.105
สัปดาห์ที่ 1 , สัปดาห์ที่ 2	0.66	5.45***	.001
สัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3	1.16	7.33***	.001
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	1.73	6.00***	.001
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	2.26	6.27***	.001
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	1.79	4.58***	.001
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	2.33	8.72***	.001
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	1.90	4.56***	.001

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า

ในสัปดาห์ที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 0.13 คะแนน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.8$)

ในสัปดาห์ที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 เท่ากับ 0.66 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 5.45$)

ในสัปดาห์ที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 2 เท่ากับ 1.16 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 7.33$)

ในสัปดาห์ที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 3 เท่ากับ 1.73 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 6.00$)

ในสัปดาห์ที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 4 เท่ากับ 2.26 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 6.27$)

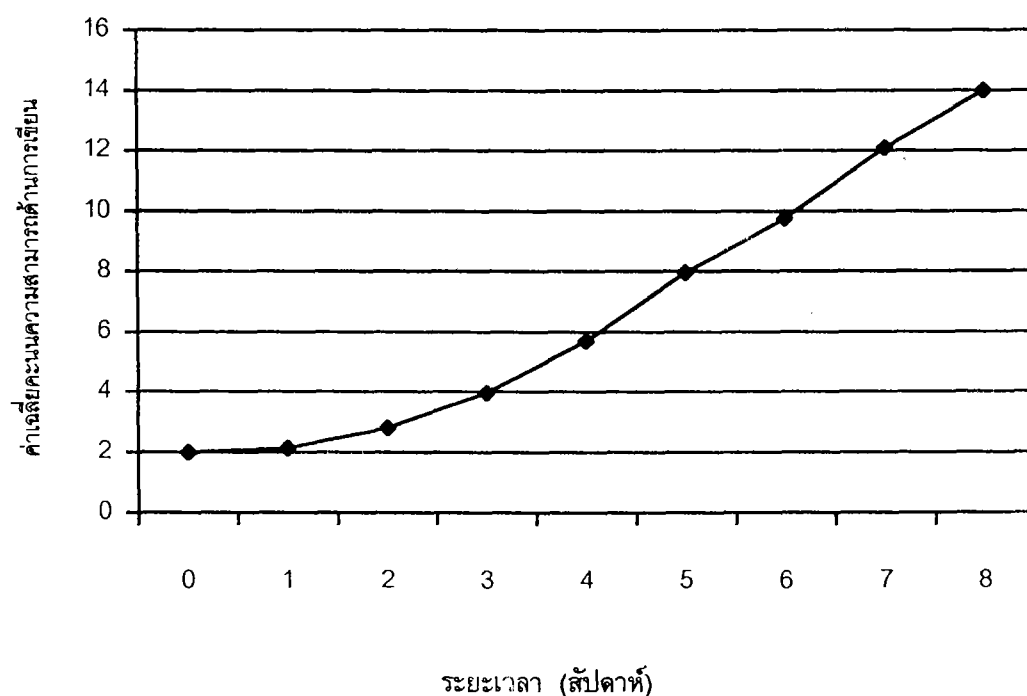
ในสัปดาห์ที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5 เท่ากับ 1.79 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 4.58$)

ในสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 6 เท่ากับ 2.33 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 8.72$)

ในสัปดาห์ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 7 เท่ากับ 1.90 คะแนน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 4.56$)

3.2 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยด้วยเส้นภาพ

การวิเคราะห์ในตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพและช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมมานำเสนอเป็นเส้นภาพ โดยมีแกนนอนเป็นช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเป็นสัปดาห์และมีแกนตั้งเป็นคะแนนเฉลี่ย

หมายเหตุ 0 คือ Baseline

ภาพประกอบ 17 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยตามเส้นภาพ 17
ปรากฏว่า

ในสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.00 คะแนน

ในสัปดาห์ที่ 1 , 2 และ 3 เด็กปฐมวัยยังมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.13 , 2.80 และ 2.96 คะแนน

ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.70

ในสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.96 และ 9.76 คะแนน

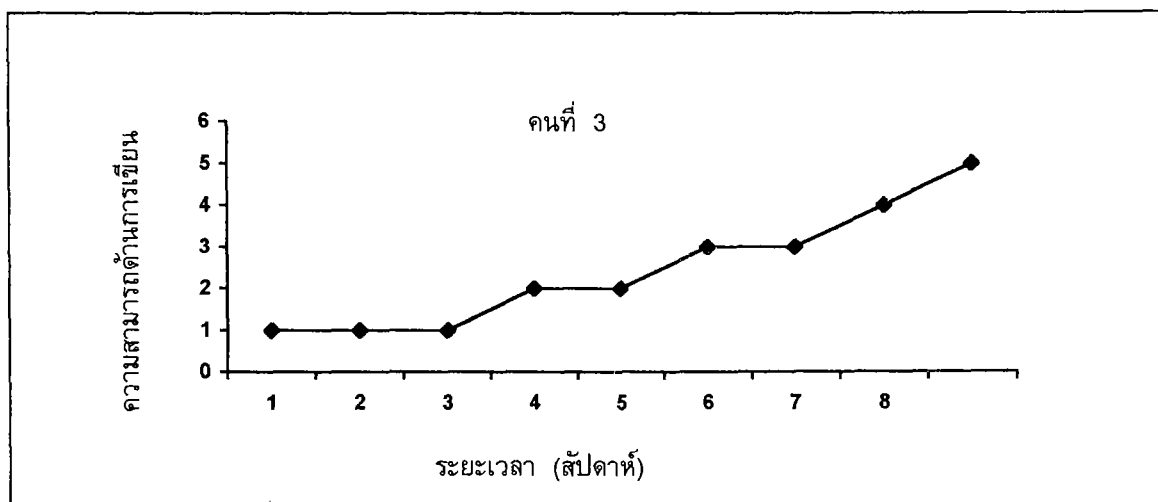
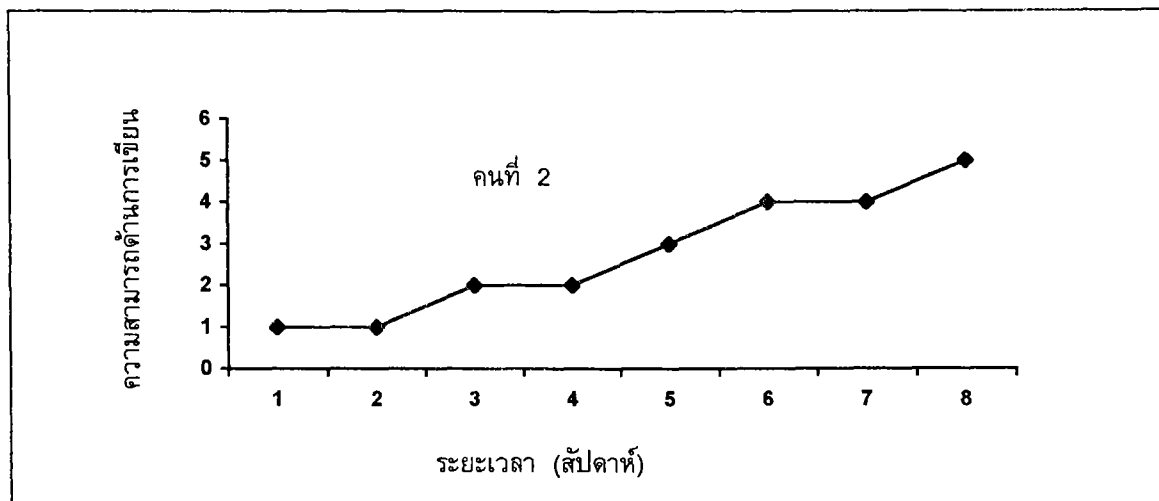
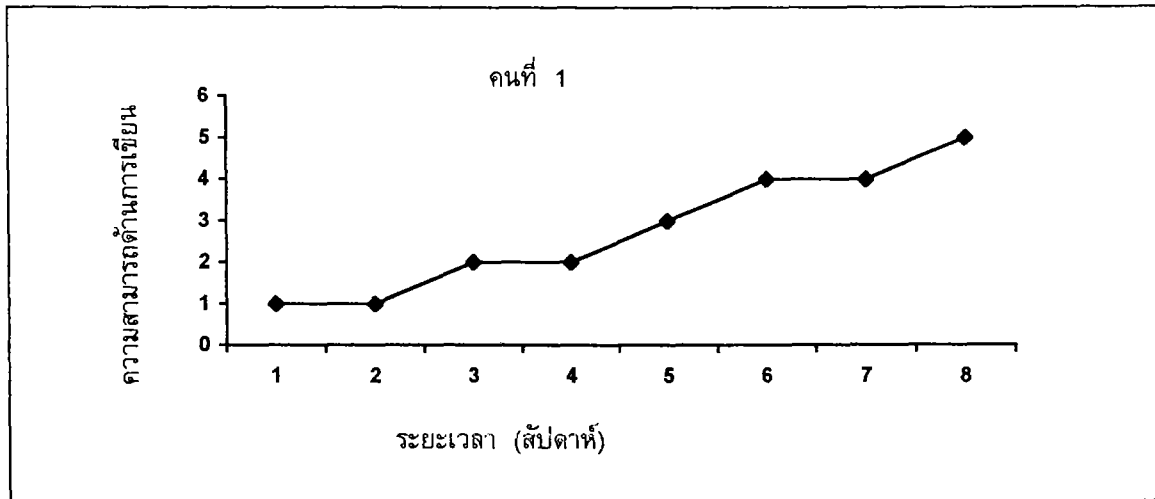
ในสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 12.10 คะแนน

ในสัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 14.00 คะแนน

3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล

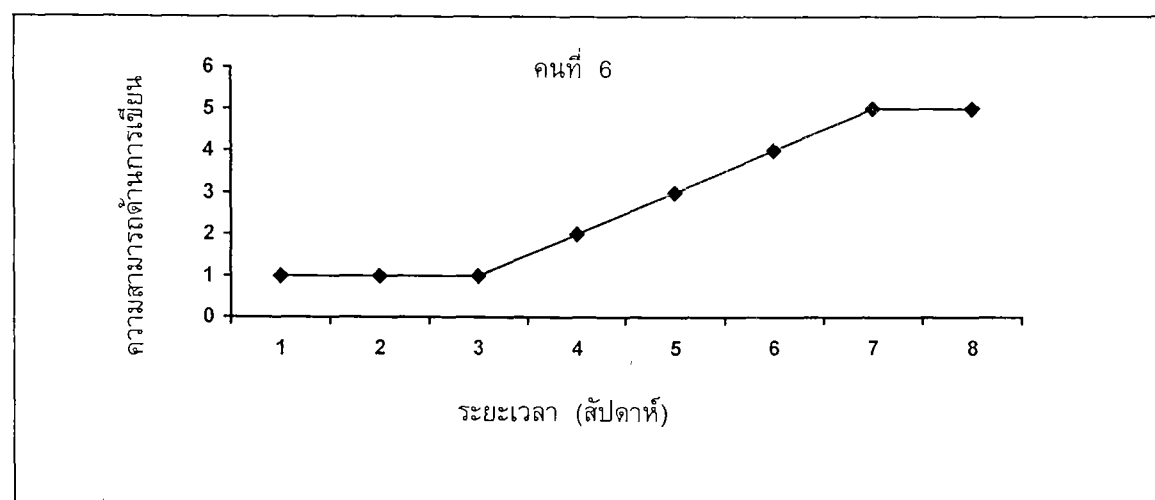
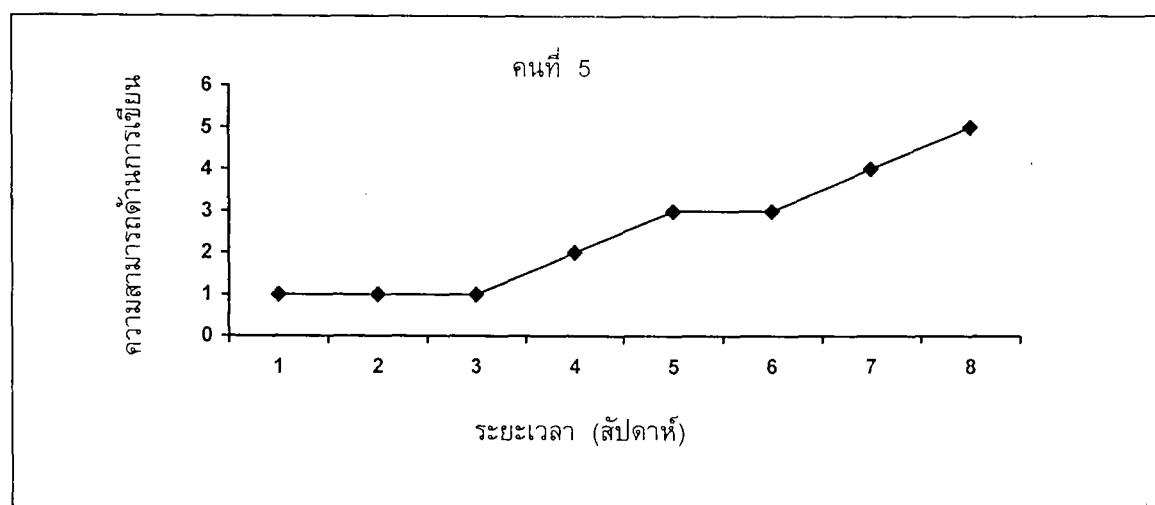
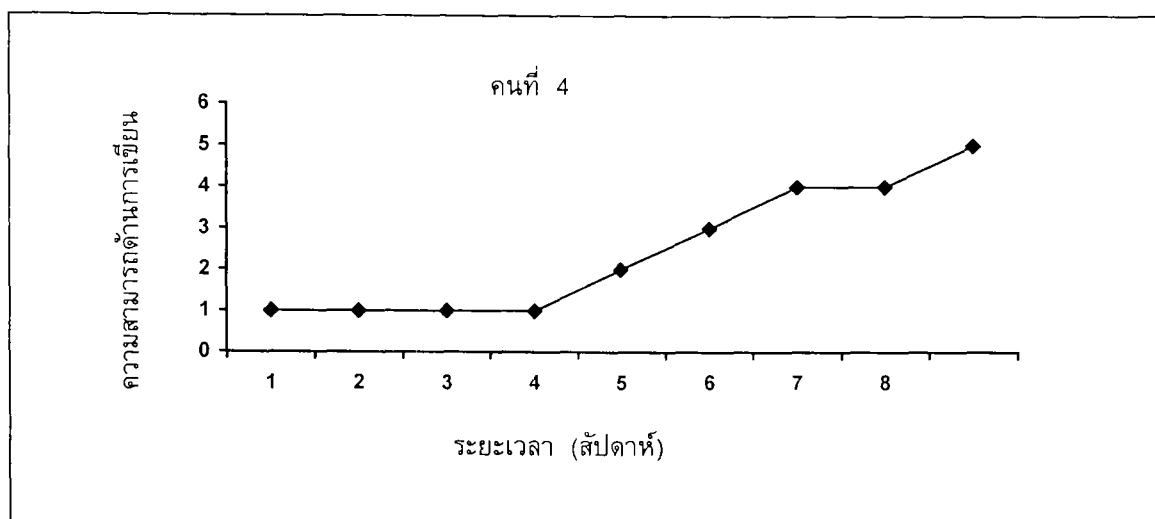
เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล จำนวน 10 คน ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพและช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมาแสดงเป็นเส้นภาพ ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 18

ภาพประกอบ 18 แสดงความสามารถด้านการเขียนนวนอน (รายบุคคล)

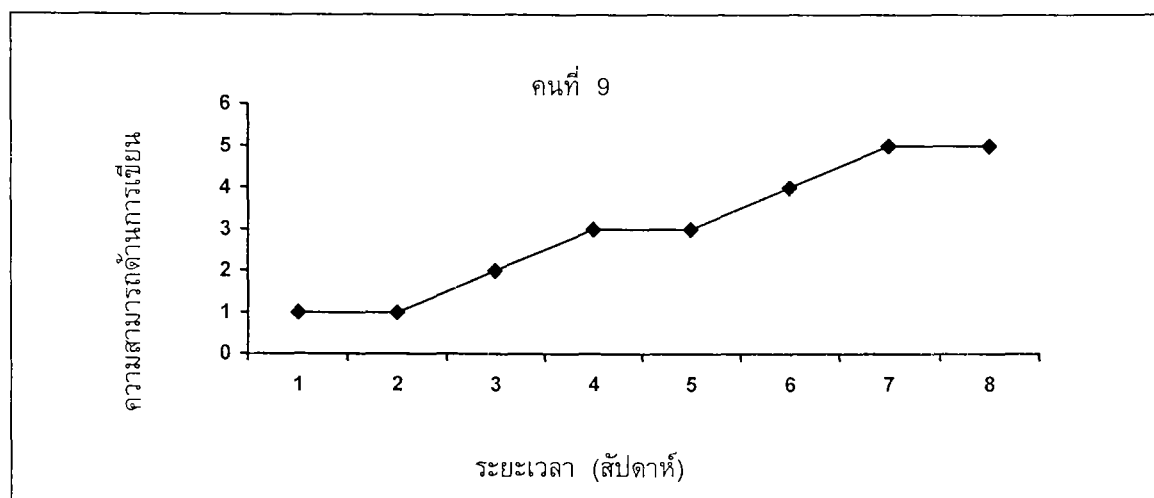
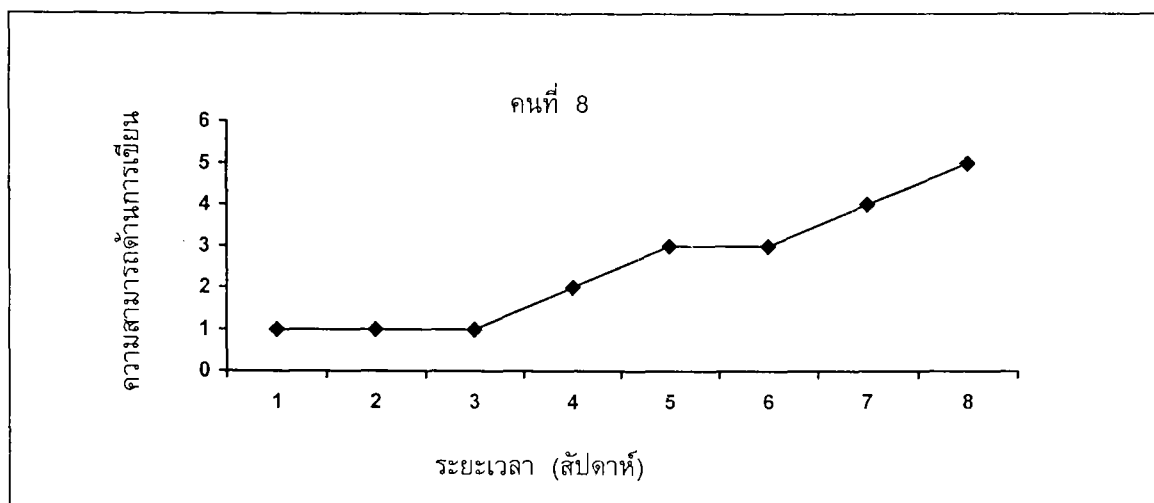
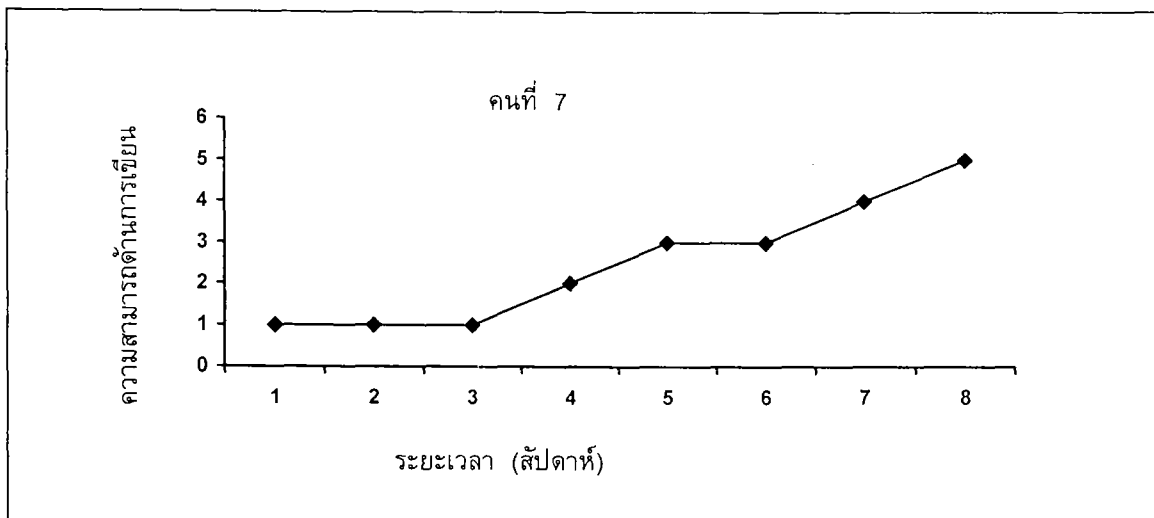

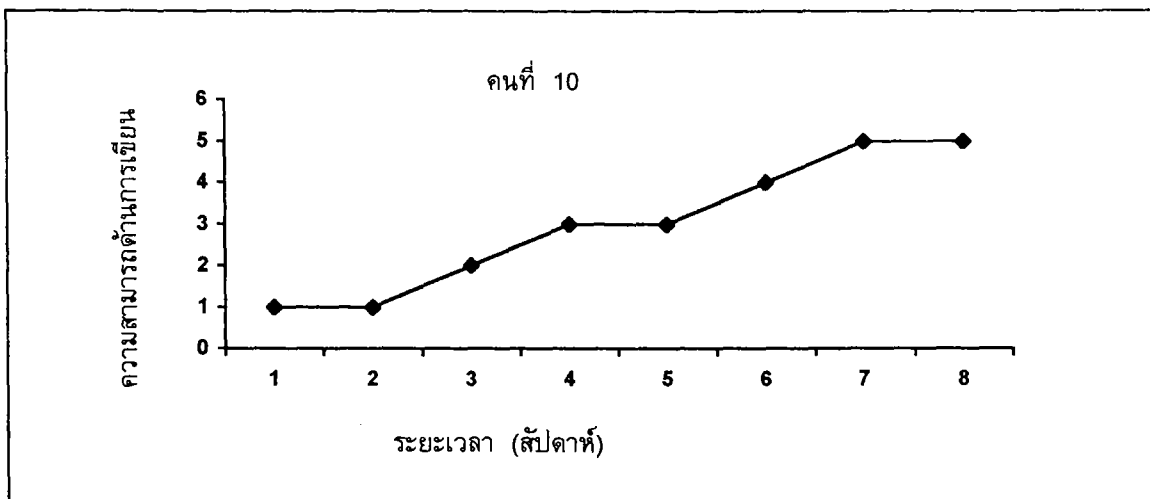
ภาพประกอบ 18 (ต่อ)

ภาพประกอบ 18 (ต่อ)

ภาพประกอบ 18 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์ภาพประกอบ 18 ปรากฏว่านักเรียนมีชั้นความสามารถด้านการเขียนเปลี่ยนแปลงสูงเพิ่มขึ้นทุกคนโดยบางคนจะมีชั้นการเขียนอยู่ในชั้นเดียวกันระยะหนึ่งแล้วค่อยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการเขียนสูงสุด พบว่า ในช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่าทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยมีชั้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 4 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และมีความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้เห็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการและความสนใจ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานเฉพาะดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ห้องเรียนรวม 175 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างได้มาตามขั้นตอนดังนี้ จ้างลากห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จากทั้งหมด 5 ห้องเรียน ได้นักเรียนห้อง 1/5 จำนวน 35 คน แล้วจ้างลากนักเรียนห้อง 1/5 เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการเขียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้าง

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ
2. เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้าง

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง เก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) จากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ และทำการทดลองโดยการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๑ ละ 3 ครั้ง ๑ ละ 20 นาทีรวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง
4. เก็บชิ้นงานที่เด็กนำมาทุกวันมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน
5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measure ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ t - test แบบ Dependent ในการคำนวณโดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาพบว่า

1. ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ที่มีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ในสัปดาห์ที่ 1 – 3 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 และมีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคน และในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80 และในขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ในสัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ทุกคน และในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 สัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 – 2 และ 3 ทุกคน และในขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) เพิ่มขึ้นจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ในสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1, 2 และ 3 ทุกคน ในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และเพิ่มขึ้นเป็นขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ในสัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นถึงขั้นที่ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นทุกคน โดยบางคนจะมีขั้นการเขียนคงเดิมอยู่ในระยะหนึ่งแล้วค่อยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น โดยใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 8 และขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ สามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ โดยอภิปรายได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพโดยแยกเป็นสัปดาห์ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถสูงขึ้น ซึ่งความสามารถแบ่งเป็น 6 ขั้น คือ 1. ขีดเขียนแทนเขียน 2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด 6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง โดยก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีจำนวนเด็ก 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถในการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 คือ

ชั้นขีดเขียนแทนเขียน โดยไม่ปรากฏว่ามีเด็กปฐมวัยคนใดมีความสามารถด้านการเขียนสูงกว่านี้เลย ที่เป็นเช่นนี้เพราะสัปดาห์แรกเป็นสัปดาห์ที่เก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) และช่วงเปิดเทอมใหม่ เด็กยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบกิจกรรมที่เขาจะต้องแสดงออกด้วยการพูดคุย สนทนา วาดภาพและสะท้อนด้วยการพูด ซึ่งเด็กปฐมวัยอาจจะใช้เวลาในการปรับตัว แต่เมื่อจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยเล่านิทานประกอบภาพ เปิดโอกาสให้เด็กขีดเขียนงานอย่างอิสระและสามารถดูแบบอย่างการเขียน จากหนังสือนิทาน ป้ายนิเทศต่าง ๆ ประกอบกับผู้วิจัยคอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนให้แรงเสริมด้วยการกล่าวคำชมเชยผลงานเด็กอย่างสม่ำเสมอ พบว่า

ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 คือ ชั้นขีดเขียนแทนเขียน โดยไม่ปรากฏว่ามีเด็กปฐมวัยคนใดมีความสามารถด้านการเขียนสูงกว่านี้เลย

ในสัปดาห์ที่ 3 เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 และในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็น 20 %

ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคน เพิ่มขึ้นในขั้นที่ 2 เป็น 80 % และในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นเป็น 10 %

ในสัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 – 2 ทุกคน ในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นเป็น 70 %

ในสัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 – 2 และ 3 ทุกคน ในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นเป็น 40 %

ในสัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 – 2 – 3 และ 4 ทุกคนและในขั้นที่ 5 เพิ่มขึ้นเป็น 70 % แต่ในขั้นที่ 6 ยังไม่พบว่าเด็กมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นนี้

จากข้อมูลความสามารถด้านการเขียนที่ได้พบในแต่ละสัปดาห์จากการศึกษาครั้งนี้ได้กล่าวในข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสัปดาห์ที่ 1 – 3 เด็กปฐมวัยมีความสามารถอยู่ในขั้นที่ 1 ทุกคนเป็น 100 % และเริ่มมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็น 2 คน คนเป็น 20 % ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 เป็น 100 % ในสัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นในขั้นที่ 1 ทุกคน คิดเป็น 100 % ในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้นเป็น 9 คน คิดเป็น 90 % และในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นอีก 7 คน คิดเป็น 70 % ในสัปดาห์ที่ 6 – 7 เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นถึงขั้นที่ 4 และที่ 5 คือ เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถด้านการเขียนในขั้นที่ 1 – 2 และ 3 คิด 100 % ในขั้นที่ 4 เพิ่มขึ้น 4 – 8 คน คิดเป็น 40 % , 80 % เพิ่มขึ้นเป็นขั้นที่ 5 อีก 3 คน คิดเป็น 30 % ส่วนในสัปดาห์ที่ 8 มีเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นในขั้นที่ 4 เป็น 10 คน คิดเป็น 100 % และเพิ่มขึ้นในขั้นที่ 5 อีก 7 คน คิดเป็น 70 % ตามลำดับ ซึ่งการที่เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพมีความสามารถด้านการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - centered) ที่คำนึงถึงความแตกต่างและพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการขีดเขียนหรือวาดภาพอิสระหลังจากที่ฟังนิทานจบแล้ว ซึ่งลักษณะการเขียนจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมหรือการรับรู้ของเด็ก อันเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงระหว่างความคิด จินตนาการ กับการแสดงที่เป็นรูปธรรมด้วยวิธีการขีดเขียนลงบนกระดาษปราศจากการบังคับหรือให้เขียนตามแบบอย่างครู ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทางความคิดด้วยการขีดเขียนจนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับภรณ์ คุรุรัตน์ (2532 : 3 - 4) สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2538 : 64 - 65) และพีพรณ

เอกสุภาพันธุ์ (2541 ก : 15 - 38) ที่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับวัสดุ อุปกรณ์ ตัวครูและห้องเรียน ครูคอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ กระตุ้นเด็กและสังเกตความสนใจของเด็กยอมรับความคิดและความสามารถของเด็ก ตลอดจนครูต้องจัดสภาพแวดล้อมในการช่วยให้เด็กระลึกถึงสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่ให้อิสระเด็กในการคิดและสนับสนุนจินตนาการเพื่อสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

จากข้อค้นพบข้างต้นแสดงตัวอย่างเช่น เมื่อครูเล่านิทานประกอบภาพจบแล้ว ครูสนทนาเกี่ยวกับคำหรือตัวอักษรในนิทาน ประมาณ 4 - 5 คำ พร้อมทั้งครูเขียนคำที่เด็กบอกลงในกระดาษที่ติดบนฝาผนัง แต่พอถึงสัปดาห์ที่ 2 สังเกตเห็นความแตกต่างด้านการเขียนของเด็ก คือ เด็กจะไม่บอกเฉพาะคำแต่เพียงอย่างเดียว แต่เด็กจะวาดรูปคู่กับคำที่บอกด้วย เช่น คำว่า "หนูนิด" เมื่อครูเขียนคำว่า "หนูนิด" เด็กจะวาดรูปเด็กผู้หญิง คู่กับคำที่เขียน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับสัญลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแคนซ์ (Machodo.3 1995 : 347 ; citing Kance : 1982) ที่กล่าวว่า การวาดหรือการระบายสีนั้น ไม่ได้เป็นเพียงการสื่อความคิดของเด็กเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้นผู้ใหญ่อาจจะเข้าใจในใจขณะที่บางอย่างนั้นเป็นตัวแทนที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็กมักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่องพร้อมกับรูปภาพ อีกทั้งการเล่านิทานประกอบภาพมีความสอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจของเด็ก ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษามากขึ้นจากการที่ได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ลงในแผ่นงานพร้อมทั้งเล่าเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ที่ขีดเขียนได้อย่างเพลิดเพลิน ทำให้เด็กได้เพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ในการเชื่อมโยงเรื่องราวด้วยการพัฒนาทางภาษาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2542 : 33) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรอยู่ที่ตัวเด็กเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง มิได้อยู่ที่ตัวครูเป็นผู้บอกถ่ายทอดไปยังตัวเด็ก จากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพนั้นทำให้เด็กได้พัฒนาตนเองโดยผ่านประสบการณ์ตรง ทั้งจากการที่ได้พูดคุยกับเพื่อนและครูอันเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เด็กพัฒนาด้านการเขียนของเด็กนั้นจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเมื่อเด็ก ๆ ตระหนักว่าสัญลักษณ์การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งคนอื่นสามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ ตลอดจนกระบวนการฝึกเขียนจะง่ายถ้าหากว่า ภาพ เสียง และลีลา ที่มีชีวิตชีวา เป็นที่น่าสนใจของเด็กและการเขียนจะต้องเชื่อมอยู่กับการวาดรูปอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ผู้วิจัยได้เป็นผู้คอยดูแลและอำนวยความสะดวก สนับสนุน ให้กำลังใจ ยอมรับความสามารถของเด็กที่แสดงออก กล่าวคำชมเชย สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข กล้าที่จะแสดงออกทางด้านการเขียน จนสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้สูงขึ้นได้ในที่สุด

2. เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนในช่วงการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 1 สูงขึ้น จากก่อนการจัดกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 , สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7 และช่วงสัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนระหว่างช่วงสัปดาห์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้ในช่วงสัปดาห์ที่

1 มีคะแนนเพิ่มจากก่อนการจัดกิจกรรม 0.13 คะแนน ($t = 1.80$) ในทำนองเดียวกันในช่วงสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7 และช่วงสัปดาห์ที่ 8 มีคะแนนเพิ่มขึ้นระหว่างช่วงสัปดาห์เป็น 0.67 ($t = 5.45$), 1.16 ($t = 7.33$), 1.74 ($t = 6.00$), 2.26 ($t = 6.27$), 1.80 ($t = 4.58$), 2.34 ($t = 8.27$), 1.90 ($t = 4.56$) ตามลำดับ ซึ่งการที่คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเด็กมีโอกาสฝึกฝน และพัฒนาการเขียนอย่างอิสระและสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ซึ่งทั้งการพัฒนาการเขียนกับการแสดงออกทางการวาดภาพมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่วีรณ ตั้งเจริญ (2526 : 49 - 52) กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กเป็นการสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือการเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ สติปัญญา สังคม การรับรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และทางร่างกาย โดยเฉพาะการวาดภาพเป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกถึงความสามารถในการใช้สายตาให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางกรลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกายจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการวาดจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนนั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็ก ตลอดจนกระบวนการฝึกเขียนที่เป็นกระบวนการง่าย ๆ ที่เป็นกิจกรรมซึ่งเด็กสนใจ สนุกสนาน น่าตื่นเต้นสำหรับชีวิต และเป็นกิจกรรมที่เติมเต็มไปด้วยภาพ เส้น และลวดลายที่มีชีวิตชีวา ทำให้เด็กมีความสนใจในการฝึกเขียน โดยใช้วิธีการเชื่อมโยงการวาดรูปกับสัญลักษณ์ทางภาษาในที่สุด (มัทนี เกษกมล. 2534 : 115) นอกจากนี้ นิตยา ประพตกิจ (2539 : 174 - 175) ยังกล่าวสนับสนุนการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัยว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการเขียนคงเป็นกิจกรรมที่เป็นการเล่นของร่างกาย โดยเฉพาะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น การต่อภาพ การปั้น การร้อย การวาดภาพพระบายสี เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวการที่เด็กปฐมวัยได้รับการฝึกฝนการเล่นด้วยการเล่นให้ได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กด้วยกิจกรรมการวาดภาพอิสระจากเรื่องราวที่ครูเล่าซึ่งเป็นนิทานประกอบภาพจึงส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นตลอดช่วงเวลาของการทดลอง

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนความสามารถด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเป็นกิจกรรมที่เด็กไม่คุ้นเคยกับรูปแบบกิจกรรมที่เขาจะต้องแสดงออกด้วยการพูดคุย สนทนา วาดภาพและสะท้อนด้วยการพูด ซึ่งช่วงสัปดาห์แรกเด็กปฐมวัยอาจจะใช้เวลาในการปรับตัวให้เข้ากับกิจกรรม ประกอบกับการที่เด็กขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออกทางด้านการพูด การขีดเขียน อีกทั้งกิจกรรมประจำวันที่เด็กเคยได้รับ ครูไม่ค่อยให้ออกสาเด็กได้มีอิสระในการทำกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกและส่งผลกระทบต่อความสามารถด้านการเขียน แต่ในช่วงสัปดาห์ต่อมาเด็กเริ่มเรียนรู้ และคุ้นเคยตลอดจนมีอิสระในการแสดงออกทางภาษาส่งผลให้ความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมอร์โรว์ (Morrow. 1993 : 245) ที่กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ด้วยตนเอง และตัดสินใจในการวาด ขีดเขียนหรือเขียนคำด้วยตัวของตัวเองจะเป็นวิธีการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียนเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 8 ถึงขั้นที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งเป็นขั้นเขียนในรูปตัวอักษรและวาดภาพเป็นการแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในวัย 4 - 5 ขวบ ที่มีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในระดับหนึ่งที่มีธรรมชาติด้านการเขียนยังขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก

เป็นสำคัญ จากกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่ให้อิสระเด็กได้วาดภาพที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ครูเล่า ทำให้เด็กได้ฝึกฝนกลั่นเนื้อเล็กและความคิดซึ่งเป็นส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านการเขียนของเด็กให้สูงขึ้น ได้ดังที่ ไวก็อตสกี (Martlew and Sorsby. 1995 ; citing Vygotsky. 1978 *Learning and Instruction*) กล่าวว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กนั้นจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเมื่อเด็กตระหนักว่าสัญลักษณ์การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งบุคคลอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่เด็กได้ฝึกวาดภาพและเขียนคำที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ได้รับฟัง ทำให้เด็กได้ฝึกเชื่อมโยงระหว่างภาพและคำ จนในที่สุดเด็กสามารถจดจำตัวอักษรและเริ่มเขียนเป็นตัวอักษรได้ตามความคิดของเด็ก นอกจากนี้ มอร์ริว (Morrow. 1993 : 245) ยังกล่าวสนับสนุนวิธีการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัยว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็กได้ฝึกเขียนโดยให้ได้ใช้กลั่นเนื้อเล็กและหัดเขียนบันทึกเรื่องราวจากที่ครูหรือผู้ใหญ่เล่าให้ฟังทำให้เด็กได้ฝึกการเขียนและเป็นการจุดประกายความคิดของเด็กในด้านการเชื่อมโยงระหว่างการเขียนและวาดภาพได้

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้จะให้ผู้สนใจและนักการศึกษาปฐมวัยที่สนใจการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยสามารถใช้วิธีการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ใช้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กในแต่ละสัปดาห์เพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพบรรยากาศและความมีอิสระในการแสดงออกทางภาษาด้วยการขีดเขียน เด็กได้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ พบข้อสังเกตดังนี้

1.1 ในขั้นนำของการเล่านิทานได้จัดกิจกรรมร้องและทำประกอบเพลง ปริศนาคำทาย คำคล้องจอง เด็กมีความรู้สึกรอบอุ่น มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เด็กมีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมด้วยการกล่าวพูด กล่าวแสดงออก พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำในการร่วมกิจกรรม

1.2 ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ระหว่างครูเล่านิทานก็สนทนาพูดคุยกับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดและเชื่อมโยงจากเรื่องในนิทานสู่งานเขียน ในสัปดาห์แรกนั้น การเขียนตั้งชื่อผลงาน เด็กยังเขียนไม่ได้ เนื่องจากเด็กนักเรียนในโรงเรียนนี้ไม่ฝึกการเขียนมาก่อน และยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมนี้

1.3 ขั้นสรุป เมื่อเด็กบอกเล่าเรื่องราวจากผลงานกับครูเสร็จแล้วได้นำไปติดในป้ายนิเทศที่ครูเตรียมไว้เพื่อให้เด็กได้เห็นผลงานของเพื่อน เด็กได้มีโอกาสพูดคุยสนทนากับเพื่อนถึงผลงานของตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาทางภาษาได้ในระดับหนึ่ง

1.4 จากกิจกรรมเสริมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการศึกษาเกี่ยวกับภาพ – คำ เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ เกมภาพตัดต่อการอ่านหนังสือนิทานภาพในมุมนิทาน เด็กจะนำภาพกับบัตรคำมาทายภาพอะไรเอ่ย ฯลฯ ทำให้เด็กได้พัฒนาทางภาษาจากการเล่นและเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.5 บทบาทครู ขณะจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศในการเรียนที่เหมาะสม จัดมุมหนังสือนิทานต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการ แนะนำการใช้หนังสือให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่านิทานตามมุม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียนและคอยให้คำแนะนำให้กำลังใจในการทำงานด้วยการให้แรงเสริม กล่าวคำชมเชยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ มีความต่อเนื่องกันในทุกสัปดาห์ ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนเพิ่มขึ้นจากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 6 ต้องใช้เวลาในการฝึกฝน

3. มุมการเขียน เป็นมุมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถการเขียนเพราะเด็กได้ขีดเขียนงานอย่างอิสระจากความคิดจินตนาการตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียน เช่น สีเทียน กระดาษ A 4 และอื่น ๆ ควรจัดวางไว้ในที่ที่เหมาะสม ง่ายต่อการหยิบหรือจับขึ้นมาขีดเขียน สีเทียนควรมีขนาดใหญ่เหมาะกับมือเด็ก เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วในการขีดเขียนหรือวาดภาพ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด ประมาณ 1 – 4 สัปดาห์ เพราะถ้าเด็กมีความไว้วางใจในตัวครูและจะมีส่วนเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ตั้งใจ และพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวที่จะดำเนินต่อไป

1.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ขณะครูเล่านิทานควรสนทนาซักถามเด็กโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กได้คิดหาคำตอบที่หลากหลายและเชื่อมโยงเรื่องราวจากนิทานสู่งานเขียน

1.3 ขั้นสรุป หลังจากเด็กบอกเล่าเรื่องราวจากผลงานแล้วให้นำไปติดในป้ายนิเทศที่ครูจัดเตรียมไว้ ครูควรพุดจูงใจเด็กให้มาชมผลงานของเพื่อน เพื่อเด็กจะได้เห็นถึงความก้าวหน้าในงานเขียน

2. ในการเล่านิทานแต่ละเรื่องครูควรปรับภาษาพูดจากเนื้อเรื่องในนิทาน เพื่อให้เด็กเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับวัย

3. เนื้อเรื่องในนิทานบางเรื่องซึ่งยาวต้องใช้เวลาในการเล่านิทาน ฉะนั้นครูควรทำความเข้าใจและจับใจความสำคัญมาเล่าเพื่อให้ตรงกับความสนใจและวัยของเด็ก

4. เด็กที่ต้องการเสริมด้านการเขียน สามารถจัดมุมการเขียนเสริมเพื่อกระตุ้นให้เด็กที่มีความพร้อมได้ขีดเขียนตามความต้องการซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เขียนอย่างมีความสุขโดยไม่ต้องรู้สึกว่าคุณบังคับให้เขียน

5. จากการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ยังคงพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นต้น ๆ จากการสังเกตการพัฒนาของคะแนนด้านการเขียนในช่วงสัปดาห์สุดท้ายอยู่ในระดับของขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ซึ่งยังไม่ถึงขั้นที่ 6 ที่เป็นการเขียนโดยสะกดขึ้นเอง ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะพัฒนาการด้านการเขียนมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็ก ดังจะเห็นได้ว่าเด็กอายุ 4 – 5 ปี มีกล้ามเนื้อเล็กยังไม่แข็งแรงมั่นคง ดังนั้นควรให้เด็กได้ฝึกฝนพัฒนาการแต่ละช่วงอายุ ผู้ที่จะนำวิธีการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพไปใช้กับเด็กระดับอายุต่าง ๆ ควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ

6. หนังสือนิทานประกอบภาพเป็นภาพที่มองเห็นชัดเจน มีตัวหนังสือกำกับ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้เชื่อมโยงความคิดจากประสบการณ์ตรงสู่งานเขียนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

7. การจัดกิจกรรมการเขียนควรจำกัดกลุ่มเด็ก เพื่อสะดวกต่อการดำเนินกิจกรรมและง่ายต่อการติดตามผลงานเขียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางด้านการฟังและการพูดควบคู่ไปกับพัฒนาการเขียนด้วยการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

2. ควรมีการศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุอื่น ๆ ที่ใช้การจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

3. ควรมีการศึกษาวีธีการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพเพื่อคู่พัฒนาการทางภาษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กบกพร่องทางสติปัญญา เด็กออทิสติก เป็นต้น

4. ควรมีการติดตามผลงานหลังจากการทดลองเสร็จสิ้นไปแล้ว อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสังเกตความสามารถด้านการเขียนของเด็กว่าเกิดขึ้นถึงขั้นสูงสุด ใช้อย่างไร และเกิดขึ้นในสัปดาห์ใด

5. ควรมีการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมที่บ้าน และการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองว่ามีผลต่อความสามารถด้านการเขียนหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 20, กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2541). "การเล่านิทาน" , การศึกษาปฐมวัย 2 (2) : 10-19.
- .....(2542). "การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน : 3 – 5 ขวบ." กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- เกริก ย้วยพันธ์. (2539). การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2537) แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาพุทธศักราช 2536. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- .....(2537). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- .....(2537). รายงานวิจัยการศึกษาผลการทดลองใช้แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาพุทธศักราช 2536. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน (2536) กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2538). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของศึกษาปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) .กรุงเทพฯ. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ไบกาช้อย. (2534). แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จินตนา สุทธิจินดา. (2532). พัฒนาการทางภาษาด้านชนิดและสัดส่วนของคำของเด็กก่อนวัยเรียน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ กิनावงศ์. (2526). การศึกษาเด็กโครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิมพ์โลก : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- .....(2524). การละครสำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช .
- ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์. (2537). การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5-8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิศนา แคมมณี. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : หน่วยปฏิบัติการวิจัยการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนของผู้อื่น ของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ธวัช ตราชู. (2532). การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟฟิกในตำราศิลปะ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ภาควิชาศิลปะ สหวิทยาอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , อัดสำเนา.
- นิตยา ประพุดติกิจ. (2540). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

- บันลือ พุกกะวัน. (2534). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา.
- .....(2535). *พัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญไท เจริญผล. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลัสนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2524). "การวัดและประเมินผลการศึกษา", *ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- .....(2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุษบง ต้นติวงศ์. (2535). *นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย ในเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องมิติใหม่การสอนเด็กปฐมวัย*.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2519). *หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- พัชรีย์ สวนแก้ว. (2536). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530 , พฤษภาคม). *อนุบาลศึกษา สอนอะไร สอนอย่างไร*. *รักลูก*. 5(54) :112-115.
- พรจันทร์ จันทวิมล. (2529). *การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. *รักลูก*. 4(4) : 103-105.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภิญญาพร นิตยประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2532). *ปฏิสัมพันธ์การสร้างเชื่อมั่น ในการเอกสารประกอบการประชุม. สัมมนาการพัฒนาอนุบาลศึกษา ระหว่างวันที่ 3-5 เมษายน*.
- มัทนี เกษกมล. (2534). *โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก*. กรุงเทพฯ : แพลนพับลิชชิง.
- มาณวิกา ผลพิรุฬห์. (2533). *ความสามารถในการเล่นเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานการละครสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลัสนา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2543, มกราคม). *วารสารการศึกษาปฐมวัย , สาขาการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 4 (1) : 11 – 12.
- รพีพรรณ เอกสุภาพันท์ (2541 ก, มิถุนายน). *การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน:ทฤษฎีการเรียนรู้. กองทุนส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. 8(77) :15.
- .....(2541 ข,มีนาคม). *การสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง (Child Centered)*. *กองทุนส่งเสริมการศึกษาเอกชน* 7(74) : 38.
- รัตพร ชังธาดา. (2531). *หนังสือสำหรับเด็ก*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม .
- เรวัต การพจน์. (2524). *ภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดลัสนา.
- วรรณิ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วันทนีย์ เหมะผดุงกุล. (2535). *พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่าง*

- วันทนี้อยู่ เหมาะสมคุณกุล. (2535). พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิมเวลด์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2539). "หัวใจที่เบิกบานเสริมสร้างด้วยนิทาน", โพรเบล. 1(2) : 20-24 .
- วิษณภรณ กตัญญูทวีทรัพย์. (2539). ความเป็นมาของภาพประกอบโดยสังเขป. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- สนิท ฉิมเหล็ก. (2540). พฤติกรรมสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิษณุโลก : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สรชัย ศรีสุข . (2530). เปรียบเทียบองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมนิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2540, พฤษภาคม – สิงหาคม). "นิทานเพื่อการอ่านเพื่อการปรับปรุงการเขียนเหมาะกับเด็กไทยหรือไม่", วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 12(2) :27-33.
- พรรษา นิลวิเชียร. (2535 ก, 7-23 เมษายน – พฤษภาคม). การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัยสารพัฒนาหลักสูตร, 11(110) : 8.
- อรทัย จันทวิชานวงศ์. (2523). รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Barnett , Susan I. & Johnson Gary. (1996 , December). "Further Evidence on the Relationship Between Participation in Nutrition Education Programs and Changes in Dietary Behavior" *Journal of Family and Consumer Sciences*. 55 (1) : 31.
- Blood, R.W. (1996). *What's in a name? The role of name writing in children's literacy acquisition*. University of virginia.
- Columbia Encyclopedia. (1993). *The Columbia Encyclopedia*. 5th ed. Columbia : Columbia University Press.
- Coppen, Helen. (1972). *A Survey of British Research in Audio Visual Aids 1945-1971*. London, : Watford Printers, Ltd.
- Clone, G.L. and Robert, M.B. (1978, April) . The Effect of Children's Stories on Behavior and Attitudes Resources in Education, (ERIC) 23 (13) : 156.
- Dixon, D,James J. and Eli Saltz, S. (1977 , March). Training Disadvantaged Preschoolers on various Fantasy Activities : *Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control, International*. 24 (51) : 03 - A.
- Gropper, George L. (1966 , spring). "Learning From Visuals : Some Behavioral Consideration" *AV Communication Review* 1 : 37 – 69.
- Haunt , Hellmut Lemann. (1975). *The Life of the book* New York : Abelard-Schuman.

- Hipple, M.L. (1985,March). "Language Arts" , *Journal Writing in kindergarten*. 16 (62) : 255-261.
- Horne , Marion Van (1970) .*Give Children wings : A Manual on How to write for children* New York : Committee on World Literacy and Christian Literature.
- Live, N.J. and Rietts, S.A (1986). *Story Telling Process and Practice*._ Littaton, Colorado : Libraries unlimited, Inc.
- Machado, Jeane M. (1995). *Early Childhood Expreiences in Language Arts Emerging Literacy*. New York :Delmar Publishers. ✓
- Martlew , M, Dr. and Sorsby S. (1995.) *Learning and Instrution*, Great Britain : Elsevier Science Ltd. ✓
- Morrow , Lesley Mande (1993). Literacy Devenlopment in the Early Year, *Helping Children Read and Write*. United States of America : A Divison of Simon and Schuster. Inc.
- Neuman, Susan B. and Roskos A. Kathleen. (1993). *Language and Literacy Learning in the Eary Year*. An integrated approach Fort Worth : Harcourt Brace College.
- Ross, Robert.(1963). *Illustration today*. Scranton, Pennsylvania : International texbook Co.
- Spaulding , Seth. (1955). *Research on Pictorial Illustration*. In Audio Visual Communication Review.
- Vernon, M.D. (1960 , November). " The Value of Pictorial Illustration " , *British Journal of educational Technology*. 41 (23) : 6.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน
- แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

คำชี้แจง

1. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 1-3 คะแนน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 ขีดเขียนแทนเขียน
- 1.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 1.3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
- 1.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ
- 1.5 เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
- 1.6 เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนนำมาประเมินความสามารถ ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำแต่ละวันมาประเมินให้คะแนนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ เป็นการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพตามหน่วยการเรียนรู้ที่เรียนในสัปดาห์นั้น เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน

การให้คะแนน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานเขียนของเด็กโดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนด้วย ตนเอง โดยการทำดังนี้ เมื่อนำชิ้นงานของเด็กมาประเมินตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นถ้าพบว่าผลงานเขียนของเด็กอยู่ในระดับคะแนนใด ผู้วิจัยจะเขียนคะแนนลงในชิ้นงาน

คำอธิบายการให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน มีดังนี้

กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน	ระดับคะแนน
1. ขีดเขียนแทนเขียน	
1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งของที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน	3
1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้	2
1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้	1
1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงในแผ่นงาน	0

กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน	ระดับคะแนน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน 2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ 2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน	3 2 1 0
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้ 3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้	3 2 1 0
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบแต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้	3 2 1 0
5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด 5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพ พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้ 5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้	3 2 1 0
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง 6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดได้ 6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายไม่ได้ 6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้	3 2 1 0

แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

เด็กชาย/เด็กหญิง.....
 ชั้นอนุบาล.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี เลขที่.....
 ผู้ตรวจให้คะแนนงานเขียน.....

ความสามารถด้านการเขียน	คะแนน		
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3
1. ขีดเขียนแทนเขียน 1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน พร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน 1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้ 1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้ 1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงในแผ่นงาน			
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมาย พร้อมเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน 2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ 2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน			
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้ 3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก และไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้			

ความสามารถด้านการเขียน	คะแนน		
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบแต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้			
5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด 5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพ พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้ 5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้			
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง 6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกด พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดได้ 6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายไม่ได้ 6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้			
รวมคะแนน			

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ
- แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กด้วยการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพนั้นเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองในการนำความคิดสู่การขีดเขียนเรื่องราวต่อจากนิทานประกอบภาพ และในที่สุดเด็กจะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียน

เนื้อหา

กิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

หลักการจัดกิจกรรม

กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 20 นาที ครูเล่านิทานประกอบภาพ ให้เด็กฟังประมาณ 5 นาที หลังจากที่เด็กฟังนิทานประกอบภาพแล้วเด็กและครูสนทนาซักถามถึงเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กประมาณวันละ 4 – 6 คำ บนกระดาษชาร์ต ให้เด็ก ๆ ถ่ายทอดความคิด จินตนาการสู่การขีดเขียนบนกระดาษ สร้างบรรยากาศการเขียนที่เป็นกันเอง เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกทางการเขียนโดยจัดดังนี้

- สิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนประกอบด้วยหนังสือนิทาน เกมบัตร ภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ตลอดจนตัวหนังสือที่ติดตามมุมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เกิดความคิดจินตนาการในการที่จะเชื่อมโยงกับเรื่องราวในนิทาน
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูให้ความเป็นกันเองกับเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมด้วยการสนทนาซักถาม กระตุ้นให้แรงเสริมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการทำงาน

6. ระยะเวลาในการดำเนินการ

สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคย

สัปดาห์ที่ 2 เก็บข้อมูลพื้นฐาน โดยการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพตามหน่วยการเรียนรู้ที่เรียนในสัปดาห์นั้น เก็บชิ้นงานเด็กมาตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สัปดาห์ที่ 3 – 10 ดำเนินทดลอง ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี เก็บชิ้นงานทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทบาทเด็ก

1. ขีดเขียนเป็นภาพด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามที่ได้ฟังจากนิทานประกอบภาพ
2. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนเพื่อให้ครูจดบันทึกลงในแผ่นงาน

บทบาทครู

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เกณฑ์การเลือกหนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัย ได้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
  - 1.1 เป็นหนังสือนิทานประกอบภาพที่จัดทำสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 1.2 รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด 7 ½ นิ้ว – 10 ½ นิ้ว โดยประมาณ หยิบอ่านง่ายเหมาะสมสำหรับเด็ก ภาพมีขนาดเหมาะสม สีสวย มองเห็นได้ชัด เป็นกระดาดอย่างดี หนาและแข็งแรงพอควร
  - 1.3 ตัวหนังสือมีขนาดตัวโต มองเห็นชัดเจน ไม่มาก
  - 1.4 ภาษาที่ใช้ เข้าใจง่ายและใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ซับซ้อนมากนัก
  - 1.5 เนื้อเรื่องสั้น ครอบคลุมเนื้อหา สอดแทรกข้อคิดคุณธรรม
  - 1.6 ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่น จำได้ง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก
  - 1.7 จำนวนหน้าประมาณ 10 – 20 หน้า
2. อธิบายสร้างข้อตกลงกับเด็กเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพแต่ละครั้ง เพื่อให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน
3. กระตุ้นให้เด็กได้พูดเล่าเรื่องหรือคำในนิทาน พร้อมสนับสนุนให้เด็กกล้าที่จะขีดเขียนโดยแนะนำให้คำปรึกษา ตอบคำถามของเด็กและให้แรงเสริมในทางบวก ขณะที่เด็กทำงาน สอบถามความต้องการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ
4. จัดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กลงในแผ่นงานด้วยตัวอักษรตัวโต ๆ ครูอ่าน เด็กอ่านตาม

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เนื้อหา

การเล่านิทานประกอบภาพ หมายถึง การเล่าเรื่องราวจากนิทานที่มีภาพประกอบตั้งแต่เริ่มต้นไปจนจบใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กถ่ายทอดความคิดจินตนาการสู่งานเขียนเป็นสัญลักษณ์ หรือเขียนเป็นภาพตามความต้องการ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพ

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ดังต่อไปนี้
อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจองหรือปริศนาคำทาย ฯลฯ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ครูเล่านิทานตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงจุดสำคัญของเรื่องใช้เวลาประมาณ 5 นาทีจากนั้นครูสนทนาซักถามเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการขีดเขียน ตามความคิดของแต่ละคน ในวันแรกเล่าจากหนังสือนิทานประกอบภาพเด็กและครูสนทนาซักถามเรื่องราวจากนิทานพร้อมกับครูเขียนคำในนิทานจากคำบอกเล่าของเด็กวันละ 2 คำบนกระดาษชาร์ต หรือกระดานไวท์บอร์ดเด็กถ่ายทอดความคิดจากนิทานด้วยการเขียนเป็นภาพความคิดจินตนาการตามความต้องการ

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงานด้วยตัวอักษรตัวโต ๆ ครูอ่านเด็กอ่านตาม
2. เด็ก ๆ เล่นเกมในมุนนิทานดังต่อไปนี้ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากนิทาน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์

การประเมินผล

ตรวจชิ้นงานเขียนของเด็กที่เก็บมาทุกวันที่ทดลองโดยใช้เกณฑ์ให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

รายชื่อวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ หรือกระดานไวท์บอร์ด
กระดาษขนาด A4
ดินสอ
สีเทียน สีไม้

แผนการสอนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่าทานประกอบภาพ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 4

นิทานเรื่อง หนูนิดอยากโต

ผู้แต่ง มาณวิกา ผลพิรุฬห์ แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 สปช. กระทรวง
ศึกษาธิการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....เวลา.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการโดยการสะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียนดังนี้
  - ขีดเขียนแทนเขียน
  - ตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
  - เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
  - เขียนโดยลอกเลียนแบบ
  - เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
  - เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลง “อาหารดี” (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

อาหารดี มีประโยชน์ มีผักสด และเนื้อหมู ปู ปลา เบ็ดไก่ ไข่ นม ผลไม้ นานา มีคุณค่าต่อ
ร่างกายของเรา

ขั้นกิจกรรม

ครูเล่านิทานประกอบภาพเรื่อง หนูนิดอยากโต รายละเอียดดังนี้

หนูนิดเป็นเด็กผู้หญิงตัวเล็ก ๆ ยังไม่ได้ไปโรงเรียนเพราะตัวเล็กมาก หนูนิดอยากจะไปโรงเรียน
เหมือนเด็กคนอื่น ๆ แต่คุณแม่ก็ไม่พาไป บอกว่ารอให้ตัวสูงกว่านี้ เพราะที่โรงเรียนจะมีแต่เด็กตัวสูง ๆ
เด็กตัวสูงจึงจะได้ใส่ชุดนักเรียน เด็กที่ใส่ชุดนักเรียนได้แล้วคุณครูจึงจะรับเข้าเรียน

หนูนิด “คุณแม่ขา ทำอย่างไรหนูจะตัวสูงคะ หนูอยากไปโรงเรียนคะ”

คุณแม่ “ลูกต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์สิคะ”

คุณแม่ “วันนี้คุณแม่จะไปซื้ออาหารมาให้ลูกนะคะ”

หนูนิด “คุณแม่ซื้ออาหารมาเยอะ ๆ นะคะ”

เมื่อคุณแม่ออกไปซื้อของข้างนอกกลับมา หนูนิดคอยอยู่ที่บ้าน

หนูนิด “คุณแม่ซื้อขนมมาฝากลูกหรือเปล่าคะ”

คุณแม่ “แม่ซื้ออาหารที่มีประโยชน์มาให้ลูก ลูกจะได้ตัวสูงเร็ว ๆ ”

หนูนิต “ลูกจะคอยกินนะคะ”

คุณแม่ของหนูนิตก็เตรียมอาหารหลายชนิดมาวางบนโต๊ะ แล้วเรียกหนูนิตมากิน หนูนิตก็นั่ง แล้วก็ไม่ยอมกิน ไม่มองอาหารเลย

หนูนิต “ลูกไม่ชอบอาหารแบบนี้ ไม่ชอบข้าว ไม่ชอบไก่ ไม่ชอบผัก ไม่ชอบนมคะ ลูกชอบท็อฟฟี่ ไอศกรีม อยัมมึคะ”

หนูนิตก็ร้องไห้ อือ อือ อือ อือ จนคุณแม่รำคาญต้องตามใจหนูนิต ดังนั้นหนูนิตจึงเป็นเด็กไม่ค่อยแข็งแรง ตัวก็ไม่สูง เพราะชอบรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์เสมอ ๆ

วันหนึ่งคุณแม่พาหนูนิตไปเที่ยวที่ศูนย์การค้า ขณะที่คุณแม่เดินดูของอยู่กับหนูนิต ผ่านที่ขายของเล่นเด็ก หนูนิตมองไปเห็นตุ๊กตาวางอยู่บนหลังตู้ก็อยากได้

หนูนิต “คุณแม่ขา ลูกอยากได้ตุ๊กตา คุณแม่ซื้อตุ๊กตาให้ลูกด้วยนะคะ”

คุณแม่ “วันนี้คุณแม่มีเงินน้อย วันหลังเรามารับใหม่จะดีกว่า มาซื้อตุ๊กตาให้ลูก”

หนูนิต “ลูกไม่ยอม ลูกจะเอาตุ๊กตาวานี้”

คุณแม่ “งั้นลูกไปหยิบตุ๊กตามาให้คนขายคิดเงินชื้อคะ”

หนูนิต “ลูกหยิบไม่ถึงคะคุณแม่ ตุ๊กตามันอยู่สูงคะ”

คุณแม่ “ถ้าลูกหยิบเองไม่ได้ คุณแม่ก็ยังไม่ซื้อให้”

คุณแม่ก็พาหนูนิตกลับบ้าน หนูนิตเสียใจที่ไม่ได้ตุ๊กตาสวย

คุณแม่ “ถ้าลูกอยากได้ตุ๊กตา ลูกต้องทานอาหารที่คุณแม่ทำให้ เพื่อลูกจะได้หยิบตุ๊กตาได้ คุณแม่จะไปซื้อให้ลูก”

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา หนูนิตก็เริ่มรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ทุก ๆ ครั้งที่คุณแม่จะออกไปซื้อของ หนูนิตจะสั่งอาหารทันที

หนูนิต “คุณแม่คะ วันนี้ซื้อนมมาให้ลูกด้วย นมที่บ้านหมดแล้วคะ”

คุณแม่ “ได้คะ คุณแม่จะไม่ลืมและคุณแม่จะซื้อผลไม้ที่ลูกชอบมาด้วย”

หนูนิต “ขอบคุนคะคุณแม่ กลับมาเร็ว ๆ นะคะ”

ทุก ๆ วัน คุณแม่จะจัดอาหารอย่างดีให้หนูนิตรับประทาน หนูนิตก็รับประทานด้วยความเต็มใจ อาหารที่หนูนิตชอบ ได้แก่ ข้าว ไก่ทอด ผักผัก นมสด ผลไม้ ฯลฯ หนูนิตไม่เคยร้องขอให้คุณแม่ซื้อท็อฟฟี่ อยัมมึ ไอศกรีม อีกเลย

หนูนิต “คุณแม่ขา ลูกชอบอาหารที่คุณแม่ทำให้มากคะ”

คุณแม่ “ดีแล้วลูก ลูกจะได้ตัวสูงมาก ๆ ใจคะ”

อีก 2 – 3 เดือนต่อมา หนูนิตรู้สึกเสื้อผ้าที่ใส่อยู่ทุกวันมันคับ ใส่ลำบาก กางเกงก็ขาสั้นขึ้นมาก หนูนิตก็สูงขึ้น สูงขึ้น สูงขึ้น ทุกวัน ทุกวัน

หนูนิต “คุณแม่ขาช่วยหนูนิตแต่งตัวหน่อยชื้อคะ เสื้อผ้าหนูนิตคับหมดแล้วคะ”

หนูนิต “ลูกตัวสูงแล้ว คุณแม่ซื้อชุดนักเรียนให้ลูกด้วยนะคะ พาลูกไปสมัครเรียนหนังสือด้วย ลูกอยากไปโรงเรียน ที่โรงเรียนมีของเล่นเยอะ มีเพื่อนมาก ได้รับประทานอาหารอร่อย ๆ ด้วย”

คุณแม่รักหนูนิตมากขึ้น ซื้อเสื้อผ้าชุดนักเรียนให้หนูนิตและพาหนูนิตไปส่งคุณครูที่โรงเรียนทุกวัน

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาซักถามเนื้อเรื่องราวจากนิทานว่าในนิทานเรื่องนี้ใครบ้าง พร้อมกับครูเขียนคำลงบนกระดาษชาร์ทจากคำบอกเล่าของเด็กวันละ 2 คำ

3. เด็ก ๆ อยากเป็นใครในนิทาน เพราะอะไร ? แล้วเด็ก ๆ ขีดเขียนเป็นภาพตามจินตนาการและให้ตั้งชื่อภาพโดยการขีดเขียนเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ลงบนกระดาษ A 4

ขั้นสรุป

1. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนพร้อมกับครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน
2. เด็ก ๆ เข้าไปเล่นในมุมนิทาน ซึ่งประกอบไปด้วย หนังสือนิทานประกอบภาพที่หลากหลาย ตัวอักษรในบัตรคำ บัตรภาพ รวมทั้งอุปกรณ์การเขียนอื่น ๆ เช่น กระดานไวท์บอร์ด กระดาษชาร์ท ดินสอ สีเทียน สีไม้ กระดาษ A 4 เป็นต้น

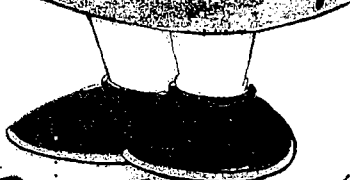
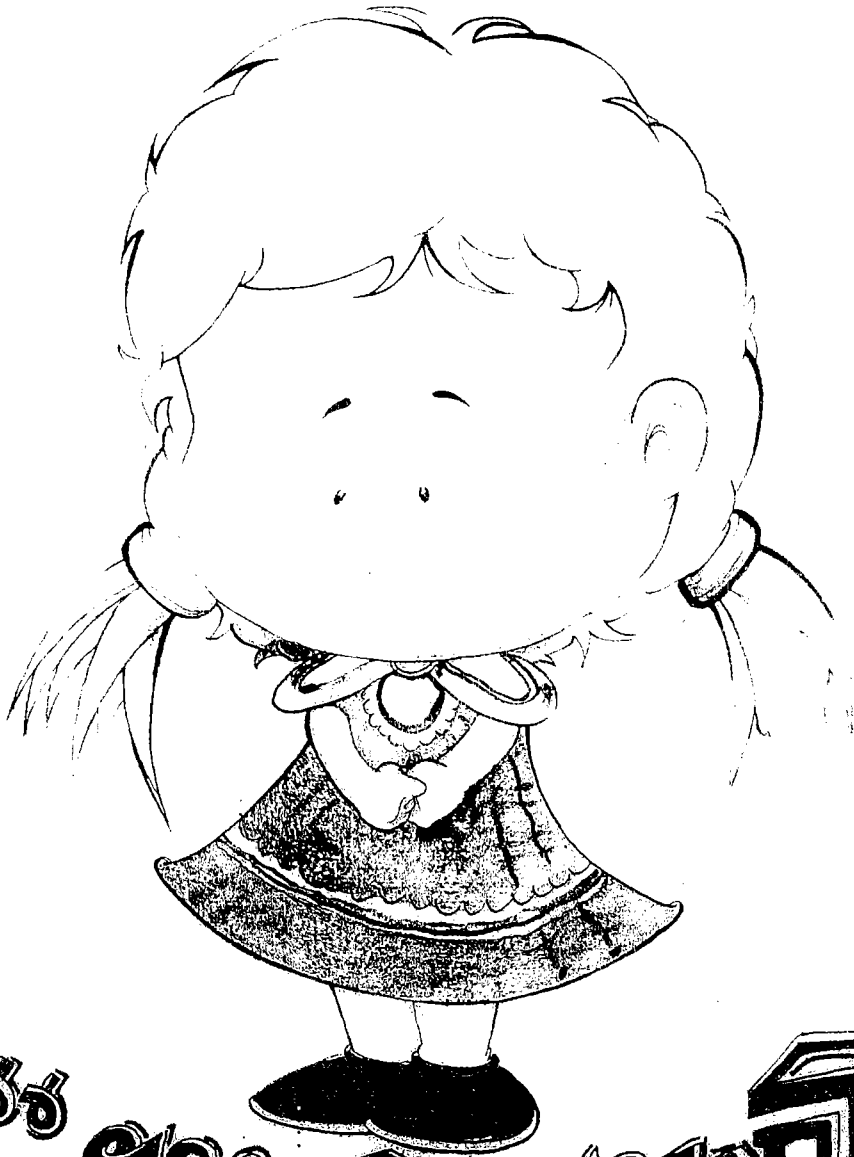
สื่อ

หนังสือนิทานเรื่องหนูนิดอยากโต

บัตรคำ บัตรภาพ กระดานไวท์บอร์ด กระดาษชาร์ท ดินสอ สีเทียน สีไม้ กระดาษ A 4 เป็นต้น

ประเมินผล

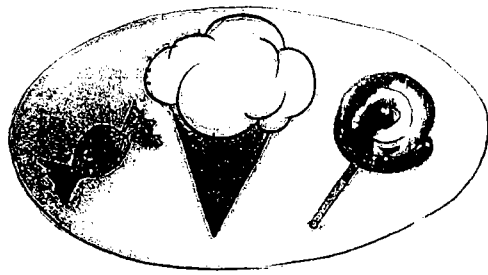
จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

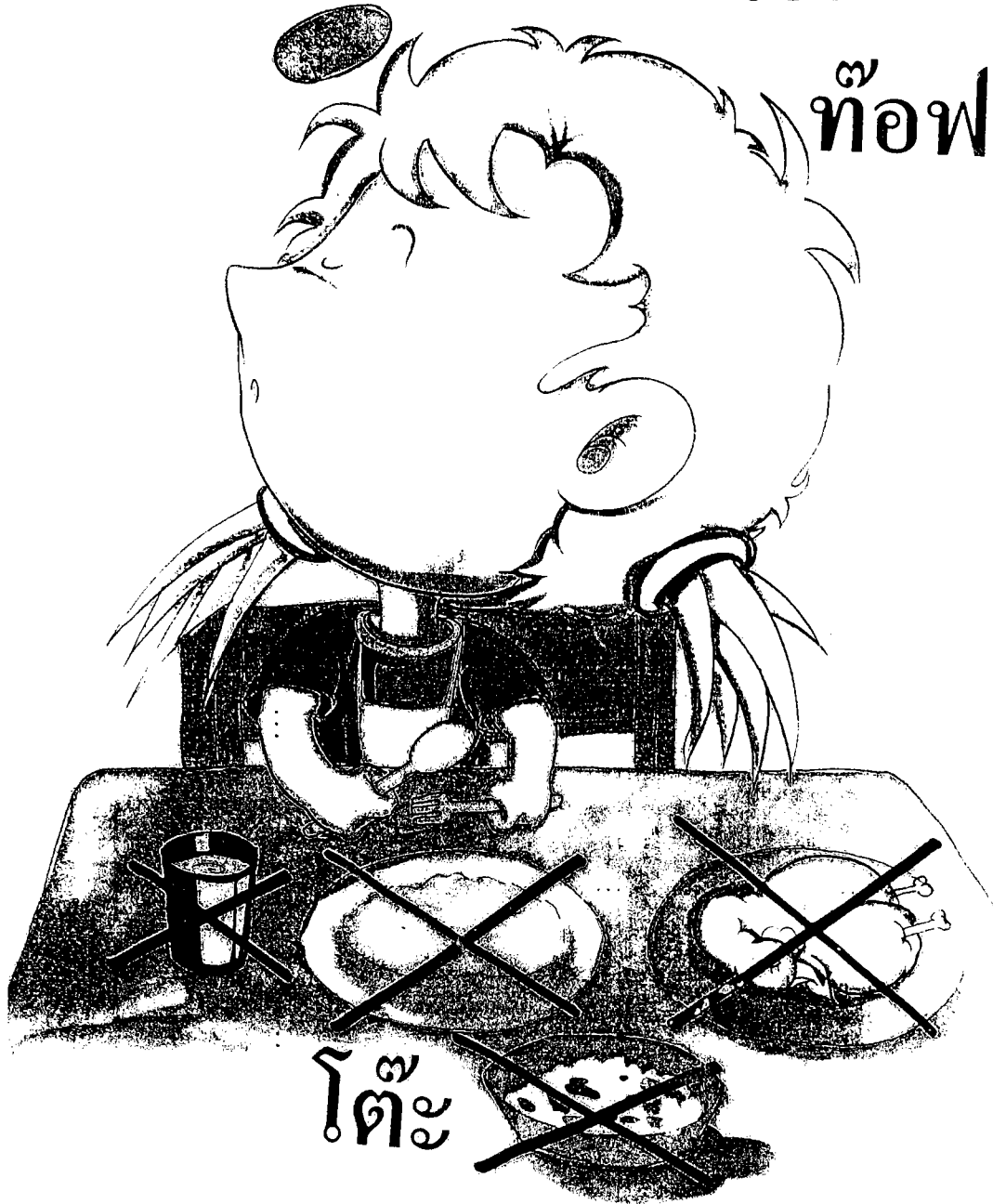
๖๖

ดิฉันขี้ใจนักเลง

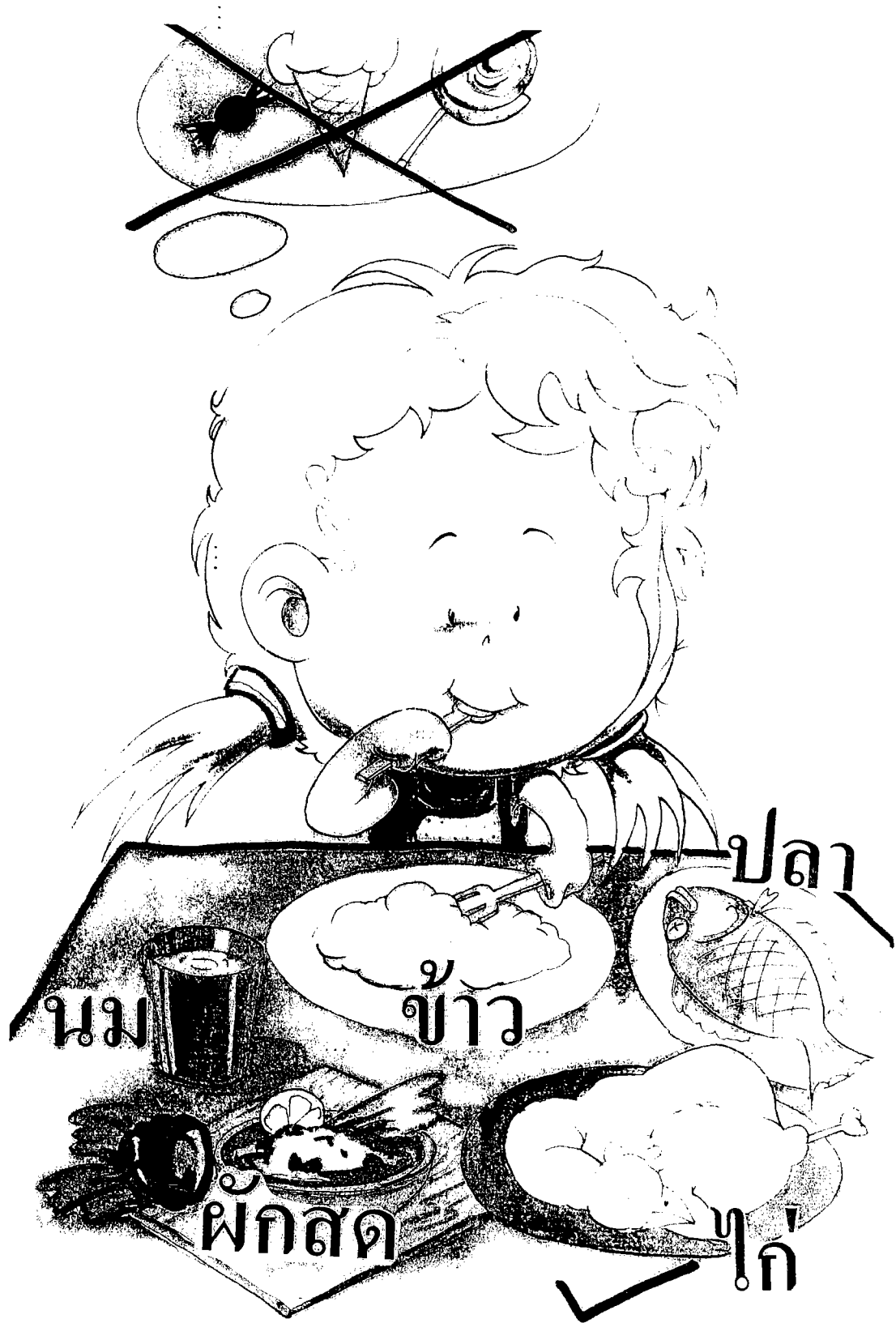
๖๖

อมยิ้ม
ไอศกรีม
ท็อฟฟี่

๗
ตุ๊กตา

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

ความสามารถด้านการเขียน	ผู้เชี่ยวชาญ ชายคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ชายคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ชายคนที่ 3	ΣR	จำนวนผู้ เชี่ยวชาญ
1. ขีดเขียนแทนเขียน					
1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความ หมายของสิ่งที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่อง ราวของสิ่งของที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอก ความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้	1	1	1	3	3
1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่ สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีด เขียนได้	1	1	1	3	3
1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่อง ราวลงในแผ่นงาน	1	1	1	3	3
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ ต่าง ๆ					
2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเล่าเรื่อง ราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียน สัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของ สิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียน สัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอก หรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและ เขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน	1	1	1	3	3

3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์					
3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน					
3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้	1	1	1	3	3
3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้	1	1	1	3	3
	1	1	1	3	3
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ					
4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้	1	1	1	3	3
4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบแต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบบอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้	1	1	1	3	3

5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด					
5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพ พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้	1	1	1	3	3
5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้	1	1	1	3	3
5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง					
6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกด พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดได้	1	1	1	3	3
6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3
6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเอง และบอกความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3
รวม	24	24	24	72	72

หมายเหตุ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 คือ อาจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 คือ อาจารย์มานวิกา ผลพิรุฬห์
 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 คือ อาจารย์เกื้อกุล เตชะเสน

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$IOC = \frac{72}{72} = 1.00$$

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 1.00

ภาคผนวก ง

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคะแนนความสามารถด้านการเขียน
  - 1.1 อาจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 1.2 อาจารย์มาณวิกา ผลพิรุฬห์
อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
กรุงเทพมหานคร   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
  - 1.3 อาจารย์เกื้อกุล เตชะเสน
อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
กรุงเทพมหานคร   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดประสบการณ์เสริมการเล่านิทานประกอบภาพ
  - 2.1 อาจารย์อารี เกษมรติ
อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
กรุงเทพมหานคร   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
  - 2.2 อาจารย์สุรินทราภรณ์ อนันต์มพงษ์
อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก
กรุงเทพมหานคร   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
  - 2.3 อาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี
อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
กรุงเทพมหานคร   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางรัฐจวน ประโมจน์ย์
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	154 ซอยเจริญพร 1 ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สป.กทม.
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2506	ประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านท่าก่อ (ชุมชนประสาท ศิลป์)
พ.ศ. 2509	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีนครพนม
พ.ศ. 2512	มัธยมปลายอาชีวะ โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย
พ.ศ. 2515	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูสกลนคร
พ.ศ. 2526	กศ.บ. (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา
พ.ศ. 2544	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ